

AKTIIV INNIEN KKEHIT TAJAJA

panostaja

VUOSIKERTOMUS
2014

1	Vuosi 2014	20	KotiSun
2	Panostaja omistajana	22	KL-Varaosat
4	Ydinviestit	24	Suomen Helakeskus ja Rakennushelasto
5	Panostaja sijoituskohteena	26	Heatmasters
6	Toimintatapa	28	Case Vindea
8	Toimitusjohtajalta	30	Hallitus
10	Toimintaympäristö	31	Johtoryhmä
12	Grano	32	Tietoja osakkeenomistajille
14	Takoma	33	Osakkuusyhtiöt
16	Flexim Security		
18	Selog		

PANOSTAJA –

AKTIIVINEN KEHITTÄJÄ

Panostaja on aktiivinen ja vastuullinen suomalainen sijoitusyhtiö. Sijoitamme pitkäjänteisesti ja hajautetusti eri toimialoille. Hankimme enemmistöosuuden potentiaalisista pk-sektorin yrityksistä, joita kehitämme aktiivisesti yhteistyössä yrittäjien kanssa. Tuomme yrityksiin liiketaloudellista osaamista ja työkaluja operatiiviseen toimintaan. Näin luomme uusia suomalaisia menestystarinoita. 30 vuoden kokemus tekee meistä alan uranuurtajan. Vuonna 2014 Panostajan liikevaihto oli 154,8 miljoonaa euroa ja palveluksessamme oli noin 1100 henkilöä. Pääkonttorimme sijaitsee Tampereella ja osakkeemme noteerataan NASDAQ Helsinki Oy:ssä.

VUOSI 2014

TAPAHTUMARIKAS VUOSI

- > Kasvu ja kannattavuus kehittivät kokonaisuudessaan hyvin.
- > Liikevaihto kasvoi 13 % ja liikevoitto parani 8,6 milj. eurolla.
- > Omistusten aktiivinen kehittäminen jatkui.
- > Merkittävimmät muutokset omistuksiin tehtiin hankkimalla KotiSun ja luopumalla Vindeasta.
- > Talouden epävarmuus lisääntyi Suomessa, Venäjällä ja koko Euroopassa.
- > Yrityskauppariikkinat hieman piristyivät.

TAPAHTUMIA

VINDEA

Mylimme lisäarvologiikka-segmentin muodostaneen Vindean Transval Groupille toukokuussa 2014. Kaupasta syntyi 5,5 M€ myyntivoitto.

KOTISUN

Laajensimme liiketoimintaamme ostamalla 60 % omakotitalojen talotekniikkaremontointipalveluita tarjoavan KotiSun Oy:n osakannasta.

TAKOMA

Takoma hakeutui yrityssaneeraukseen joulukuussa 2013. Hakemus hyväksyttiin ja saneerausohjelma vahvistettiin syyskuussa 2014.

GRANO

Kopijyvä Oy ja DMP-Digital Media Partners Oy yhdistyivät kesäkuussa 2014 ja yritys sai uuden nimen: Grano Oy.

2014

LIKEVAIHTO

154,8 M€

TILIKAUDEN TULOS

8,2 M€

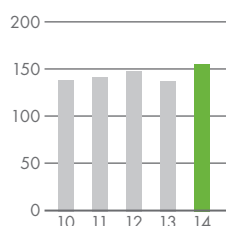
HENKILÖSTÖ

1 112

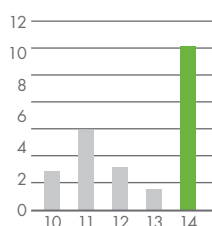
OSAKEKANNAN
MARKKINA-ARVO

42,4 M€

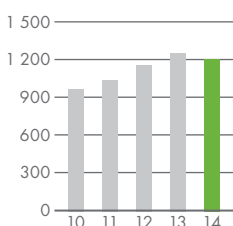
LIKEVAIHTO, M€

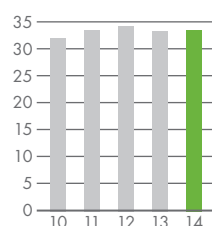
LIKEVOITTO, M€

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN

OMAVARAISUUSASTE, %

TOIMIALALTA

GRANO

> digitaaliset painopalvelut

Grano on markkinointiviestintä-, paino- ja tulostuspalveluja tarjoava yritys, joka on alansa markkinajohtaja Suomessa.

LIKEVAIHTO

57,8 M€

HENKILÖSTÖ

497

7%

Autovaraosat,
KL-VARA-
OSAT

s. 22

TAKOMA OYJ

> konepaja

Takoma on konepajayhtiö, joka tarjoaa mekaanisen voimansiirron tuotteita ja palveluita meri- ja offshore-teollisuudelle sekä kaivosteollisuudelle.

LIKEVAIHTO

15,3 M€

HENKILÖSTÖ

92

4%

Lämpö-
käsittely,
HEATMASTERS

s. 26

FLEXIM SECURITY

> turvallisuus

Flexim Security on Suomen johtava asiantuntija huolettoman ja turvallisen kulkemisen kehittäjänä. Sen tuote- ja palveluvalikoima kattaa lukitusratkaisut, erilaiset ovenavaustekniikat ja oviautomaatiikan sekä turvatekniikan.

LIKEVAIHTO

33,7 M€

HENKILÖSTÖ

249

10%

TAKOMA

s. 14

SELOG

> sisäkattomateriaalit

Selog on sisäkattomateriaalien tukku-
liike, joka palvelee alan urakoitsijoita
ja asentajia. Palvelutarjontaan kuulu-
vat laskenta-, suunnittelu- ja logistiikka-
palvelut.

LIKEVAIHTO

11,0 M€

HENKILÖSTÖ

13

22%

Turvallisuus,
FLEXIM
SECURITY

s. 16

37%
Digitaaliset
painopalvelut,
GRANO

s.12

6%
Talotekniikka-
remontointi
KOTISUN

s.20

7%
Helat,
SUOMEN HELAKESKUS,
RAKENNUSHELASTO

s.24

7%
Sisäkatto-
materiaalit,
SELOG

s.18

KOTISUN

> talotekniikkaremontointi

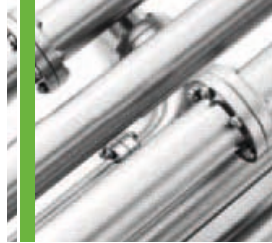
KotiSun tarjoaa konseptoituja käyttövesi- ja lämpöverkkoremontteja kuluttajille avaimet käteen -palveluna. Yritys on noussut nopeasti alansa markkinajohtajaksi ja tunnetuimmaksi toimijaksi Suomessa. Panostaja hankki yrityksen 5/2014.

LIKEVAIHTO

8,8 M€

HENKILÖSTÖ

113

KL-VARAOSAT

> autovaraosat

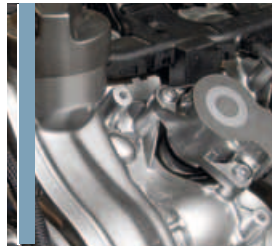
KLVaraosat-yhtiöt harjoittaa Mercedes-Benz ja BMW-henkilöautojen alku-peräisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuontia, tukkukauppaa ja jälleenvientiä. Se palvelee autokorjaamoita, jälleenvientiä ja vähittäismyymiä ja yksityisiä kuluttajia sekä yritysasiakkaita.

LIKEVAIHTO

10,8 M€

HENKILÖSTÖ

47

SUOMEN HELAKESKUS JA RAKENNUSHELASTO

> helat

Suomen Helasto jakaantuu kahteen tukkukauppaan, joista kalusteteollisuuden helatarvikkeita maahantuo ja myy Suomen Helakeskus ja ovi- ja ikkunatöiden tarvikkeita sekä rakennuslevyjä markkinoi Rakennushelasto.

LIKEVAIHTO

10,9 M€

HENKILÖSTÖ

33

HEATMASTERS GROUP

> lämpökäsittely

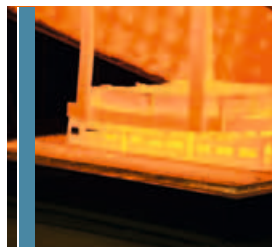
Heatmasters tarjoaa lämpökäsittelypalveluita ja valmistaa lämpökäsittelylaitteita. Heatmastersin loppuasiakkaat edustavat energia-, kemia- ja konepajateollisuutta.

LIKEVAIHTO

6,8 M€

HENKILÖSTÖ

59

YDINVIESTIMME

TAVOITETILAMME:

Suomalaisten kasvavien pk-yritysten arvostetuin ja aktiivisin omistajakumppani

STRATEGIAMME:

AKTIIVINEN OMISTAJA

- > Jatkuva sijoitusvalmius ja aktiivinen hankevirran luonti
- > Pitkäjänteinen ja aktiivinen omistaja-arvon kehittäminen enemmistöomistajana
- > Salkussa toimialojensa kärkiyrityksiä, joissa myös toimivalla johdolla merkittävä omistajaintressi
- > Jatkuva johtamisen ja liiketoiminnan kehittäminen yrityksen kasvuvaiheen mukaan

PERUSTEHTÄVÄMME:

Teemme menestystarinoita Suomelle tärkeässä pk-yrityskentässä

ARVOMME:
Yrittäjyys on asenne

Uudistuminen
ja osaaminen

Luottamus ja avoimuus

ENEMMISTÖOMISTAJA

PK-SEKTORILLA

SIJOTUSKOHTENA

5

PANOSTAJA SIJOTUSKOHTENA

Tavoitteellinen
omistaja-arvon
kasvattaja

Ainutlaatuinen kanava
sijoittaa suomalaiseen
pk-sektoriin

Hajautettu ja
tasapainoinen
sijoitussalkku

Salkussa yrityksiä,
joissa korkeat
tuotto-odotukset

Panostaja tarjoaa ainutlaatuisen kanavan sijoittaa pk-sektorin yrityksiin, joissa on korkeat tuotto-odotukset. Valitsemme omistukseemme eri toimialojensa kärkiyrityksiä ja hankimme niistä enemmistöosuuden. Kehitämme ja tuemme niiden kasvua tiiviissä yhteistyössä vähemmistöosakkaana olevan toimivan johdon kanssa. Tavoitteemme on, että yrityksen arvo on selvästi kasvanut, kun irtaudumme siitä. Näin kasvatamme omistaja-arvoamme.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

> Panostajan tavoitteena on jatkuva omistaja- ja markkina-arvon kasvattaminen siten, että osakkeen kokonaistuotto ylittää NASDAQ Helsingin Small Cap Indeksien keskimääräisen pitkän aikajänteen tuoton.

> Oman pääoman
tuotto on vähintään

20%

siten, että sisäinen IRR
(internal rate of return) tavoite on
jokaiselle segmentille yli 22 %.

> Kumulatiivinen
osakekohtainen tulos (EPS) on

0,80 €

viisivuotiskaudella
2014–2018.

> Omavaraisuusaste
on vähintään

40%

kun omaan pääomaan
sisällytetään pääomalainat.

> Voitonjako heijastaa konsernin tuloksen kehitystä pitkällä aikavälillä ja ensisijaisena tavoitteena on varmistaa konsernin sijoitustoiminnan jatkuvuus, jonka jälkeen voidaan jakaa vähintään puolet emoyhtiön osakkeenomistajille kohdistuvasta konsernin vuosittaisesta tuloksesta joko osinkoina, pääomanpalautuksina tai osakkeiden takaisinostoina.

Lue lisää osoitteesta
www.panostaja.fi

TOIMINTATAPAMME

Hankinta

1

- > Enemmistöomistus suomalaisista pk-yrityksistä
- > Panostettava pääoma omasta taseesta
- > Sijoitushorisontti 5–10 vuotta
- > Sijoitukset hajautetusti eri toimialoille, joissa on merkittävää kasvupotentiaalia
- > Potentiaaliset ostokohteet: liikevaihto 10–30 milj. euroa, terve talous ja mahdollisuus saavuttaa alallaan merkittävä markkina-asema

2

Integrointi

- > Hallittu omistuspohjan muutos ja kasvun generointi
- > Ostettu yritys osaksi konsernia vakioitujen prosessien avulla
- > Toimitusjohtajalle tarvittavat työkalut ja järjestelmät yrityksen kehittämistä ja johtamista varten
- > Mahdollisuus omistuksen kautta sitouttamiseen

Kehittäminen

- 3
- > Rahoituksen kokonaisjärjestelyt
 - > Aktiivinen hallitustyöskentely
 - > Strategioiden luominen
 - > Toimialatuntemus
 - > Talouden, markkinoinnin ja johtamisjärjestelmien kehittäminen
 - > Kasvu yritysostojen kautta

Luopuminen

- 4
- > Saattaa yritys mahdollisimman nopeasti toimimaan itsenäisesti
 - > Irrottaa oikea-aikaisesti uudelle omistajalle
 - > Omistaja-arvon kasvattaminen

REILU ASKEL

ETEENPÄIN

Vuosi on taas vierähtänyt eteenpäin Panostajan elämässä. Työntäyteinen ja tapahtumarikas tilikausi päättyi lokakuun lopussa ja heti sen jälkeen juhlittiin yrityksen 30-vuotista taivalta. Panostajan toimitusjohtaja Juha Sarsama kertoo haastattelussaan, mitä yritykselle nyt kuuluu ja miten tästä jatketaan eteenpäin.

MITEN KITEYTTÄISIT TUNNELMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN?

Olen kokonaisuudessaan hyvin tyytyväinen aikaansaamiseen vuoden aikana. Otimme reilun askeleen eteenpäin ja kouluarvosanoin voisinkin antaa vuodesta arvion hyvän ja kiitettävän väliltä. Veimme läpi strategiamme mukaiset yrityskaupat ja kehitimme aktiivisesti omistamiamme yrityksiä. Omistamissamme yrityksissä kasvu ja kannattavuus kehittyivät markkinoihin nähden hyvin. Liikevaihtomme nousikin 154,8 miljoonaan euroon ja tulos 10,2 miljoonaan euroon.

MITKÄ OLIVAT VUODEN 2014 KOHOKOHDAT?

Yrityskaupoissa onnistuimme sekä ostossa että myynneissä. Luovuimme merkittävän kasvun saavuttaneesta Vindeasta toukokuussa, kun myimme sen Transval Groupille. Vindean kehityskaari oli omistuksemme aikana huima ja uskon sillä olevan myös loistava tulevaisuus uudessa kokoonpanossa. Vindean myynnistä tuloutui meille 5,5 miljoonan euron voitto.

Toukokuussa teimme sijoituksen Kotisun Oy:hyn, joka osoittautui juuri salkkuumme sopivaksi ja paljon kehityspotentiaalia sisältäväksi yritykseksi. Yritys toimii mielenkiintoisella markkinalla pientalojen lämmitys- ja käyttövesiputkistojen remontoinnissa.

ENTÄ SUURIMMAT SAAVUTUKSET?

Kannattavuutemme kannalta suurin saavutus oli Takoman tappiokierteen katkaisu. Joulukuussa 2013 Takoma haettiin yritysaneeraukseen ja saneerausohjelma vahvistettiin syyskuussa 2014. Saneeraustoimenpiteiden lisäksi Takomassa tehtiin erilaisia muutoksia kannattavan toiminnan turvaamiseksi. Raskaat ratkaisut osoittautuivat oikeiksi ja Takoman kolmannen kvartaalin liikevoitto oli jo positiivinen.

Mielenkiintoinen projekti oli myös Kopijyvän ja DMP:n fuusioiminen ja uuden nimen käyttöönotto. Yrityksen uusi nimi Grano otettiin myönteisesti vastaan ja yhtiö sai markkinajohtajalle kuuluvaa näkyvyyttä nimenmuutoksen myötä.

MIKÄ OLI HAASTEELLISINTA?

Kyllä haasteet tulivat toimintaympäristön vaiuudesta. Taantuman pitkittyminen ja yleisen epävarmuuden lisääntyminen näkyivät selvästi pk-sektorilla. Monilla toimialoilla yleinen kehitys oli vaisua ja tulevaisuuden ennustaminen vaikeaa, eikä verotuksen kiristyminen mitenkään helpottanut tilannetta.

Meille epävarmat tunnelmat näkyivät erityisesti yrityskaupoissa. Niiden markkinat olivat hiljaiset, vaikkakin loppuvuotta kohti mentäessä oli nähtävissä jo pientä piristymistä.

MILLAISELTA PK-SEKTORIN TILANNE NÄYTTÄÄ TÄLLÄ HETKELLÄ?

Yleisesti pk-sektorin merkitystä ei vielä täysin ymmärretä Suomessa. Erityisesti työllistämismielessä pk-yritykset ovat oikeasti suuria. Eniten työpaikkoja syntyy juuri pieniin ja keskisuuriin, alle 250 työntekijän, yrityksiin.

Suomen talouden näkymät näyttävät edelleen huolestuttavilta. Kuluttajien ja yrittäjien usko tulevaisuuteen onkin nyt koetuksella. Toisaalta yritysten rahoituksen saatavuus on hieman parantunut vuoden aikana. Hyviin hankkeisiin rahaa löytyy ja parhaista kohteista kilpailaan.

MILLÄ KEINAIN PANOSTAJA KILPAILEE PARHAISTA KOHTEISTA?

Erotumme sijoitusyhtiönä monellakin tavalla kilpailijoistamme. Ensinnäkin meillä on etuna toimialan pio-

neerin asema – meillähän on näyttöjä ja kokemusta jo 30 vuoden ajalta. Olemme aidosti aktiivinen omistaja ja kehittäjä. Teemme tiivistä yhteistyötä omistamamme yrityksen kanssa, tuemme sen kehitystä osaamisellamme, erilaisilla koulutuksilla ja työkaluilla sekä motivoimme johdon vähemmistöomistuksella. Emme käytä mitään sabluunoita, vaan tuemme jokaista yritystä sen omia lähtökohtia ja tarpeita ajatellen.

MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN?

Olemme hajauttaneet sijoituksemme monelle eri toimialalle, joten omistamamme yritykset muodostavat hyvän kokonaisuuden, mutta tavoitteemme on edelleen tasapainottaa salkkumme syklisyyttä. Onnistuneiden irtautumisien jälkeen meillä on valmius hankkia muutamia kasvukykyisiä uusia yrityksiä.

MILLAISIA YRITYKSIÄ PANOSTAJA ETSII?

Yleensä meille potentiaalinen yritys on kasvanut omilla resursseillaan jo tiettyyn kokoon, mutta seuraavan kasvupyrähdysen ottaminen vaatii uudenlaista osaamista ja suurempaa riskinottokykyä. Tai sitten yrittäjä haluaa luopua elämäntyöstään. Tällaisissa tilanteissa olemme erittäin varteenotettava kumppani.

MITEN HYVIN YRITTÄJÄT TUNTEVAT PANOSTAJAN?

Yrittäjien mielenkiinto meitä kohtaan on noussut ja meidät tuntevat kiittelevät toimintamalliamme. Mutta edelleen on paljon niitä, jotka eivät tunne Panostajaa. Pyrimme tuomaan itseämme enemmän esille kertomalla toimintatavoistamme ja menestystarinoistamme. Meillä olisi syytä joskus hieman kehuakin itseämme.

MILLAISIN AJATUKSIN LÄHDETTÄ ALKANEeseen TILIKAUTEEN?

Taakse jäänyt tilikausi osoitti meidän olevan oikealla tiellä, joten jatkamme aktiivisen kehittäjän roolissa ja olemme valmiit ottamaan reilujakin askeleita. Meillä on loistava tiimi, jota haluan kiittää jo kuluneesta vuodesta. Koko henkilöstömme on ollut mukana tekemässä hienoa työtä yhteiseen hyvään. Kiitän myös osakkeenomistajia ja kumppaneitamme meitä kohtaan osoittamasta luottamuksesta. Olen varma, että menestyksellinen yhteistyömme jatkuu edelleen.

Juha Sarsama
TOIMITUSJOHTAJA

PK-SEKTORIN MERKITYS SUOMELLE

- > Pk-yrityksiä ovat ne, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa.
- > Pieniä ja keskisuuria yrityksiä eli pk-yrityksiä on Suomessa noin 224 000.
- > Pk-yritykset muodostavat Suomen talouselämän perustan, sillä peräti 40 prosenttia BKT:sta tulee pk-sektorilta.
- > Pk-yritykset ovat työllistämismielessä suuria. Ne työllistävät jo nyt yli 60 prosenttia työvoimasta ja osuus kasvaa koko ajan.
- > Uudet työpaikat syntyvät useimmiten pk-sektorille.
- > Pk-yrityksissä on usein vuosikymmenten aikana kertynyttä tietotaitoa.
- > Pk-yritysten jatkuvuuden turvaaminen ja kehittymisen tukeminen on tärkeä tehtävä myös yhteiskunnallisesti.
- > 20 prosentissa pk-yrityksistä odotetaan sukupolven- tai omistajanvaihdosta seuraavan 5 vuoden kuluessa.
(Lähde: Suomen Yrittäjät)

PK-YRITYKSILLE PAREMMAT

KASVU- MAHDOLLISUUDET

Pienten ja keskisuurten yritysten toimintaympäristö on muuttunut entistä haastavammaksi viime vuosien aikana. Suurimmat haasteet ovat tulleet yleisestä taloudellisen tilanteen tiukkenemisestä sekä Suomessa että vientimarkkinoilla ympäri maailmaa. Yleinen talouskehitys tarjoaa melkoista niukkuutta ja erityisesti kaupan ja rakentamisen aloilla näkymät ovat edelleen heikot. Kuluttajien ja yrittäjien usko talouteen on nyt kovin hauras.

Myönteisiäkin piirteitä on toki olemassa. Palvelusektorin kasvu, teknologioiden kehitys ja uudet innovaatiot luovat monille aloille kasvumahdollisuuksia. Rahoituksen saatavuus on hieman parantunut, vaikka luottopoliitiikka on edelleen tiukkaa. Pankkien kiristytvä sääntely tulee koskemaan nimenomaan Pk-yritysten luotonsaantia. Asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat hitaasti kääntymässä myönteisemmiksi Suomessa. Yrittäjien onnistuminen koetaan nyt aiempaa hyväksyttävämpänä ja koko yhteiskunnan kannalta hyvänä asiana. Erityisesti nuoret ajattelevat aiempaa positiivisemmin yrittäjyydestä. Tähän ovat vaikuttaneet monet viime vuosina julkisuuksien nousseet onnistumiset. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita Supercellin yrityskauppaan johtanut kehitys ja yrittäjien esiintyminen kaupan jälkeen.

KUSTANNUSTEN KARSIMISESTA KASVUHAKUISUUTEEN

Monet vuodet heikkona jatkunut talouskehitys, entisestään kiristynyt kilpailu ja työmarkkinoiden joustamattomuus ovat vähentäneet yritysten kasvuhakuisuutta. Ratkaisua tilanteeseen onkin totuttu hakemaan kustannusten karsimisesta ennemminkin kuin liikevaihdon kasvattamisesta. Pörssiyhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto on supistunut kolme vuotta. Toisaalta Suomesta löytyy myös kasvuhaluja yrityksiä. Näillä yrityksillä tuotteet ja palvelu ovat usein kunnossa, mutta myyntiin, markkinointiin ja kansainvälistymiseen tarvitaan lisää osaamista.

Myös lainsäädäntö ja erityisesti verotus vaikuttavat merkittävästi pk-sektorin yritysten toimintaedellytyksiin. Kiristytvä verotus, muuttuvat verotuskäytännöt ja erityisesti lakien tulkintojen muutokset sekä sääntelyn lisääntyminen aiheuttavat yrityksille merkittäviä kustannuksia ja vaikeuttavat pitkäjänteistä suunnittelua.

RISKINOTTOA JA VASTUUNKANTOA

Sukupolvenvaihdos tai uuden yrittäjän löytäminen on monelle pk-sektorin yritykselle melkoinen haaste, joka näkyy yrityskauppojen selkeänä vähentymisenä viime vuosina. Suomessa tehdään noin 2 500–3 000 yritysjärjestelyä vuosittain, mutta tarve uusille yrittäjille on selkeästi suurempi. Verotus ja yhteiskunnan tuki ovat myös tärkeitä tekijöitä tilanteessa, jossa yritykselle etsitään uutta jatkajaa. Yrittäjän asema edellyttää riskinottoa ja myös halua kantaa vastuuta.

MARKKINOINTIVIESTITÄ-, PAINO- JA TULOSTUSPALVELUA KATTAVASTI

YHDESSÄ ETEENPÄIN

Vuosi 2014 oli Panostajan digitaalisille painopalveluille käännekohta, kun aiemmin itsenäisesti toimineet yritykset Kopijyvä ja DMP – Digital Media Partners fuusioitiin. Helmikuussa, jo ennen Granon syntymistä, DMP:n tarjontaa oli vahvistettu ostamalla Eriksenin painoliiketoiminta. Kesäkuun alussa toteutetun Kopijyvän ja DMP:n yhdistymisen seurauksena syntyi valtakunnallisesti merkittävä markkinointiviestintä-, paino- ja tulostuspalveluyritys. Yhteistä historiaa lähdettiin tekemään uudella ilmeellä ja nimellä Grano. Sen palveluverkosto muodostui Kopijyvän maakuntiin painottuneista toimipisteistä ja DMP:n toiminnoista pääkaupunkiseudulla.

Toimintojen yhdistäminen piti Granon kiireisenä. Yritykselle muodostettiin uudet ydinviestit ja strategia. Uusia, asiakaspalvelun luotettavuutta parantavia toimintatapoja ja -järjestelmiä otettiin käyttöön myynnissä, hallinnossa ja tuotannossa. Granon loppuvuosi osoitti, että toiminnoista on paljon synergiaa, mutta hyvin vähän päällekkäisyyksiä. Yhdistyminen vauhditti liikevaihdon ja markkinaosuuden kasvua, mutta heikensi hetkellisesti kannattavuutta säilyttäen silti toimialaansa paremman tulostason.

MONIPUOLINEN ASIAKASKUNTA

Sekä henkilöstö että asiakaskunta ottivat Granon syntymisen vastaan erittäin myönteisesti. Asiakaskunta koostuu hyvin erityyppisistä toimijoista ja organisaatioista ja asiakassuhteet perustuvat entistä useammin pitkäaikaiseen yhteistyökumppanuuteen. Asiakkaille yhdistyminen mahdollistaa laajemman palvelutarjonnan saamisen samalta toimittajalta. Keskittämällä paino- ja tulostustyönsä asiakkaat säästävät kustannuksissa ja myös omassa ajankäytössään. Granolla onkin tavoitteena vahvistaa edelleen asiakastyötään ja lisätä vuosisopimusasiakkaidensa määrää sekä laajuutta.

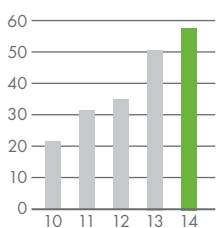
HALUTUIN KUMPPANI, SEURATUIN EDELLÄKÄVIJÄ

Granon visiona on olla halutuin kumppani ja seuratuin edelläkävijä. Sen toimialalla on monia haasteita ja erityisesti markkinoiden supistuminen on aikaansaanut alalle ylikapasiteettia. Menestyminen erittäin kilpailulla alalla edellyttää kilpailukyvyyn vahvistamista ja innovatiivisten palvelujen luomista. Asiakkaille markkinointi onkin entistä tärkeämpää ja keskittämällä ja ulkoistamisella ne etsivät kustannustehokkaita ratkaisuja, joiden kehittämiseen Granolla on entistä paremmat mahdollisuudet fusion myötä.

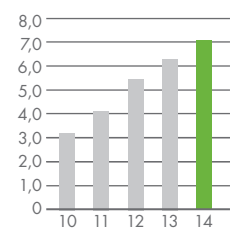
GRANO | Digitaaliset painopalvelut

Grano on markkinointiviestintä-, paino- ja tulostuspalveluja tarjoava yritys, joka on alansa markkina-johtaja Suomessa. Sen palvelut ovat saatavilla valtakunnallisesti 12 eri paikkakunnalla Helsingistä Joensuuhun. Panostajan omistusosuus Granosta on 65 % ja toimitusjohtaja Heimo Viinanen ja toimivan johdon yhteensä 35 %.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

GRANO

www.grano.fi

LIKEVAIHTO

57,8 M€

LIKEVOITTO

7,1 M€

HENKILÖSTÖ

497 hlö

TOIMITUSJOHTAJA
Heimo Viinanen

VOIMANSIIRRON TEKNOLOGIAA

KÄÄNNE PAREMPAAN

Kulunut tilikausi merkitsi Takomalle käännoästä kohti kannattavaa toimintaa kansainvälisenä konepajayhtiönä. Vuosien aikana syventynyt tappiokierre oli katkaistava päämäärätietoisin toimenpitein. Joulukuussa 2013 Takoma hakeutui yrityssaneeraukseen ja kannattamattomia yksiköitä karsittiin. Helmikuussa 2014 toimitusjohtajan tehtävässä aloitti aiemmin talousjohtajana toiminut Ilkka Miettinen. Saneerausohjelma vahvistettiin syyskuussa 2014. Sopeuttamistoimenpiteiden ansiosta kustannusrakennetta saatiin kevennettyä. Myös asiakastoimialoilla näkyi pientä elpymistä, jonka ansiosta voimansiirtoliiketoiminnan tilauskertymä lähti kasvuun ja kannattavuus parani tilikauden aikana.

Takoman tuote- ja palvelutarjonta pohjautuu toimitusketjun hallintaan, tehokkaaseen valmistusprosessiin ja verkostoitumiseen. Asiakkaiden tarpeiden ymmärtäminen, korkea laatu ja toimitusvarmuus ovat sen tärkeimmät kilpailutekijät. Etuja ovat myös hyvä maine asiakaskunnan keskuudessa ja toimiminen laivanrakennuksen vahvoilla markkina-alueilla mukaan lukien Suomi, Norja ja Venäjä.

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JATKUU

Toteutetut uudistukset ovat vieneet Takoman uudelle tasolle ja sen kustannustehokkuus on parantunut oleellisesti. Kehittämistoimia jatketaan edelleen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Takoma keskittyykin kehittämään Takoman Parkanossa toimivaa yksikköä, jonka toiminta perustuu asiakkaiden tarpeiden tuntemiseen sekä materiaalien ja prosessien syvälliseen hallintaan. Tavoitteena on parantaa yksikön tuottavuutta ja kyvykkyyttä riittäväällä ja oikein ajoitetuilla investoinneilla sekä kehittämällä organisaatiota ja verkostoa.

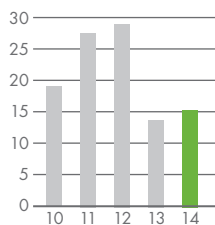
MYÖNTEISIÄ NÄKYMIÄ

Takoman asiakastoimialojen kehitys näyttää vakaalta, joskin Euroopan heikko talouskehitys ja Ukrainan tilanne ovat lisänneet epävarmuustekijöitä. Takoman toteuttamat uudistukset ja saneerausmenettelyn onnistuminen ovat vakauttaneet yrityksen toimintaympäristöä ja lisänneet asiakkaiden ja toimittajien luottamusta yritystä kohtaan. Takoman korkeatasoisilla tuotteilla ja palveluilla on hyvät edellytykset menestyä uusillakin markkina-alueilla. Siten Takoman odotukset kannattavasta kasvusta ovat melko vahvat.

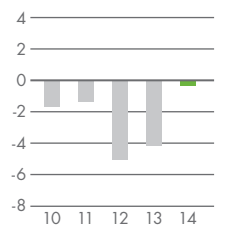
TAKOMA

Takoma on konepajayhtiö, joka tarjoaa mekaanisen voimansiirron tuotteita ja palveluita meri- ja offshore-teollisuudelle sekä kaivosteollisuudelle. Tuotteet valmistetaan pääosin asiakkaiden suunnitelmien pohjalta, mutta Takoma tarjoaa aktiivisesti myös suunnittelupalveluja asiakkaiden haasteiden ratkaisemiseen. Yritys toimii kansainvälisesti, mutta sen vahvinta markkina-aluetta on Itämeren alue. Takoma on noteerattu Nasdaq Helsingissä. Panostaja omistaa Takomasta 63 %.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

TAKOMA
power transmission solutions

LUE LISÄÄ

www.takoma.fi

LIKEVAIHTO

15,3 M€

LIKEVOITTO

-0,37 M€

HENKILÖSTÖ

92 hlö

TOIMITUSJOHTAJA

Ilkka Miettinen

TURVA-ALAN SUUNNANÄYTTÄJÄ

KULUNVALVONNAN JA TURVALLISUUSRATKAISUJEN KEHITTÄJÄ

Suomalainen turvallisuusteknologiayritys Flexim Security Oy on noussut viime vuosien aikana alansa kansainvälisestä merkittäväksi edelläkävijäksi. Flexim on kyseenalaistanut toimialan perinteiset menetelmät ja toimintatavat ja tuonut tilalle uusia digitaalisuuteen, mobiiliteknologioihin sekä pilvipalveluihin perustuvia ratkaisuja. Asiakaskunta on ottanut innovaatiot hyvin vastaan ja esimerkiksi vuoden 2013 aikana markkinoille tuotu Flexim Safea sai hyvän vastaanoton asiakaskunnassa. Myös muiden palvelujen myynti pysyi hyvällä tasolla ja liikevaihto jatkoi kasvuaan ja kannattavuus parani.

Fleximin tarjonnan ydin on oviympäristöön luodut teknologiat ja palvelut, jotka tekevät liikkumisesta entistä mutkattomampaa ja turvallisempaa käyttäjille ja helpottavat merkittävästi kiinteistöjen hallinnointia. Oveen voidaan koota kaikki tarvittava identifioinnista liikkumisen hallintaan ja turvallisuuteen. Oikein varusteltu oviympäristö tuottaa muun muassa käyttäjille sekä kiinteistö- ja henkilöstöhallinnolle arvokasta ja monipuolista informaatiota toiminnan tueksi. Ovi tunnistaa käyttäjänsä, jonka johdosta voidaan personoidusti ohjata myös muita kiinteistön olosuhteita kuten lämpöä ja valaistusta. Flexim kehittää jatkuvasti näitä ratkaisuja ja pystyy siten tarjoamaan asiakkailleen toimivimmat ratkaisut. Fleximin palveluja käytetään mm. yrityksissä ja järjestöissä, kauppakeskuksissa ja myymälöissä sekä

laajasti julkisissa rakennuksissa kouluista museoihin ja lentokentistä satamiin. Fleximillä on osaamista myös erittäin korkean turvallisuuden kohteista.

IDEOITA ENNAKKOLUULOTTOMASTI MONILTA ALOILTA

Flexim on aktiivisesti mukana toimialan kansainvälisissä yhteisöissä ja keskustelee ennakkoluulottomasti monien eri alojen innovatiivisten tahojen kanssa yhtenä osana tuote- ja palvelukehittämistään. Myös oman toiminnan kehittäminen on jatkuvasti polttopisteessä. Viime vuosien aikana on panostettu erityisesti johtamis- ja esimiestyöskentelyyn ja yritys onkin noussut alansa houkuttelevimmaksi työpaikaksi. Yhteistyö Panostajan kanssa on myös aktiivista ja erityisesti yritysostotilanteissa Panostajan osaamisesta on ollut merkittävää apua.

KEHITYKSEN KAUTTA KASVUA

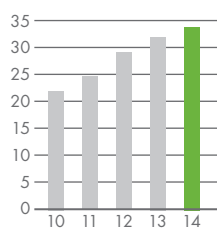
Nopeasti kehittyvä ja kasvava ala tarjoaa edelleen monia kasvumahdollisuuksia. Toimiala on edelleen melko pirstaloitunut, joten yritysostot luovat potentiaalia. Myös asiakaspuolella turvallisuus- ja kulunvalvonnan sekä työajanhallinnan ulkoistaminen on lisännyt kiinnostustaan. Ensisijainen kasvukanava on kuitenkin oman tuotekehityksen kautta luodut uudet ja edistykselliset ratkaisut, joiden käyttökohteita löytyy mm. yritysmaailmasta, hoivapalveluista ja oppimisympäristöistä.

Safea.
Flexim Security

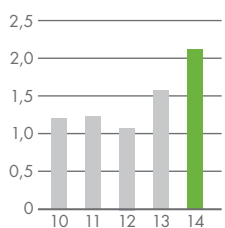
FLEXIM SECURITY | Turvallisuus

Flexim Security on Suomen johtava asiantuntija huolettoman ja turvallisen kulkemisen kehittäjänä. Sen tuote- ja palveluvalikoima kattaa mekaaniset, sähköiset ja elektromeaaniset lukitusratkaisut, erilaiset ovenavaustekniikat ja oviautomaatiikan sekä turvatekniikan kulunvalvonnasta työajanhallintaan, hälytin- ja kameravalvontajärjestelmiin ja niitä tukeviin erikoisturvatuotteisiin. Flexim palvelee asiakkaitaan valtakunnallisesti ympäri Suomen. Panostaja omistaa Fleximistä 70 %, toimitusjohtaja Jukka Laakso 20 % ja Hannu Kankkunen 10 %.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

Flexim Security

www.flexim.fi

LIKEVAIHTO

33,7 M€

LIKEVOITTO

2,1 M€

HENKILÖSTÖ

249 hlö

TOIMITUSJOHTAJA

Jukka Laakso

JOHTAVA SISÄKATTOMATERIAALIEN TUKKULIIKE

YHDESSÄ ASIAKKAAN KANSSA

Sisäkattojen erikoisliikkeen Selogin toimintaympäristö oli haastava vuoden 2014 aikana. Samaan aikaan, kun rakennusala selvästi kurittanut lama laski kattomateriaalin hintoja, niin kilpailu markkinaosuuksista koventui. Siitä huolimatta, että tilikauden aikainen liikevaihto kääntyi hienoiseen laskuun, niin Selogin kannattavuus pysyi hyvällä tasolla. Edellisenä vuonna toteutettu maantieteellinen laajentuminen Tampereelle ja Lappeenrantaan osoittautui oikeanlaiseksi toimenpiteeksi.

Selogin toiminta tukkuliikkeenä pohjautuu tiiviiseen asiakasyhteistyöhön. Se palvelee asiakkaitaan monipuolisesti tarjoten laajan tuotelajitelman ja lisäksi suunnittelupalvelua. Kilpailijoistaan poiketen Selog ei tarjoa asennuspalvelua, joten se ei kilpaile asiakkaidensa kanssa.

Selog tarjoaa asiakkailleen neuvoja ja osaamistaan ja etsii markkinoilta tarpeeseen parhaiten sopivat ratkaisut ja tuotteet. Materiaalien ja rakentamisen vaatimusten ymmärtäminen sekä laajan toimittajakaartin tarjonnan ja kyvykkyyden tunteminen ovatkin merkittävä osa Selogin ammattitaitoa. Usein kattomateriaaleilla on saavutettava sekä arkkitehtien toivoma ulkonäkö että

akustiikka-asiantuntijoiden tavoittelema äänenvaimennus. Jos vaadittavia ominaisuuksia ei ole mahdollista saavuttaa valmiilla tuotteilla, Selog valmistuttaa ne tilauksen mukaan.

ASiantuntemusta vaativiin kohteisiin

Vahva ammattitaito ja hyvät toimittajasuhteet tulevat esiin parhaiten erityisen laajoissa ja vaativissa kohteissa, joita olivat vuoden 2014 aikana toteutetut Äänekosken terveyskeskuksen uudisrakennus, Kampin huipun, Sibelius-Akatemian käyttöön tulevan rakennuksen ja Itäkeskuksen Stockmannin remontoinnit. Kaikissa toimituksissa entistä tärkeämpiä tekijöitä ovat pitävät toimituskataulut ja hyvin hoidettu logistiikkapalvelu.

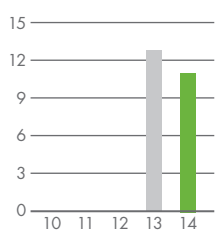
Kehittäminen jatkuu

Rakentamisen markkinat näyttävät edelleen haastavilta, mutta Selog aikoo vastata haasteisiin kehittämällä oman toimintansa tehokkuutta ja kykyään palvella asiakkaitaan entistä paremmin. Kahden viimeisen vuoden aikana, jolloin Selog on ollut Panostajan omistuksessa, on uudistettu tieto- ja johtamisjärjestelmiä. Seuraavat panostuskohteet ovat uusasiakashankinnassa ja myös toiminnan maantieteellistä laajentumista voidaan harkita.

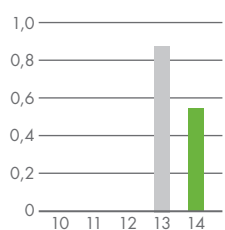
SELOG | Sisäkattomateriaalit

Selog on sisäkattomateriaalien tukkuliike, joka palvelee alan urakoitsijoita ja asentajia. Palvelutarjontaan kuuluvat laskenta-, suunnittelu- ja logistiikkapalvelut. Sisäkattomateriaalien lisäksi Selog toimittaa myös akustiikkalevyjä ja -paneeleita seiniin ja käytäviin. Selogin osaaminen kattaa niin pienet kohteet kuin suuret ja vaativat tilat kouluista sairaaloihin ja hotelleista tavarataloihin. Selogin toimipiste sijaitsee Malmilla ja lisäksi se palvelee Tampereen ja Lappeenrannan alueilla. Panostaja omistaa Selogista 60 %, toimitusjohtaja Simo Tuokko 15 % ja Marko Seppä 25 %.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

SELOG

www.selog.fi

LIKEVAIHTO

11 M€

LIKEVOITTO

0,5 M€

HENKILÖSTÖ

13 hlö

TOIMITUSJOHTAJA

Simo Tuokko

LÄMMITYS- JA KÄYTTÖVESIPUTKISTON KUNNOSTAJA

TALOTEKNIKKAREMONTOINTIA KULUTTAJILLE

Lämpöverkko- ja käyttövesiputkiston remonteja tekevä KotiSun on Panostajan tuorein sijoituskohde. Yritys-kauppa toteutettiin toukokuussa, jolloin 60 % omistuksesta siirtyi Panostajalle. Nopeasti kasvanut KotiSun sai uuden omistajan myötä lisää uskottavuutta ja osaamista kehittämisenä tueksi. KotiSunin palvelut vastaavat kasvavaan kysyntään, sillä putkistoremontin tarpeessa olevien pientalojen määrä on mittava ja tulevaisuudessa edelleen kasvava. Yritys on nopeasti kasvanut alansa suurimmaksi.

LUOTETTAVIN VAIHTOEHTO

KotiSunin tavoitteena on olla asiakkaansa näkökulmasta paras vaihtoehto, joka tarjoaa osaavimman suunnittelutyön, laadukkaimman asennuksen ja takuun lopputulokselle. Remonteissa onkin tärkeää varmistaa suunnittelun ja asennuksen laatu, mutta myös käytettyjen materiaalien ensiluokkaisuus. KotiSunin toimintatapa perustuukin pitkälti konseptoituun ratkaisuun, jolla saavutetaan sekä kokonaistehokkuus että laatukriteerit. Sen ansiosta asiakkaalle voidaan antaa projektista kiinteä hintatarjous ja tarkka aikataulu. Konsepti on

markkinoilla poikkeuksellinen ja sitä kehitetään edelleen toimituksista saatujen kokemusten myötä. Kaikki työntekijät koulutetaan konseptin mukaisesti.

Konsepti kattaa myös palvelujen markkinoinnin, jota lähdetään toteuttamaan kartoittamalla pientaloalueita, joilla on merkittävä määrä korjausta vaativia kohteita. Lähellä toisiaan olevien kohteiden avulla on mahdollista saada lisää tehokkuutta materiaali- ja resurssivirtoihin. Hyvin usein KotiSunin markkinointi perustuu myös tyytyväisten asiakkaiden antamiin suosituksiin.

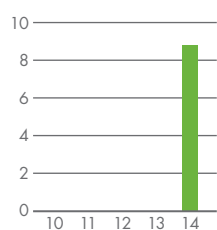
KEHITYSKOHTENA JOHTAMINEN

Panostajan mukaantulo KotiSunin johtamiseen on jo tuonut uudenlaisia toimintatapoja mm. hallitustyöskentelyyn ja johtamisjärjestelmiin. Jatkossa yhteistyöltä haetaan tukea kannattavaan kasvuun. KotiSunin markkinoilla on paljon potentiaalia, vaikkakin yleinen talouden epävarmuus hidastaa remontointipäätöksiä. Kasvu on mahdollista saavuttaa sekä laajentamalla omaa verkostoaan että yritysostoin. Panostajan osaaminen yritys-kaupoissa onkin KotiSunille merkittävä tuki. Markkina-johtajan aseman pitäminen edellyttää myös tunnettujen kasvattamista ja kannattavuuden säilyttämistä omien toimintatapojen jatkuvalla kehittämisellä.

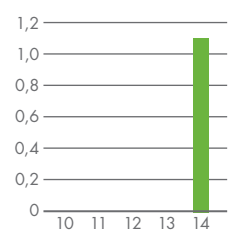
KOTISUN | Talotekniikkaremontointi

KotiSun tarjoaa konseptoituja käyttöviesi- ja lämpöverkkoremontteja kuluttajille avaimet käteen -palveluna. Yritys on noussut nopeasti alan suurimmaksi ja tunnetuimmaksi toimijaksi Suomessa. Panostaja omistaa KotiSunista 60 % ja loput 40 % omistuksesta on toimivalla johdolla.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

kotisun
Huolettomampaa asumista

www.kotisun.fi

LIKEVAIHTO

8,8 M€

LIKEVOITTO

1,1 M€

HENKILÖSTÖ

113 hlö

TOIMITUSJOHTAJA
Kalle Lahtinen

ALKUPERÄISVARAOSIA HENKILÖAUTOIHIN

LAADUKKAALLA PALVELULLA KILPAILUETUA

Alkuperäisiä varaosia, tarvikkeita, voiteluaineita ja kemikaaleja Mercedes-Benz ja BMW-henkilöautoihin markkinoivan KL-Varaosien korkealaatuinen palvelu koostuu monesta eri osatekijästä. Ensisijaisen tärkeää on kyky tukea asiakkaan menestystä parhaalla osaamisella, tinkimättömällä laadulla, nopeudella sekä kilpailukykyisellä ja selkeällä hinnoittelulla. Tiivis yhteistyö toimittajien kanssa ja vahva osaaminen hankinnoissa varmistavat oikeanlaisen valikoiman, mikä edistää myös asiakkaiden toimintaa ja huoltojen lyhyitä läpimenoaikoja. Asiakkaiden järjestelmien sähköiset liitynnät, verkko-kauppa ja toimipisteiden tarjoama henkilökohtainen palvelu täydentävät toisiaan. Sähköisten ja ajantasaisten luetteloiden käyttö takaa täsmälleen oikean tuotteen nopean löytymisen. Lisäksi tehokkaat logistiikkapalvelut takaavat luotettavat toimitukset. Lähes 20 000 tuotenumikettä onkin toimitettavissa suoraan varastosta.

KEHITYSTÄ KASVUN TUEKSI

Varaosakaupassa menestyksen kulmakivi on palvelun laatu, joten KL-Varaosat on panostanut henkilöstönsä monipuolisen osaamisen vahvistamiseen ja asiakastyönsä aktiivisuuteen. Esimiestyön kehittämisessä on

hyödynnetty Panostajan tarjoamaa koulutusta. Myös johtamisjärjestelmää ja raportointia on kehitetty yhdessä Panostajan kanssa. Uudet järjestelmät tukevat töiden sujuvuutta, jota edelleen tehostetaan henkilöstön vahvalla osallistumisella kehittämiseen sekä haastamalla vakiintuneita toimintatapoja.

Ajoneuvokanta kehittyi jatkuvasti ja ajoneuvojen tekniikka on entistä vaativampaa. Viime vuosina monien kulutusosien kestävyys on entisestäänkin parantunut ja käyttöikä pidentynyt, joten niiden laatu on aiempaakin tärkeämpi tekijä. Laadukkaan osan käyttöä puoltaa lähes poikkeuksetta selkeä kokonaisedullisuus. Autojen huollossa vaihdetaan entistä useammin kokonaisia moduuleita yksittäisten osien sijaan. Kilpailuedun säilyttäminen edellyttääkin jatkuvaa, vahvaa panostamista osaamiseen.

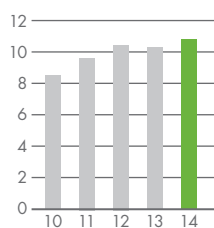
POTENTIAALIA MARKKINOILLA

Vaikka Suomen talouden suunnan ei oleteta selkeästi vielä kääntyvän, niin KL-Varaosilla liiketoiminnan kehittäminen olemassa olevan, erittäin vahvan konseptin pohjalta tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia kannattavaan kasvuun. Alkaneena tilikautena jatketaan päämäärätietoisesti strategian toteuttamista ja panostetaan myös sähköisen kaupankäynnin edelleen kehittämiseen.

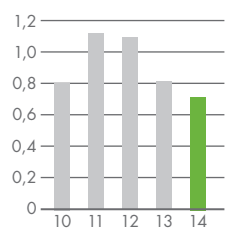
KL-VARAOSAT | Autovaraosat

KL-Varaosat on Mercedes-Benz ja BMW-henkilöautojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuontia, tukkukauppaa ja vähittäismyyntiä harjoittava varaosaliike. Yhtiö palvelee autokorjaamoita, jälleenmyyjiä, muita yritysasiakkaita sekä vähittäismyynnin asiakkaita. Toimipaikat ovat Tampereella, Jyväskylässä, Turussa ja Rovaniemellä. Panostaja omistaa KL-Varaosista 75 % ja toimiva johto 25 %.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

KL-VARAOSAT
Mercedes-Benz & BMW varaosien erikoisliike

www.kl-varaosat.fi

LIKEVAIHTO

10,8 M€

LIKEVOITTO

0,7 M€

HENKILÖSTÖ

47 hlö

TOIMITUSJOHTAJA
Juba Kivinen

HELOJEN TUKKUKAUPPA

KEHITTÄMISTOIMIN KANNATTAVAKSI

Rakennusalan alavireinen kysyntä ja kilpailun lisääntyminen näkyivät Helat-segmentin liikevaihdon laskuna. Onnistuneiden tehostamistoimenpiteiden ansiosta kannattavuus kääntyi selvästi positiiviseksi liikevaihdon notkahduksesta huolimatta. Myönteistä vuodessa oli myös asiakassuhteiden säilyminen. Vuoden 2013 aikana toteutettu kaluste- ja rakennushelosten liiketoimintojen eriyttäminen osoittautui onnistuneeksi ratkaisuksi, joka edisti kannattavuuden seurantaa ja nopeaa reagoimista markkinamuutoksiin.

TOIMITUSVARMUUS ENSISIJAINEN

Vuoden 2014 aikana molemmissa yhtiöissä jatkettiin aktiivista kehittämistä kilpailuetujen vahvistamiseksi. Helosten tukkukauppa edellyttää syvän markkina- ja tuotetuntemuksen lisäksi edistyksellisiä toimintatapoja ja järjestelmiä, systemaattista asiakastyötä ja jatkuvaa uudistumista. Helakeskus on toimialansa yksi suurimmista yrityksistä, kun taas Rakennushelasto keskittyy tiettyjen tuotteiden toimittajaksi. Yritysten palvelukyvyyn ja tehokkuuden parantamiseen on tehty mittavia uudistuksia viime vuosien aikana. Käytössä on modernit järjestelmät sekä hankintaan, myyntiin että tilaus-toimitus-

ketjun hallintaan. Asiakkaille tärkeää on toimitusvarmuus ja toteutettujen toimenpiteiden ansiosta yritykset pystyvät palvelemaan monipuolista asiakaskuntaansa pienistä puusepäneliikkeistä suuriin keittiövalmistajiin ja ovitehtaisiin nyt entistä jouhevammin.

TOIMIALALLA MUUTOKSIA

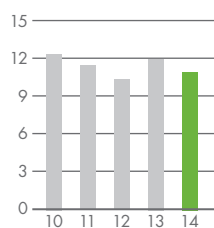
Helaston toimialalla ei ole näkyvissä vielä muutosta parempaan. Rakentamisen hiipuminen on tuonut asiakaskunnalle selkeitä haasteita, joka näkyy myös alan tuotannon siirtymisenä edullisemmän kustannustason maihin. Helaston tavoitteena on reagoida markkinatilanteeseen ja pyrkiä parantamaan kannattavuuttaan kasvutavoitteiden sijaan. Toisaalta tilanne mahdollistaa myös harkitut yritysostot sekä tuoteryhmien ja tarjonnan laajentamisen esimerkiksi komponenttien osittaiseen kokoonpanoon, jolle on näkyvissä kasvavaa tarvetta.

Asiakaskunta edellyttää jatkossakin tukkuliikkeeltään vankkaa asiantuntemusta, joten monipuolisen osaamisen kehittämiseen tullaan panostamaan edelleen. Lisäksi vahvistetaan reagointiherkkyyttä, organisaation dynaamisuuutta ja asiakaskohtaista analytiikkaa.

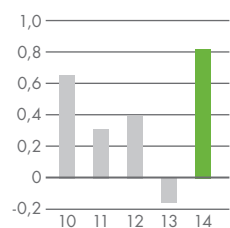
SUOMEN HELAKESKUS & RAKENNUSHELASTO | Helat

Suomen Helasto jakaantuu kahteen tukkukauppaan, joista Suomen Helakeskus maahantuo ja myy kalusteteollisuuden helatarvikkeita ja Rakennushelasto markkinoi ovi- ja ikkunateollisuuden tarvikkeita sekä rakennuslevyjä. Suomen Helakeskuksen tarjonta kattaa kaikki säilytysjärjestelmiin tarvittavat komponentit saranoista peilioviin kalusteiden runkoja lukuunottamatta. Panostaja omistaa Hela-segmentistä 95 % ja toimitusjohtaja Hannu Rantanen 5 %.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

www.helakeskus.fi

LIKEVAIHTO

10,9 M€

LIKEVOITTO

0,8 M€

HENKILÖSTÖ

33 h^{lö}

TOIMITUSJOHTAJA
Hannu Rantanen

LÄMPÖKÄSITTELYN ASiantuntija

TAKAISIN KASVU-URALLE

Lämpökäsittelypalveluiden ja -laitteiden markkinat piristyivät vuoden 2014 aikana, mikä edisti Heatmastersin toiminnan palautumista takaisin kannattavaksi.

Lämpökäsittelyuunien kauppa oli poikkeuksellisen vilkasta. Kannattavuuden parantuminen ei johtunut yksinomaan markkinamuutoksesta, vaan oli myös monien aktiivisten kehittämistoimenpiteiden tulos. Jo 40 vuotta alansa yhtenä johtavista yrityksistä toiminut Heatmasters vahvistikin asemaansa asiakkaidensa pitkäaikaisena ja luotettavana kumppanina.

Lämpökäsittely on erikoisosaamista vaativa ala, jossa asiantuntemus ja palvelun laatu ovat ratkaisevat tekijät. Laitetarjonnassa Heatmastersin pitkäaikainen kokemus näkyy lämpökäsittelyuunien kestävyudessa ja teknisissä ominaisuuksissa, mm lämpötilan tarkassa säädössä. Uunit räätälöidään aina asiakaskohtaisesti. Laitekauppa on usein projektinomaista, mutta palveluissa tilaukset tulevat ja ne hoidetaan monesti samankin päivän aikana. Kysynnän hetkelliset suuret vaihtelut ovatkin haasteellisia resurssien hallinnan ja kannattavuuden kannalta.

Vuoden 2014 aikana Heatmasters on keskittynyt erityisesti toimintansa joustavuuden, kustannustehokkuuden ja myös myyntinsä parantamiseen. Myös Panostaja on ollut aktiivisesti tukemassa Heatmastersin kehittämistä. Erityisesti Panostajan tarjoamat koulutukset ja toimialaosaamisen varmistaminen hallituksessa ovat edistäneet Heatmastersin myönteistä kehitystä.

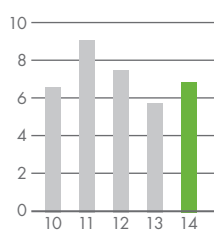
TUOTE- JA PALVELUTARJONNASTA RATKAISUTOIMITAJAKSI

Lämpökäsittelyn palveluiden ja laitteiden markkinoiden näkymät ovat positiiviset ja tarjoavat monenlaisia kasvumahdollisuuksia. Maantieteellisen laajentumisen lisäksi myös tuote- ja palvelutarjontaa voidaan laajentaa ratkaisutoimittajan suuntaan. Molempien kasvureittien edellytyksenä on vahva ammattitaito ja erityisesti kansainvälinen osaaminen, joihin tullaan edelleen vahvasti panostamaan.

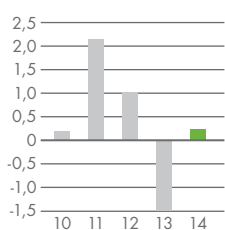
HEATMASTERS | Lämpökäsittely

Heatmasters tarjoaa lämpökäsittelyä palveluna ja valmistaa lämpökäsittelylaitteita. Lämpökäsittelyä tarvitaan muun muassa poistamaan metallista hitsauksen aikaansaamia jännityksiä ja palauttamaan metallien alkuperäiset ominaisuudet. Heatmastersin loppuasiakkaat edustavat energia-, kemia- ja konepajateollisuutta. Sen markkina-alue kattaa laitetoimituksissa koko maailman ja palveluissa Euroopan. Sen toimipisteet ovat Suomessa Lahdessa ja Varkaudessa, Ruotsissa Göteborgissa ja Puolassa Będzinissä. Panostaja omistaa Heatmastersin koko osakekannan.

LIKEVAIHTO, M€

LIKEVOITTO, M€

www.heatmasters.net

LIKEVAIHTO

6,8 M€

LIKEVOITTO

0,2 M€

HENKILÖSTÖ

59 hlö

TOIMITUSJOHTAJA

Ilkka Mujunen

MENESTYSTARINA

SARALLAAN

Teollisuuden lisäarvologistiikkaa tarjoavan Vindean taival Panostajan omistuksessa oli menestyksekkäs. Ensimmäisen askeleen toimialalle Panostaja otti vuonna 2003 hankkimalla Vallogin. Vindea syntyi Vallogin ja CLO pakkausten liitosta vuonna 2009, jota vielä vahvistettiin hankkimalla HSG-Logistics. Yritys kasvoi kannattavasti liikevaihdon kolminkertaistuessa vuosien 2009–2013 aikana. Se nousi alansa merkittäväksi toimijaksi tehdaslogistiikan, varastologistiikan ja valmistuspalveluiden kokonaistoimituksissa. Toukokuussa 2014 menestystarina sai jatkoa, kun Vindea siirtyi osaksi Suomen suurinta sisälogistiikkapalvelujen tarjoajaa, Suomen Transval Group Oy:tä. Panostajalle Vindea tarjosi mahdollisuuden olla mukana muovaamassa uutta toimialaa. Kaupasta syntyi 5,5 miljoonan euron myyntivoitto.

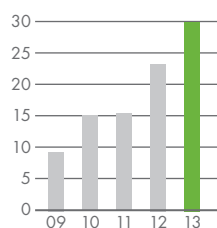
Hankinta

Integrointi

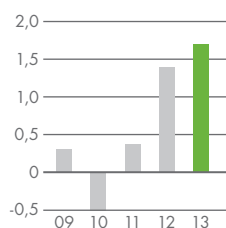
1 Panostaja hankki konepajalogistiikkaan keskittyneen Vallogin koko osakekannan vuonna 2003. Vallog oli aloittanut itsenäisen toimintansa vain pari vuotta aiemmin Koneen ulkoistettua varaosahuoltonsa ja osien valmistuksen. Vuonna 2009 Panostaja osti CLO Pakkaukset, joka oli erikoistunut pakkausten tuotantoon, myyntiin ja markkinointiin sekä pakkaus- ja logistiikka-alan palveluihin. Vuonna 2012 kokonaisuutta vahvistettiin hankkimalla HSG-Logistics, jonka toiminta keskittyi räätälöityjen teknologiateollisuuden logistiikkapalveluihin.

2 Vuoden 2010 aikana Vallog ja CLO Pakkaukset yhdistettiin ja yrityksen nimeksi tuli Vindea Oy. Yritysten toimintojen integrointi ja yrityskulttuurin muodostuminen vaati aikansa, mutta yrityksen liikevaihto kasvoi nopeasti ja kannattavuuskin parani. Vuonna 2012 mukaan liittyi HSG-Logistics, jonka integraatio toteutettiin vauhdikkaasti Panostajan ohjeistuksen mukaan. Lähes kaikki toimenpiteet hallinnosta palveluihin ja vakuutuksista työehtosopimuksiin saatiin päätökseen 100 päivän aikana. Järjestelmällinen ja määrätietoinen toimintatapa tuotti tulosta ja yritys pystyi nopeasti hyödyntämään yhdistymisen tuomat synergiat.

LIIKEVAIHTO, M€

LIIKEVOITTO, M€

Kehittäminen Luopuminen

3 Panostajan siipien alla Vindean toiminta nousi aivan uudelle tasolle. Yrityksen aktiivinen hallitustyöskentely ja johdon osaamisen vahvistuminen edistivät tavoitteiden ja toimintasuunnitelmien luomista ja niiden toteuttamista. Yrityksen osaamista kehitettiin voimakkaasti ja Panostajan räätälöimiä koulutuksia hyödynnettiin laajasti ylimmästä johdosta työnjohtoon. Osaamisen kasvu näkyi korkeana motivaationa ja tehokkaana toimintana. Myös muiden Panostaja-yritysten kokemuksia ja parhaita käytäntöjä sovellettiin Vindean toimintaan ja Panostajasta oli apua rahoitusratkaisuja etsittäessä. Lisäksi Vindean kannalta tärkeää oli Panostajan vahva osaaminen yritysostotilanteissa. Panostajan asiantuntijat kartoittivat ja analysoivat potentiaaliset ostokohteet ja avustivat kauppajen loppuunsaattamisessa. Panostajan aikana Vindea nousikin merkittäväksi toimijaksi tehdaslogistiikan, varastologistiikan ja valmistuspalveluiden kokonaistoimituksissa.

4 Vuonna 2014 Panostaja katsoi sopivaksi luopua yrityksestä, joka oli sen vanhin sijoitus. Vindeassa koko organisaatio oli varautunut omistajan muutokseen. Panostaja kartoitti toimialalta potentiaaliset ostajat. Sisälogistiikkapalveluihin keskittynyt Transval oli ilmaissut kiinnostuksensa Vindeaan jo vuosia ennen 21.5.2014 tapahtunutta yrityskauppaa. Koska Vindea täydensi Transvalin tarjontaa ja toiminnoissa ei ollut päällekkäisyyksiä, niin yhdistyminen vaikutti molemmiin puolin hyvältä ratkaisulta. Kun kauppasummasta päästiin sopimukseen, yrityskauppa lähdettiin toteuttamaan tarkan ja täsmällisen prosessin mukaan. Toukokuussa 2014 Vindea jatkoi toimintaansa osana Suomen suurinta sisälogistiikkayritystä Suomen Transval Group Oy:tä.

JUKKA ALA-MELLO,
S. 1963

*Hallituksen puheenjohtaja
vuodesta 2011, hallituksen
jäsen vuodesta 2006
KTM ja KHT*

NYKYINEN TYÖTEHTÄVÄ:
KONE Oyj:n johtaja ja hallituksen
sihteeri.

Riippumaton yhtiöstä ja merkittä-
vistä osakkeenomistajista.

EERO ERIKSSON,
S. 1963

*Hallituksen jäsen
vuodesta 2011
VTM*

NYKYINEN TYÖTEHTÄVÄ:
Fennian varatoimitusjohtaja.

Riippumaton yhtiöstä ja merkittä-
vistä osakkeenomistajista.

JUKKA TERHONEN,
S. 1954

*Hallituksen jäsen
vuodesta 2013
DI, Rakennusneuvos*

EDELLINEN TYÖTEHTÄVÄ:
Lemminkäinen Talo Oy:n toimitus-
johtaja 2009–2013.

Riippumaton yhtiöstä ja merkittä-
vistä osakkeenomistajista.

HANNU TARKKONEN,
S. 1950

*Hallituksen jäsen
vuodesta 2014
Yo.merk.*

EDELLINEN TYÖTEHTÄVÄ:
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö
Etera (LEL Työeläkekassa) toimi-
tusjohtaja 2010–2014.

Riippumaton yhtiöstä ja merkittä-
vistä osakkeenomistajista.

ANTERO (ANTTI) VIRTANEN,
S. 1954

*Hallituksen jäsen
vuodesta 2013
KTM*

NYKYINEN TYÖTEHTÄVÄ:
Jesura Oy:n toimitusjohtaja.

Riippumaton yhtiöstä ja merkittä-
vistä osakkeenomistajista.

MIKKO KOSKENKORVA,
S. 1982

*Hallituksen jäsen
vuodesta 2011
Yo*

NYKYINEN TYÖTEHTÄVÄ:
Pajakulma Oy:n IT-projekti-
päällikkö.

Riippumaton yhtiöstä.

JUHA SARSAMA,
S. 1965
Toimitusjohtaja
vuodesta 2007
Varat., M.S.M
(Boston University Brussels)

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: toimitusjohtaja
OpusCapita Oy, hallintojohtaja Saarioinen Oy
talousjohtaja OpusCapita Oyj

MUUT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT: Tampereen kauppa-
kamarin hallituksen varapuheenjohtaja, Keskinäinen
Eläkevakuutusyhtiö Eteran hallituksen jäsen ja Fennia
Varainhoidon hallituksen jäsen

SIMO MUSTILA,
S. 1967
Talousjohtaja
vuodesta 2010
KTM, MBA

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: F&I Manager Delta Motor
Group Oy, talous- ja hallintojohtaja DNA-konserni

MUUT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT: Elinkeinoelämän keskus-
liitto EK:n talous- ja verovaliokunnan jäsen, Palvelualojen
työnantajat PALTA ry:n elinkeinopoliittisen valiokunnan
jäsen, Tampereen kauppakamarin finanssivaliokunnan
jäsen

MINNA TELANNE,
S. 1964
Kehitysjohtaja
vuodesta 2013
HTL

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: liiketoimintajohtaja
Leading Partners Oy, henkilöstöjohtaja OpusCapita Oy,
tulosityksikön päällikkö MPS Finland Consulting Oy,
kehityspäällikkö Suomen Posti Oy

MUUT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT: –

TAPIO TOMMILA,
S. 1978
Sijoitusjohtaja
vuodesta 2008
KTM, eMBA

AIKAISEMPI TYÖKOKEMUS: Deloitte Corporate
Finance Oy, PricewaterhouseCoopers Oy

MUUT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT: –

OSAKKEENOMISTAJILLE

OSAKKEEN TIEDOT

Markkina	NASDAQ Helsinki Oy
ISIN	FI0009800379
Kaupankäyntitunnus	PNA1V (OMX)
Lista	OMXH Small Cap
Osakkeiden lukumäärä	51 733 110

Panostajan osakkeet on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n ylläpitämässä arvo-osuusjärjestelmässä.

YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina helmikuun 5. päivänä 2015 kello 13.00 Tampere-talossa, Studio-salissa, osoitteessa Yliopistonkatu 55, Tampere. Julkaisimme yhtiökokouskutsun 12.12.2014.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka viimeistään 26.1.2015 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on hallintarekisteröity ja joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitettava merkittäväksi tilapäisesti yhtiön osakasluetteloon viimeistään 26.1.2015 klo 10.00. Ilmoituksen edellytys on, että osakkeenomistajalla olisi samojen osakkeiden perusteella ollut oikeus tulla merkityksi yhtiön osakasluetteloon yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä 26.1.2015. Hallintarekisteröityä osakkeenomistajaa koskeva ilmoitus tilapäisestä merkitsemisestä yhtiön osakasluetteloon katsotaan samalla ilmoittautumiseksi yhtiökokoukseen.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitauduttava ennakolta yhtiölle viimeistään 2.2.2015 klo 16.00 mennessä kirjallisesti osoitteella Milla Store/Panostaja Oyj, Kalevantie 2, 33100 Tampere, tai puhelimitse Milla Storelle puh. 050-685 70 tai sähköpostilla yhtiokokous@panostaja.fi. Ilmoittautumiskirjeen on oltava perillä ennen ilmoittautumisaikaa.

päättymistä. Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimittamaan ilmoittautumisen yhteydessä.

OSINGONMAKSU JA PÄÄOMAN PALAUTUS

Panostaja Oyj:n jakokelpoiset varat, joihin on lisätty tilikauden voitto 6 946 487,62 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 17 794 562,87 euroa ovat 6 867 393,73 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päätyneeltä tilikaudelta maksetaan osakkeenomistajille pääomanpalautusta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta 0,04 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisista varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääoman palautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4 700 000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoon liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

YHTIÖKOKOUKSEEN LIITTYVÄT TÄRKEÄT PÄIVÄMÄÄRÄT

Yhtiökokouksen täsmäytyspäivä	26.1.2015
Yhtiökokoukseen ilmoittautuminen päättyy	2.2.2015
Yhtiökokous	5.2.2015

OSAVUOSIKATSAUKSET

Panostaja-konserni julkaisee tilikaudella 1.11.2014–31.10.2015 kolme osavuositarkastusta seuraavasti:

Osavuositarkastus 1.11.2014–31.1.2015	4.3.2015
Osavuositarkastus 1.11.2014–30.4.2015	3.6.2015
Osavuositarkastus 1.11.2014–31.7.2015	2.9.2015

Osavuositarkastukset, vuosikertomus ja tiedotteet ovat julkaisemisen jälkeen luettavissa yhtiön kotisivuilla www.panostaja.fi

Kaksi viikkoa ennen vuosituloksen ja osavuositarkastusten julkistamista yhtiö pitää niin sanotun hiljaisen jakson, jonka aikana yhtiö ei kommentoi taloudellista tilannetta tai markkinanäkymiä, eikä tapaa pääomamarkkinoiden edustajia.

SPECTRA YHTIÖT

Spectra tarjoaa suomalaisille kaupoille ja kauppakeskuksille erilaisia tukitoimintoja vartiointista huoltoon ja siivouksesta ja julkisivujen puhdistuksesta tilapäisen työvoimantarpeen täyttämiseen. Spectran monipuolinen palvelukenttä tukee asiakkaan jokapäiväistä toimintaa ja mahdollistaa kuluttajille laadukkaan palvelun ja miellyttävät ostokokemukset. Panostajan omistusosuus Spectrasta on 39 %. Spectra Yhtiöiden toimitusjohtaja on Hannu Plaketti.

www.spectra.fi

ECOSIR GROUP

Ecosir Group on erikoistunut kiinteistöjen automaattisiin ja energiatehokkaiisiin jätteen- ja pyykinsiirtojärjestelmiin. Yritys on alansa markkinajohtaja Suomessa ja sen järjestelmät on laajasti käytössä sairaaloissa, terveyskeskuksissa sekä nykyaikaisissa vanhusten palvelukeskuksissa. Automaattiset jätteiden siirto- ja keräysjärjestelmät soveltuvat myös erinomaisesti kauppakeskuksiin, ravintokeskuksiin sekä teollisuuteen. Viime vuosina Ecosir Group onkin laajentanut toimintaansa kansainvälisillä markkinoilla erityisesti Skandinaviassa, Aasiassa Venäjällä ja Lähi-idässä. Panostajan omistusosuus Ecosir Groupista on 49,78 %. Ecosir Group Oy:n toimitusjohtaja on Mauri Leponen.

www.ecosir.com/suomeksi

AKTIIV
INNIEN
KKEEHIIT
TATAJA

panostaja

TILINPÄÄTÖS
2014

2014

TILINPÄÄTÖS

TILIKAUDELTA 1.11.2013–31.10.2014

SISÄLLYS

7	Tuloslaskelma
8	Tase
9	Rahavirtalaskelma
10	Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
11	Tilinpäätöksen liitetiedot
44	Taloudelliset tunnusluvut

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS 2014

46	Tuloslaskelma
46	Tase
47	Rahoituslaskelma
48	Tilinpäätöksen liitetiedot
52	Hallituksen ehdotus varsinaiselle yhtiökokoukselle
53	Tilintarkastuskertomus
58	Osakkeet ja osakkeenomistajat

PANOSTAJA OYJ:N HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

KONSERNIN TALOUDELLINEN KEHITYS

Panostaja-konsernin liikevaihto oli päättyneellä katsauskaudella 154,8 milj. euroa (137,0 milj. euroa). Viennin osuus liikevaihdosta oli 8,4 milj. euroa eli 5,4 % (8,5 milj. euroa eli 6,2 %). Edellisen ja kuluvan tilikauden aikana toteutuneiden yritysostojen vaikutus 17,8 milj. euron liikevaihdon kasvuun oli 12,9 milj. euroa. Konsernin kahdeksasta liiketoimintaa harjoittavasta segmentistä viisi ylitti vertailukauden kumulatiivisen liikevaihtotason.

Liikevoitto parani ja oli 10,2 milj. euroa (1,6 milj. euroa). Kasvua 8,6 milj. euroa. Liikevoittotason ylitti katsauskaudella viisi segmenttiä. Liikevoitto parani Digitaaliset painopalvelut-, Turvallisuus-, Takoma-, Helat- ja Lämpökäsittely-segmenteissä. Vertailukauteen sisältyy Takoma- segmentin liikearvon alaskirjaus 2,3 milj. euroa.

Tulos myydyistä liiketoiminnoista oli 6,1 milj. euroa. Vindea Group Oy myytiin 21.5.2014 ja Kannake Oy 3.12.2013. Konsernin tuloslaskelma ei sisällä vertailuvuodelta 2013 myytyjen liiketoimintojen tuloslaskelmaa vaan niiden tulos on konsernin tuloslaskelmassa erotettu riville Tulos myydyistä liiketoiminnoista.

Ennen myytyjen liiketoimintojen erottamista tuloslaskelmassa jatkuvista liiketoiminnoista, konsernin vertailuvuoden liikevaihto koko tilikaudelta oli 179,6 milj. euroa ja liikevoitto -0,4 milj. euroa.

Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat -3,3 milj. euroa (-2,7 milj. euroa). Konsernin maksuvalmius säilyi hyvänä ja liiketoiminnan kassavirta oli 11,4 milj. euroa positiivinen.

Konsernin henkilöstön määrä tilikaudella oli keskimäärin 1 204 (1 251). Tilikauden lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 1 112 (1 295).

Emoyhtiö Panostaja Oyj:n liikevaihto oli 0,0 milj. euroa (0,03 milj. euroa). Liikevoitto oli 5,7 milj. euroa (liiketappio -0,9 milj. euroa). Emoyhtiön tilikauden voitto oli 6,9 milj. euroa (tappio -12,3 milj. euroa).

KONSERNIRAKENNE

Panostaja toteutti katsauskaudella aktiivisesti strategiansa mukaisesti yritysostokintoja ja -myyntejä.

Panostaja Oyj tiedotti 3.12.2013 myyneensä 80 %:a LVI-alan kannakkeiden valmistusta ja myyntiä harjoittavan Kannake Oy:n osakekannasta. Yrityskaupan myötä Panostaja luopui Kannake-segmentistään.

Tampereen LaatuKoneistus Oy, Hervannan Koneistus Oy ja Takoma Systems Oy hakeutuivat katsauskaudella konkurssiin. Takoma Oyj ja Takoma Gears Oy jättivät 5.6.2014 saneerausohjelmaehdotuksensa Pirkanmaan

käräjäoikeudelle. Käräjäoikeus vahvisti saneerausohjelman 30.9.2014.

Panostaja Oyj tiedotti 10.4.2014 järjestelystä, jonka lopputuloksena Panostaja-konsernin omistusosuus Digitaaliset painopalvelut -segmentistä nousi 64,6 %:in segmentin emoyhtiö Digiprint Finland Oy:ssä. Aikaisempi omistusosuus oli 56,4 %.

Panostaja Oyj tiedotti 7.5.2014 ostaneensa 60 %:a omakotitalojen käyttövesi- ja lämpöverkkoremonttipalveluita tarjoavan KotiSun Oy:n osakekannasta. Yrityskaupan myötä Panostaja laajensi liiketoimintaansa ja perusti konserniin uuden pientalojen talotekniikkaremontointiin erikoistuneen segmentin.

Panostaja Oyj tiedotti 21.5.2014, että yhtiö on yhdessä muiden Vindea Group Oy:n omistajien kanssa allekirjoittanut kauppakirjan Vindea Group Oy:n osakekannan myynnistä Suomen Transval Group Oy:lle. Vindea Group Oy oli Panostajan 54,22 %:sesti omistama tytäryritys ja kaupassa ostajalle siirtyi Vindea Group Oy:n koko osakekanta. Samalla Panostaja luopui lisäarvologistiikka-segmentistä.

Panostaja Oyj hankki lokakuussa koko vähemmistöosuuden Heatmasters Group Oy:n osakekannasta. Aikaisempi omistusosuus oli 80 %:a.

PANOSTAJA-KONSERNIN LIIKETOIMINTASEGMENTIT

Panostaja-konsernin liiketoiminta raportoidaan katsauskaudella yhdeksässä segmentissä, jotka ovat Digitaaliset painopalvelut, Turvallisuus, Takoma, Sisäkäyttömateriaalit, Helat, Autovaraosat, Talotekniikkaremontointi, Lämpökäsittely sekä Muut (emoyhtiö ja osakkuusyhtiöt). Segmentit on muodostettu, koska ne tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja ja koska näitä segmenttejä seurataan erillisinä liiketoimintoina.

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin.

Digitaaliset Painopalvelut

Digiprint Finland -konsernin yhtiörakennetta yksinkertaistettiin katsauskaudella, kun DMP Digital Media Partners Oy fuusioitiin Kopijyvä Oy:hyn 1.6.2014. Samassa yhteydessä yhtiön nimeksi muutettiin Grano Oy. Panostajan omistusosuus konsernista on 64,6 prosenttia. Konsernin toimitusjohtajana toimii Heimo Viinanen. Grano Oy on Suomen suurin graafisen alan yritys, joka tarjoaa markkinointiviestintä-, paino- ja tulostuspalveluja. Yhtiön toimipisteet sijaitsevat yli kymmenellä paikkakunnalla Keski-, Itä- ja Länsi-Suomen alueella sekä pääkaupunkiseudulla. Lisäksi yrityksellä on toimintaa Tallinnassa ja Pietarissa.

Digitaaliset painopalvelut -segmentin liikevaihto kasvoi 14 %, 50,8 milj. eurosta 57,8 milj. euroon. Kasvusta merkittävän osan selittää DMP-yhtiöiden hankinta joulukuussa 2012 sekä Eriksenin painoliiketoiminnan hankinta helmikuussa 2014. Segmentin liikevoitto parani 6,4 milj. eurosta 7,1 milj. euroon. Paino- ja CAD-paperin kulutus on ollut edelleen laskussa. Heikosta yleisestä taloustilanteesta johtuen myös hintakilpailu on kiristynyt ja aiheuttaa painetta kannattavuudelle. Toisaalta heikossa markkinatilanteesta asiakkaat hakevat tehokkuutta toimintoihinsa, mikä luo uusia mahdollisuuksia. Kiristyvistä kilpailusta huolimatta segmentissä saatiin pidettyä yllä hyvä liikevaihdon ja liikevoiton kehitys. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 497 (451).

Turvallisuus

Flexim Security Oy on turvallisuusteknologian ja -palveluiden, lukituksen, oviautomaatiikan sekä kulunvalvontatuotteiden ja -ratkaisujen asiantuntija. Yhtiön toimipisteet sijaitsevat Helsingissä, Tampereella, Turussa, Porissa, Seinäjoella, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Lahdessa, Jyväskylässä ja Oulussa. Flexim Security Oy kuuluu Flexim Group -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 70 prosenttia. Konsernin toimitusjohtajana toimii Jukka Laakso.

Turvallisuus-segmentin liikevaihdon kasvu oli 6 %. Liikevaihto kasvoi 31,8 milj. eurosta 33,7 milj. euroon. Liikevoitto parani 2,1 milj. euroon 1,6 milj. eurosta. Toimialan markkinatilanne on vaikea ja asiakkaat ovat varovaisia investointipäätöksissään. Tästä huolimatta liikevaihdon kehitys on ollut positiivista. Katsauskaudella lanseerattiin uuden sukupolven Flexim Safea ja sen ympärille konseptoidut ratkaisut, joiden vastaanotto on ollut myönteinen asiakaskunnassa. Flexim Safeasta ovat kiinnostuneet myös täysin uudet kohderyhmät, jotka eivät ole ennen olleet Flexim -käyttäjiä. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 249 (205).

Takoma

Takoma -segmentin rakenne muuttui merkittävästi katsauskaudella. Ainoa jatkava operatiivinen yksikkö on Takoma Gears Parkanossa, joka tarjoaa mekaanisen voimansiirron tuotteita ja palveluita meri- ja offshore-teollisuudelle sekä kaivosteollisuudelle. Takoma-konsernin emoyhtiönä toimii Panostajan 63,1 prosenttisesti omistama Takoma Oyj, jonka toimitusjohtajana toimii Ilkka Miettinen.

Takoma Oyj:n ja Takoma Gears Oy:n saneerausmenettelyt alkoivat 17.1.2014 ja saneerausohjelmat vahvistettiin 30.9.2014 Pirkanmaan käräjäoikeudessa. Saneerausohjelmassa saneerausvelkojen takaisinmaksuaikataulua pidennettiin ja velkarakennetta kevennettiin. Saneerausohjelman vahvistaminen antaa mahdollisuuden Takoma Gears Oy:n toiminnan kehittämiseen. Tampereen LaatuKoneistus Oy, Hervannan Koneistus Oy ja Takoma Systems Oy hakeutuivat katsauskaudella konkurssiin. Konkurssien seurauksena ko. yhtiöt on käsi-

telty Panostajan konsernitilinpäätöksessä lopetettuina toimintoina.

Takoman jatkuvien toimintojen liikevaihto kasvoi 14,1 milj. eurosta 15,3 milj. euroon. Segmentin jatkuvien toimintojen liiketappio pieneni -4,1 milj. eurosta -0,4 milj. euroon. Vertailukauden liiketappioon sisältyi 2,3 milj. euron suuruinen liikearvon alaskirjaus. Yrityssaneerausmenettelyn aikana Takoman kustannusrakenne on muutettu vastaamaan kysyntätilannetta. Samaan aikaan saadut tilaukset ja tilauskanta ovat kehittyneet myönteisesti. Lopetettujen liiketoimintojen luvut on esitetty lopetetuissa liiketoiminnoissa ja niistä aiheutui katsauskaudella -0,8 milj. euron suuruinen tappio. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 92 (163).

Sisäkattomateriaalit

Selog Oy on vuonna 2005 perustettu Suomen suurin sisäkattomateriaalien tukkuliike, joka palvelee alan urakoitsijoita ja asentajia. Palvelutarjontaan kuuluvat laskenta-, suunnittelu- ja logistiikkapalvelut. Selogin palvelut kattavat korjaus- ja saneeraushankkeita sekä uudisrakennuskohteita. Yhtiön toimipisteet ovat Helsingissä, Tampereella ja Lappeenrannassa. Selog Oy kuuluu Selog Group -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 60 %. Selog Oy:n toimitusjohtajana toimii Simo Tuokko.

Sisäkattomateriaalit-segmentin liikevaihto heikkeni tilikaudella vaikeasta rakentamisen markkinatilanteesta johtuen 12,8 milj. eurosta 11,0 milj. euroon. Liikevoitto heikkeni 0,9 milj. eurosta 0,5 milj. euroon. Rakentamisen suhdanne on heikko ja kilpailu kohteista erittäin kovaa, mikä heijastuu suoraan myös segmentin asiakkaiden kysyntään. Liikevaihdon epäsuotuisaa kehitystä on pehmentänyt kustannusten sopeuttaminen. Vaikeasta rakentamisen tilanteesta huolimatta segmentin kehitys on pysynyt kohtuullisella tasolla. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 13 (15).

Helat

Suomen Helasto -konserni on rakennus- ja kalustehelosten keskeinen tukkukauppa Suomessa, johon kuuluu Suomen Helakeskus Oy ja Rakennushelasto Oy. Suomen Helakeskus maahantuo, markkinoi ja myy kalusteteollisuuden helatarvikkeita ja Rakennushelasto ovi- ja ikkunateollisuuden tarvikkeita sekä rakennuslevyjä. Panostajan omistusosuus Suomen Helasto -konsernista on 95,3 prosenttia. Yhtiöt toimivat Seinäjoella. Konsernin toimitusjohtajana toimii Hannu Rantanen.

Helat -segmentin liikevaihto heikkeni katsauskaudella 11,9 milj. eurosta 10,9 milj. euroon. Markkinatilanne toimialalla on vaikea, asiakasyritysten konkurssit ja yrityssaneeraukset sekä maksuvalmiusongelmat ovat lisääntyneet. Katsauskauden liikevoitto kuitenkin parani -0,2 milj. eurosta 0,8 milj. euroon, minkä selittää vertailuvuoden rakennejärjestelyistä aiheutuneet kustannukset sekä yhtiöiden toiminnan sopeuttaminen ja operatiivisen

toiminnan merkittävä tehostaminen. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 33 (37).

Autovaraosat

KL-Varaosat Oy on Tampereella, Jyväskylässä, Rovaniemellä ja Turussa (tammikuusta 2014 alkaen) toimiva Mercedes Benz- ja BMW-henkilöautojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuoja, tukkukauppa ja jälleenmyyjä. KL-Varaosat Oy kuuluu KL Parts -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 75 prosenttia. KL-Varaosat Oy:n toimitusjohtajana toimii Juha Kivinen.

Autovaraosat -segmentin liikevaihto kasvoi 5 % edellisvuoden 10,3 milj. eurosta 10,8 milj. euroon. Liikevoitto heikkeni lievästi edellisvuoden 0,8 milj. eurosta 0,7 milj. euroon. Markkinatilanne on kevättalvella tapahtuneen heikkenemisen jälkeen pysynyt ennallaan. Asiakkaiden kysyntä on alhaisemmalla tasolla kuin normaalissa suhdannetilanteessa, mikä on leikannut KL-varaosien kaupan kasvua. Yhtiö on tilikauden aikana aktiivisesti toteuttanut strategian mukaiseen liiketoiminnan kehittämiseen vaadittavia toimenpiteitä. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 47 (39).

Talotekniikkaremontointi

Talotekniikkaremontointi-segmentti syntyi, kun Panostaja hankki 60 % osuuden KotiSun Oy:stä toukokuussa 2014. Yhtiö tarjoaa konseptoituja käyttövesi- ja lämpöverkkoremontteja kuluttajille avaimet käteen -palveluna. KotiSun on kasvanut nopeassa tahdissa alan suurimmaksi ja tunnetuimmaksi toimijaksi Suomessa.

Talotekniikkaremontointi on uusi segmentti, joten siitä ei ole vertailutietoja. Segmentin liikevaihto oli 8,8 milj. euroa ja liikevoitto 1,1 milj. euroa 1.5.2014–31.10.2014. Segmentin luvut on konsolidoitu Panostaja-konserniin 1.5.2014 lähtien. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 113.

Lämpökäsittely

Heatmasters Group tarjoaa metallien lämpökäsittelypalvelua Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa. Heatmasters Group -konserniin kuuluu Suomessa kaksi liiketoimintaa harjoittavaa yhtiötä Heatmasters Lämpökäsittely Finland Oy ja Heatmasters Technology Oy, jotka toimivat Lahdessa ja Kouvolassa. Konsernilla on lisäksi tytäryhtiöt Puolassa ja Ruotsissa. Heatmasters Group -konserni on Panostajan tilinpäätöshetkellä 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Heatmasters Group Oy:n toimitusjohtajana toimii Ilkka Mujunen.

Lämpökäsittely-segmentin liikevaihto kasvoi katsauskaudella 19 %, 5,7 milj. eurosta 6,8 milj. euroon. Liikevoitto parani -1,5 milj. eurosta 0,2 milj. euroon. Vertailukauden tulosta rasittaa 0,9 milj. euron suuruinen arvonalentumiskirjaus tuotekehitysprojekteihin liittyen. Liikevaihdon sekä liikevoiton paranemiseen vaikuttivat parantunut asiakaskysyntä sekä uunikaupassa että ener-

giasektorin työmailla. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 59 (62).

Muut liiketoiminnot

Muut -segmentin liikevaihdossa ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Katsauskaudelta raportoi kaksi osakkuusyhtiötä, Ecosir Group Oy ja Spectra Yhtiöt Oy. Raportoitavien osakkuusyhtiöiden tulosaikutus katsauskaudella oli -0,1 milj. euroa (-0,1 milj. euroa), joka esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

RAHOITUS

Liiketoiminnan kassavirta parani ja oli 11,4 milj. euroa (7,8 milj. euroa). Maksuvalmius säilyi hyvänä. Konsernin rahavarat olivat 18,6 milj. euroa (16,4 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 35,0 milj. euroa (40,1 milj. euroa). Nettovelkaantumisasaste laski ja oli 73,7 % (82,6 %). Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat -3,3 milj. euroa (-2,7 milj. euroa), eli 2,1 % (2,0 %) liikevaihdosta.

Panostaja Oyj:n vaihdettavaa pääomallinaa oli nettoveloista 15,0 milj. euroa (15,0 milj. euroa). Konsernin omavaraisuusaste oli katsauskauden lopussa 33,3 % (33,2 %). Oman pääoman tuotto parani merkittävästi ja oli 17,1 % (-11,7 %). Sijoitetun pääoman tuotto parani 15,4 %:iin (3,7 %).

Panostaja Oyj laski toukokuussa 2013 liikkeeseen 7,5 miljoonan euron suuruisen kotimaisen hybridilainan (oman pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina). Lainan liikkeeseenlaskupäivä oli 27.5.2013. Liikkeeseen laskettava hybridilaina vahvistaa yhtiön vakavaraisuutta ja rahoitusasemaa. Hybridilaina on käsitelty IFRS:n mukaisesti oman pääoman ehtoisena lainana ja esitetty taseessa oman pääoman ryhmässä.

Konsernin maksuvalmius säilyi hyvänä ja liiketoiminnan kassavirta oli 11,4 milj. euroa (7,8 milj. euroa).

INVESTOINNIT SEKÄ KEHITYSMENOT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat katsauskaudella 19,9 milj. euroa (20,1 milj. euroa). Investoinnit kohdistuivat pääasiassa yrityshankintoihin.

Kehitysmenoja ei aktivoitu tilikaudella.

LÄHIPIIRILAINAT JA -VASTUUT

Yhtiö on antanut lainan lähipiiriin kuuluvalla yhtiöllä. Laina on 200 000 euroa ja laina erääntyy maksettavaksi 31.12.2016. Tilinpäätöshetkellä lainojen määrä lähipiiriin kuuluvalla yhtiöllä ovat 409 500 € Lainojen korko on 6 %. Lainat ovat oman pääoman ehtoisia vaihtovelkakirjalainoja, joihin sovelletaan osakeyhtiölain 12 luvun säännöksiä. Mikäli yhtiö ei ole maksanut lainaa takaisin laina-ajan päätyttyä lainan antajalla on oikeus erityisten oikeuksien perusteella vaihtaa nämä vaihtovelkakirjalainat yhtiön osakkeisiin.

Yhtiöllä on n. 1,5 milj. euron suuruinen pääomallina-saaminen osakkuusyhtiöltä, joka erääntyy kokonaisuudessaan maksettavaksi 30.4.2016.

Johdolle annettujen lainojen summat ja pääasialliset lainaehdot ovat esitetyt liitetiedossa 36.

RISKIT

Konserni ottaa hallittuja riskejä hyödyntääkseen liiketoimintamahdollisuudet optimaalisella tavalla. Konsernin tavanomaiset liiketaloudelliset riskit liittyvät konsernin eri segmenttien markkina- ja kilpailutilanteeseen, asiakas- ja toimittajariskeihin sekä yrityskauppoihin ja näiden rahoitukseen liittyviin riskeihin.

Konsernin yhdeksän segmenttiä toimivat erilaisilla toimialoilla. Tavoitteena on, ettei konsernin taloudellinen tulos ole olennaisesti riippuvainen yksittäisen segmentin kehityksestä ja tuloksesta, mutta suhdannetilanteesta riippuen ja liiketoimintasegmentin kasvaessa sen merkitys koko konsernin kannalta korostuu, jolloin riski voi olla olennainen. Konsernin taloudellinen tulos ja kehitys eivät ole normaalisti yksittäisestä asiakkaasta riippuvainen, mutta yksittäisen segmentin tulokseen ja kehitykseen yhden tai useamman merkittävän asiakkaan menettämisellä voi olla taloudellisia vaikutuksia.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen yleisellä suhdannekehityksellä ja erityisesti Suomen talouden kehityksellä voi olla merkittävä vaikutus. Konsernin tulokseen ja kehitykseen vaikuttavat myös kausiluonteisuus. Liiketoimintojen kausivaihtelut vaikuttavat siten, että tavanomaisesti vuoden ensimmäinen vuosipuolisko on heikompi kuin vuoden jälkimmäinen vuosipuolisko. Kilpailutilanteen jatkuva muutos kuten hintakilpailu ja yksittäiselle segmentille tulevat uudet kilpailijat voivat vaikuttaa konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, vaikka konserni ja sen segmentit kehittävät jatkuvasti toimintonsa kilpailutilanteen mukaisesti. Lisäksi konsernin eri segmenttien liiketoiminnassaan käyttämien raaka-aineiden hinta- ja saatavuusriskit voivat vaikuttaa merkittävästi yksittäisen segmentin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, muttei normaalisti merkittävästi koko konsernin kehitykseen ja tulokseen.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen ei normaalisti ole merkittävää vaikutusta valuuttakurssi-, korko-, rahoitus- ja luottotappioriskillä, mutta yksittäisen segmentin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen näillä riskeillä voi olla merkittävä vaikutus. Konserni ja sen eri segmentit ovat pyrkineet suojautumaan näiltä riskeiltä merkittävästi osin eri tavoin, mutta aina suojaaminen ei ole mahdollista.

Konsernin henkilöstöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli avainhenkilöiden ja henkilöstön rekrytoinneissa tai sitouttamisessa epäonnistutaan.

Ympäristöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konserni huomioi ympäristöasioihin liittyvän lainsäädännön ja sen mukanaan tuomat vastuut erityisen huolellisesti ja pyrkii toiminnassaan noudattamaan

kestävän kehityksen periaatteita. Konsernin tiedossa ei ole mitään merkittäviä ympäristöasioihin liittyviä riskejä.

Konsernilla on laaja vakuutusturva, joka kattaa aineelliset vahingot vakuutusehtojen mukaisesti. Omaisuusriskien vakuutustasoa seurataan säännöllisesti. Takuu-, keskeytys-, tuotevastuu- ja korjausriskeihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin yhtiöt pyrkivät varautumaan näihin riskeihin panostamalla toimitusketjun hallintaan, oman toiminnan laatuun ja tuotekehitykseen sekä riskien säännönmukaiseen arviointiin. Mikäli mahdollista nämä riskit katetaan myös vakuutusturvalla.

Yrityskauppoihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin tavoitteena on kasvaa myös yritysostojen kautta. Yritysostoihin liittyvää konsernin taseeseen kirjattua liikearvoa on n. 49,7 milj. euroa. IFRS-raportointiin siirtymisen jälkeen liikearvoa ei poisteta säännöllisesti vuosittain, vaan poistojen sijaan tehdään arvonalentumistestaus vähintään vuosittain tai silloin, kun on viitteitä arvonalentumisesta. Arvoja tarkistetaan normaalisti viimeisen vuosipuoliskon aikana budjetointiprosessin yhteydessä. Taloustilanteen epävarmuus voi edelleen pitkittyessään johtaa erityisesti teknologiateollisuutta edustavien segmenttien liikearvotestauksen perusteena olevien ennusteiden muuttumiseen. Tällaisesta muutoksesta saattaisi aiheutua liikearvojen alaskirjaustarvetta.

Viranomaisten määräykset voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen. Konsernissa ja eri segmenteissä seurataan määräyksien muutoksia ja niihin pyritään reagoimaan ennakolta mikäli mahdollista.

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUKSET

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 29. tammikuuta 2014 Tampereella. Panostaja Oyj:n hallituksen valittiin uudelleen Jukka Ala-Mello, Mikko Koskenkorva, Eero Eriksson, Antero Virtanen sekä Jukka Terhonen. Uutena jäsenenä hallitukseen valittiin Hannu Tarkkonen. Välittömästi yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson. Varsinaiseksi tilintarkastajiksi valittiin KHT Markku Launis ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy vastuullisena tilintarkastajana KHT Janne Rajalahti.

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2012–31.10.2013 ja päätti, että osinkoa tai pääomanpalautusta ei jaeta.

Lisäksi yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa varojenjakona sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän

varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 5 200 000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

Lisäksi yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous päätti, että yhtiökokouksen päätyttyä alkavalta ja vuoden 2015 varsinaisen yhtiökokouksen päätyttyä päätyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan vuosipalkkiona 40 000 euroa ja hallituksen muille jäsenille vuosipalkkiona 20 000 euroa. Yhtiökokous päätti edelleen, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana.

Lisäksi varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta siten, että omia osakkeita hankitaan yhdessä tai useammassa erässä siten, että valtuutuksen perusteella voidaan omia osakkeita hankkia enintään 5 100 000 osaketta, mikä vastaa noin 9,86 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla.

Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus on voimassa 29.7.2015 saakka.

Hallitus ei ole käyttänyt yhtiökokouksen antamaa valtuutusta omien osakkeiden hankinnasta katsauskauden aikana.

OSAKEPÄÄOMA

Katsauskauden päätyttyä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 51 733 110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 429 058 kappaletta (tilikauden alussa 490 956 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,8 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 29.1.2013 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2013 hallituksen jäsenille kokouspalkkioiden maksuna yhteensä 16 439 kappaletta, 11.3.2014 yhteensä 16 000 kappaletta, 5.6.2014 yhteensä 14 459 sekä 4.9.2014 yhteensä 15 000 kappaletta osakkeita.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen päätöskurssi vaihteli tilikauden aikana 0,69 euron (alin noteeraus) ja 0,91 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 7 908 686 kappaletta, mikä edustaa 15,4 % osakkekannasta. Osakkeen lokakuun 2014 päätöskurssi oli 0,82 euroa. Yhtiön osakkekannan markkina-arvo oli lokakuun 2014 lopussa 42,4 milj. euroa (41,4 milj. euroa). Yhtiöllä oli lokakuun 2014 lopussa 3 493 osakasta (3.743).

OMAN PÄÄOMAN EHTOINEN

VAIHTOVELKAKIRJALAINA JA HYBRIDILAINA

Vaihdeettavaa pääomallinaa 2011 oli katsauskauden lopussa jäljellä 15 000 000 euroa. Lainan korko on 6,5 prosenttia ja laina-aika 7.2.2011–1.4.2016. Osakkeen alkuperäinen vaihtokurssi on 2,20 euroa ja lainaosuudet voidaan vaihtaa enintään 6 818 181 yhtiön osakkeeseen. Lainaosuuksia on yhteensä 300 kappaletta ja ne ovat kaupankäynnin kohteena NASDAQ Helsinki Oy:n pörssilistalla. Osakkeiden vaihtokurssi merkitään yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Konserni laski 27.5.2013 liikkeeseen 7,5 milj. euron suuruisen oman pääoman ehtoisen joukkovelkakirjalainan. Oman pääoman ehtoisen lainalla ei ole eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus, ei velvollisuutta, lunastaa laina takaisin neljän vuoden kuluttua. Sopimuksen mukainen vuotuinen korko on 9,75 %. Korko maksetaan vain, jos yhtiö päättää jakaa osinkoa. Mikäli osinkoa ei jaeta, konserni päättää koron maksusta erikseen. Konsernitilin päätöksessä laina on luokiteltu omaksi pääomaksi ja korot esitetään luonteensa mukaisesti osingonjakona. Panostaja Oyj:n hallitus päätti maksaa hybridilainan koron 0,7 milj. euroa, joka maksettiin 27.5.2014.

HALLITUKSEN EHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE

Yhtiön hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päätyneeltä tilikaudelta maksetaan osakkeenomistajille pääomanpalautusta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta 0,04 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4 700 000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään 5.2.2015 Tampereella.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Ei merkittäviä tilikauden jälkeisiä tapahtumia.

NÄKYMÄT TULEVALLE TILIKAUDELLE

Panostaja-konserni keskittyy liiketoimintastrategiansa mukaisesti omistaja-arvon kasvattamiseen konsernin omistamissa segmenteissä. Omistaja-arvon kehittymistä seurataan jatkuvasti osana muuttuvaa toimintaympäristöä ja päätöksiä segmenttien kehittämisestä tai luopumisista tehdään omistaja-arvon maksimoimiseksi. Aktiivinen omistaja-arvon kehittäminen, pääomien tehokas allokoiminen ja rahoitusmahdollisuudet luovat hyvän perustan toiminnan laajentamiselle. Omistusjärjestelyjen ja kasvumahdollisuuksien hyödyntämisen tarve pk-yrityksissä mahdollistaa sekä nykyisten segmenttien kasvattamisen että laajentumisen jatkamisen uusille segmenteille.

Suhdanneodotukset nykyisten segmenttien toimialoilla ovat voimakkaasti sidoksissa asiakasyritysten näkyisiin. Suhdanneodotuksia leimaa edelleen epävarmuus sekä heikko ennustettavuus. Panostaja-konsernin eri segmenteissä näkymät vaihtelevat varovaisen positii-

visista neutraaleihin. Ennustettavuuden haasteet tai näkymien muuttuminen vielä heikommaksi voivat aiheuttaa konserniliikearvojen alaskirjaustarpeita. Uudisrakentamisen näkymät ovat edelleen heikot.

Markkinoilla on edelleenkin riittävästi mahdollisuuksia yritysostoihin ja Panostaja-konsernin kasvustrategiaa on tarkoitus toteuttaa hallituilla yritysostoilla nykyisiin segmentteihin, mutta myös uusia mahdollisia segmenttejä kartoitetaan aktiivisesti. Luopumisten valmistelua jatketaan osana segmenttien omistajastrategioita.

Takoman saneerausohjelman vahvistaminen Pirkanmaan käräjäoikeudessa 30.9.2014 sekä vahvistamiseen liittynyt saneerausvelkojen takaisinmaksuaikataulun pidennys ja velkarakenteen kevennys antaa mahdollisuuden Takoma Gears Oy:n toiminnan kehittämiseen tilikaudella 2015. Takoman epäonnistuminen saneerausohjelman toteuttamisessa ei arvioida aiheuttavan muutoksia Panostaja-konsernin toimintaedellytyksiin.

Konsernin liikevaihdon ja liikevoiton arvioidaan olevan tilikaudella 2015 samalla tasolla kuin tilikaudella 2014 (liikevaihto 154,8 milj. euroa ja liikevoitto 10,2 milj. euroa).

KONSERNIN TULOSLASKELMA, IFRS

1 000 euroa	Liitetieto	1.11.2013–31.10.2014	1.11.2012–31.10.2013
Liikevaihto		154 802	137 044
Liiketoiminnan muut tuotot	9	1 560	1 276
Materiaalit ja palvelut		66 799	62 004
Henkilöstökulut	11	49 377	43 803
Poistot ja arvonalentumiset	12	5 408	8 554
Liiketoiminnan muut kulut	13	24 608	22 373
Liiketulos		10 169	1 586
Rahoitustuotot	14	580	322
Rahoituskulut	15	-3 835	-3 057
Osuus osakkuusyrityksien tuloksesta	10	-137	-110
Tulos ennen veroja		6 778	-1 259
Tuloverot	16	-3 763	-968
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista		3 015	-2 226
Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista	7	5 218	-3 294
Tilikauden tulos		8 234	-5 520
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		5 385	-4 628
Määräysvallattomille		2 849	-892
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		-0,014	-0,069
Laimennettu		-0,014	-0,069
Tulos/osake myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista	17		
Laimentamaton		0,108	-0,026
Laimennettu		0,095	-0,026
Tulos/osake jatkuvista sekä myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista	17		
liiketoiminnoista			
Laimentamaton		0,094	-0,095
Laimennettu		0,094	-0,095
Laaja konsernin tuloslaskelma			
Kauden tulos		8 234	-5 520
Laajan tuloslaskelman erät			
Muuntoerot		-79	-7
Kauden laaja tulos		8 155	-5 527
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		5 306	-4 635
Määräysvallattomille		2 849	-892

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

KONSERNIN TASE, IFRS

1 000 euroa	Liitetieto	31.10.2014	31.10.2013
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	18	49 692	41 929
Muut aineettomat hyödykkeet	18	8 707	8 079
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	9 129	15 153
Osuudet osakkuusyhtiöissä	20	3 611	3 714
Muut pitkäaikaiset varat	21	8 129	8 699
Laskennalliset verosaamiset	23	2 514	4 070
Pitkäaikaiset varat yhteensä		81 781	81 644
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	24	14 932	15 437
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	27 311	30 730
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	25	150	105
Käypään arvoon tulosvaikeudesta kirjattavat rahoitusvarat	22	9 490	8 400
Rahavarat	26	9 146	7 970
Lyhytaikaiset varat yhteensä		61 029	62 642
Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	27	0	4 348
Varat yhteensä		142 810	148 633
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	28	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	28	4 646	4 646
Oman pääoman ehtoinen laina	28	7 390	7 390
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	28	14 569	14 508
Muuntoero		-152	-73
Kertyneet voittovarot		95	-1 979
Yhteensä		32 116	30 061
Määräysvallattomien omistajien osuus		15 378	19 016
Oma pääoma yhteensä		47 494	49 077
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	23	996	1 672
Oman pääoman ehtoinen vaihtovelkakirjalaina	29	14 691	14 556
Rahoitusvelat	29	34 247	28 046
Pitkäaikaiset velat yhteensä		49 934	44 275
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	29	13 636	18 199
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		509	
Ostovelat ja muut velat	30	31 086	35 958
Varaukset	31	151	808
Lyhytaikaiset velat yhteensä		45 383	54 965
Myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat			316
Velat yhteensä		95 317	99 556
Oma pääoma ja velat yhteensä		142 810	148 633

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA, IFRS

1 000 euroa	Liitetieto	2014	2013
Liiketoiminta			
Tilikauden tulos		8 234	-5 520
Oikaisut:			
Poistot	12	5 408	10 482
Rahoitustuotot ja -kulut	14,15	3 255	3 220
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	10	137	110
Verot	16	3 763	2 569
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	9,13	-6 381	0
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		1 665	1 765
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		16 080	10 798
Käyttöpääoman muutos			
Korottomien saamisten muutos		707	-1 781
Korottomien velkojen muutos		909	2 919
Vaihto-omaisuuden muutos		6	1 768
Käyttöpääoman muutos		1 622	2 906
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		17 702	13 704
Rahoituserät ja verot:			
Maksetut korot		-3 941	-3 111
Saadut korot		262	325
Maksetut verot		-2 630	-3 138
Rahoituserät ja verot		-6 309	-5 924
Liiketoiminnan nettorahavirta		11 393	7 780
Investoinnit			
Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		-5 356	-5 766
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynti		2 195	2 060
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	6	-14 349	-15 482
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	7	9 881	2 258
Osakkuusyhtiöiden hankinta		-235	0
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavien rahoitusvarojen hankinnat ja myynnit		-1 000	-8 400
Muiden osakkeiden myynnin luovutusvoitot		13	6
Lainasaamisten takaisinmaksut		-409	-128
Investointien nettorahavirta		-9 260	-25 452
Rahoitus			
Osakeanti		1 224	5 102
Hybridilaina		0	7 500
Lainojen nostot		13 638	25 577
Lainojen takaisinmaksut		-14 502	-21 543
Omien osakkeiden myynti		48	46
Maksetut osingot		-1 577	-3 156
Rahoituksen nettorahavirta		-1 169	13 527
Rahavarojen muutos		965	-4 146
Rahavarat kauden alussa		8 193	12 347
Valuuttakurssien vaikutus		-12	-8
Rahavarat kauden lopussa		9 146	8 193

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA, IFRS

milj. euroa	EMOYRITYKSEN OMISTAJILLE KUULUVA OMA PÄÄOMA									
	Liitetieto	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.11.2012		5 569	4 686	16 523	0	-66	1 981	28 653	16 520	45 173
Oikaistu oma pääoma 1.11.2012		5 569	4 686	16 523	0	-66	1 981	28 653	16 520	45 173
Laaja tulos										
Tilikauden tulos						-4 628	-4 628	-892	-5 520	
Muuntoerot						-7	7			
Tilikauden laaja tulos yhteensä						-7	-4 621	-4 628	-892	-5 520
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako	28							-1 116	-1 116	
Pääoman palautus	28			-2 040				-2 040	-2 040	
Osakeanti										
Omien osakkeiden myynti	28,36			38				38	38	
Palkitsemisjärjestelmä	36			13				13	13	
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä				-2 015				-2 015	-1 116	-3 131
Oman pääoman ehtoisen lainan nosto					7 390			7 390		7 390
Tytäryhtiöomistusosuuksien muutokset										
Liitetoimintojen yhdistymisestä syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus								4 505	4 505	
Tytäryrityksistä omistettujen osuuksien muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen	8					661	661		661	
Oma pääoma 31.10.2013		5 569	4 686	14 508	7 390	-73	-1 979	30 061	19 017	49 077
Oma pääoma 1.11.2013		5 569	4 686	14 508	7 390	-73	-1 979	30 061	19 017	49 077
Oikaistu oma pääoma 1.11.2013		5 569	4 686	14 508	7 390	-73	-1 979	30 061	19 017	49 077
Laaja tulos										
Tilikauden tulos						5 385	5 385	2 849	8 234	
Muuntoerot						-79	14	-65	-65	
Tilikauden laaja tulos yhteensä						-79	5 399	5 320	2 849	8 169
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako	28							0	-1 577	-1 577
Pääoman palautus	28									
Osakeanti										
Oman pääoman ehtoisen lainan korko	28					-731	-731		-731	
Omien osakkeiden myynti	28,36			48				48	48	
Palkitsemisjärjestelmä	36			13				13	13	
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä				61		-731	-670	-1 577	-2 247	
Oman pääoman ehtoisen lainan nosto										
Tytäryhtiöomistusosuuksien muutokset										
Liitetoimintojen yhdistymisestä syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus								1 224	1 224	
Tytäryrityksistä omistettujen osuuksien muutokset, jotka ovat johtaneet määräysvallan menettämiseen								-3 866	-3 866	
Tytäryrityksistä omistettujen osuuksien muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen	8					-2 594	-2 594	-2 269	-4 863	
Oma pääoma 31.10.2014		5 569	4 686	14 569	7 390	-152	95	32 117	15 378	47 494

KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Panostaja Oyj yhdessä sen tytäryritysten kanssa ("Panostaja" tai "konserni") muodostavat monialakonsernin, jonka päämarkkina-alue on Suomi. Konserni toimii tilinpäätöshetkellä yhdeksässä segmentissä. Emoyhtiö Panostaja Oyj sijoittaa suomalaisiin pieniin ja keskiuuriin yrityksiin ensisijassa yritysostoin.

Panostaja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, joka toimii Suomen valtion lainsäädännön alaisena. Yhtiön osakkeet on noteerattu julkisesti vuodesta 1989. Yhtiön osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä. Yhtiön kotipaikka on Tampere ja sen pääkonttorin osoite on Kalevantie 2, 33100 Tampere, mistä jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa. Panostaja Oyj:n hallitus on kokouksessaan 11. joulukuuta 2014 hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen 5.2.2015 pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

2. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.10.2014 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpito-laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja. Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamien tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa "Joh-

don harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

TYTÄRYRITYKSET

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Panostaja Oyj ja kaikki sen tytäryritykset.

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Myös potentiaalisen äänivallan olemassaolo on otettu huomioon määräysvallan syntyminen ehtoja arvioidessa silloin, kun potentiaaliseen äänivaltaan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutettavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääomanehtoisten arvopereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on kirjattu kuluksi. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsiteltäviä liiketoimia. Näiden vaikutus on huomioitu hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti tai muihin laajan tuloksen eriin. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tilikauden voiton tai tappion jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomien omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa

arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään omana eränä taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoiminna.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistuosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

OSAKKUUSYRITYKSET

Osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappiosta ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrietyksen välillä on eliminoitu konsernin omistuosuuden mukaisesti. Osakkuusyrietyssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon. Konsernin omistuosuutta vastaava tulos esitetään konsernin tuloslaskelmassa rivillä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa.

VALUUTTAMÄÄRÄISET ERÄT

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämivaluutta. Valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetaariset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liike-

voiton yläpuolelle. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmien tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi kauden keskikurssia ja taseet tilinpäätöspäivän päättymiskurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa, laajassa tuloslaskelmassa ja omassa pääomassa aiheuttavat muuntoeron, joka kirjataan muihin laajan tuloslaskelman eriin ja se sisältyy omassa pääomassa erään muuntoerot. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan laajan tuloslaskelman eriin. Kun ulkomainen yksikkö myydään osittain tai kokonaan, omaan pääomaan kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna osana myyntivoittoa tai -tappiota.

LIKEVAIHTO JA TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihtoa esitettäessä myyntituotoista on vähennetty välilliset verot ja alennukset.

Tuotot kirjataan saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella. Tavaroiden myynti kirjataan, kun konserniyritys myy tuotteen asiakkaalle. Palveluiden myynti kirjataan sille kaudelle, jonka aikana palvelu suoritetaan.

LIKEVOITTO

IAS 1 – Tilinpäätöksen esittäminen ei määrittele liikevoiton tai -tappion käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla oikaistuna, vähennetään työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelman erät esitetään liikevoiton alapuolella. Kurssierot sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä, muuten ne ovat kirjattu rahoituseriin.

TULOVEROT

Verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädetyillä verokannoilla. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuustai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen

eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajan kohtana.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuudesta, tilinpäätössiirroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan tältä osin aina jokaisen raportointikauden päättämispäivänä.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA MYYDYT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden mynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden mynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä mynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi. Poistot pitkäaikaisista omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-alueeta tai maantieteellistä toiminta-alueeta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä merkittävästä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen. Myyntien toimintojen tulos esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

LIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1.11.2009 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Liikearvo testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta ja se arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan, kun niiden voidaan luotettavasti odottaa tuottavan konsernille taloudellista hyötyä tulevaisuudessa sekä kun hankintameno pystytään luotettavasti määrittämään ja myös muut IAS 38:n kriteerit, kuten tuotteen tekniset ja taloudelliset toteuttamiskriteerit, täyttyvät. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoita myöhemmin tilikausina.

Muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Yhtiön kaikilla aineettomilla hyödykkeillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika.

Aineettomia oikeuksia ovat ohjelmistolisenssit, liittymismaksut ja asiakassuhteet. Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät atk-ohjelmia.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelmanmukaiset ohjeelliset poistoajat:

Kehittämismenot	5 vuotta
Aineettomat oikeudet	3–5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	5–10 vuotta

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	20–25 vuotta
Koneet ja kalusto	3–5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, niitä muutetaan vastaavasti.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot määritetään vertaamalla myyntihintaa kirjanpitoarvoon, ja ne esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muina tuottoina tai kuluina.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset, joissa konsernille on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohdasta vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Vastaavat leasingvuokravastuut rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin erääntymisensä mukaan. Rahoitusmenon korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana, siten että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokranantajan kannettavaksi, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi.

Vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluksi tasasuuruisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

AINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena tilikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä havaitaan, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla.

Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttaus korkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio peruutetaan, jos omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä), jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

JULKISET AVUSTUKSET

Aineettomien hyödykkeiden tai aineellisten hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen omaisuuserän kirjanpitoarvosta silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenoon luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu epäkurantin omaisuuden osalta.

RAHOITUSJOHDANNAISET

Konsernilla ei ole muita oleellisia johdannaisopimuksia kuin koronvaihtosopimuksia.

Johdannaisopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Konserni ei sovelle suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin, koska koronvaihtosopimukset eivät täytä IAS 39:ssä määriteltyjä suojauslaskennan ehtoja. Tällöin suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti rahoitustuottoihin tai -kuluhin.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahavarat. Luokittelu tapahtuu alkuperäisen hankinnan yhteydessä rahoitusvarojen käyttötarkoituksen perusteella.

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupankäyntipäivän perusteella – päivänä, jona konserni sitoutuu ostamaan tai myymään omaisuuserän. Sijoitukset rahoitusvaroihin, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti, kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin toiselle osapuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat koostuvat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista sekä rahoitusvaroista, jotka konserni luokittelee alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tähän luokkaan. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusinstrumentteihin sisältyvät vain konsernin johdannaiset. Jälkimmäiseen ryhmään sisältyvät noteeratut korkorahasto-osuudet, koska yhtiö hallinnoi sitä

ja sen tuloksellisuutta arvioidaan käyvän arvon pohjalta dokumentoidun riskienhallintastrategian mukaisesti, ja ryhmää koskevaa informaatiota tuotetaan sisäisesti tältä pohjalta yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti pidettävät rahoitusvarat kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, paitsi milloin niiden erääntymiseen on yli 12 kuukautta tai johdolla ei ole aikomusta luopua niistä 12 kuukauden kuluessa raportointipäivästä. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin sillä tilikaudella jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä myytävissä oleviksi. Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen ja ne, joilla ei ole kiinteää eräpäivää, arvostetaan hankintahintaan. Lainat ja muut saamiset sisältyvät taseeseen luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin: viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymispäivästä. Myyntisaamiset arvostetaan alkuperäisen lasketun määrän mukaisesti vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

Myytavissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään. Ne kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, ellei johdolla ole aikomusta pitää kyseistä sijoitusta kauemmin kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien. Myytävissä olevien rahavarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erään Voittovarat sisältyvässä käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Listaamattomat osakkeet, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, merkitään taseeseen hankinta-arvoon. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteisiksi luokittelun muutoksista johtuvina oikaisuna silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Shekkilitiluotot on esitetty muissa lyhytaikaisissa veloissa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta objektiivista näyttöä. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurs-

sin todennäköisyys ja maksujen laiminlyönti ovat näyttöjä arvonalentumisesta. Mikäli näyttöä on, lainoille ja muille saamisille (mukaan lukien myyntisaamiset) tehdään arvonalennus, mikäli niiden tasearvo on suurempi kuin arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Tuloslaskelmaan kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä tilikaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

Jos kyseessä ovat myytävissä oleviksi luokitellut osakesijoitukset, katsotaan käyvän arvon merkittävän tai pitkittyneen alentumisen alle hankintamenuon olevan myös näyttöä omaisuuserän arvon alentumisesta. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevista rahoitusvaroista, niin kertynyt tappio, joka määritetään hankintamenuon ja sen hetkisen käyvän arvon erotuksena vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aiemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla, poistetaan omasta pääomasta ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Tuloslaskelmaan merkittyjä arvonalentumistappioita osakkeista ei peruuteta tuloslaskelman kautta.

Rahoitusvelat

Lainat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Tämän jälkeen ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää; saadun maksun (transaktiomenoilla vähennettynä) ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus kirjataan korkokuluksi laina-aikana.

Vaihtovelkakirjalaina on jaettu omaan ja vieraaseen pääomaan. Lainan vieraan pääoman komponentti kirjataan alun perin määrään, joka on määritelty diskonttaamalla tulevat rahavirrat käyttämällä vastaavan vaihto-oikeudettoman velan markkinakorkoa lainan liikkeellelaskuhetkellä. Oman pääoman komponentti kirjataan alun perin koko lainan käyvän arvon ja vieraan pääoman komponentin käyvän arvon erotuksena. Oman pääoman komponentti kirjataan verovaikutuksilla vähennettynä. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen vaihtovelkakirjalainan vieraan pääoman komponentti arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Lainan oman pääoman komponenttia ei arvosteta uudelleen alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lukuun ottamatta tapauksia, joissa se vaihdetaan osakkeiksi tai sen voimassaolo lakkaa.

Lainat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta lykätä niiden suorittamista vähintään 12 kuukauden päähän tilinpäätöspäivästä.

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi, kun ne toteutuvat. Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoitetaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenuon silloin, kun on

todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti.

OMA PÄÄOMA

Konserni luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai rahoitusvelaksi. Oman pääoman ehtoinen instrumentti on mikä tahansa sopimus, joka osoittaa oikeutta osuuteen yhteisön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Jos konserni hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

Oman pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina (nk. hybridilaina) kirjataan yhtiön omaan pääomaan, koska lainalla ei ole eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus, ei velvollisuutta, lunastaa laina takaisin. Korko maksetaan vain jos yhtiökokous päättää jakaa osinkoa. Jos osinkoa ei jaeta, konserni päättää mahdollisesta koron maksusta erikseen. Korot esitetään luonteensa mukaisesti osingonjakona.

ELÄKEVASTUUT

Konsernin eläkejärjestelyt on luokiteltu maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisella eläkejärjestelyllä tarkoitetaan järjestelyä, jossa yhtiö suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yhteisölle. Yhtiöllä ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, jos kyseisellä erillisellä yhteisöllä ei ole riittävästi varoja suorittaakseen kaikille henkilöille heidän kuluvalle tai aikaisemmalla tilikaudella suorittamaansa työhön liittyviä etuuksia. Maksupohjaiseen järjestelyyn suoritettavat maksut kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta maksu suoritetaan.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konsernilla on kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan oman pääoman ehtoisina instrumentteina. Oma pääomana maksettavista liiketoimista aiheutuva meno määritetään myöntämispäivän käyvän arvon perusteella. Yhtiö määrittää käyvän arvon asianmukaista hinnoittelumenetelmää käyttäen. Oma pääomana maksettavista liiketoimista johtuva meno ja vastaava oman pääoman lisäys kirjataan sen ajanjakson kuluessa, jona työtä suoritetaan ja/tai työn suorittamiseen perustuvat ehdot täyttyvät. Kyseinen ajanjakso päättyy päivänä, jona asianomaiset henkilöt ovat täysin oikeutettuja palkitsemiseen ("oikeuden syntymisajankohta"). Oma pääomana maksettavista liiketoimista kuhunkin tilinpäätöspäivään mennessä kirjatut kertyneet kulut kuvastavat sitä, miltä osin oikeuden syntymisajanjakso on kulunut loppuun, sekä konsernin parasta arviota niiden oman pääomanehtoisten instrumenttien lukumäärästä, joihin lopulta syntyy oikeus. Tulosvaikutus esitetään konsernin tuloslaskelmassa henkilöstökuluissa.

VARAUKSET

Varaukset kirjataan kun yrityksellä on aikaisempien tapahtumien seurauksena laillinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä vastaa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä.

SOVELLETUT UUDET JA UUDISTETUT STANDARDIT JA TULKINNAT

Konserni on soveltanut 1.11.2013 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla on ollut merkitystä konsernin tilinpäätökseen:

- IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardin tarkoituksena on lisätä yhdenmukaisuutta ja vähentää monimutkaisuutta, sillä se antaa täsmällisen käyvän arvon määritelmän ja yhdistää samaan standardiin vaatimukset käyvän arvon määrittämiselle sekä vaadittaville liitetiedoille. Käyvän arvon käyttöä ei laajenneta, mutta annetaan ohjeistusta sen määrittämisestä silloin, kun sen käyttö on sallittu tai sitä on vaadittu jossain toisessa standardissa.

Konserni on soveltanut 1.11.2013 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla ei ole ollut merkitystä konsernin tilinpäätökseen:

- Muutos IAS 19:ään Työsuhde-etuudet (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset tarkoittavat, että kaikki vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot tulee jatkossa kirjata välittömästi muihin laajan tuloslaskelman eriin, toisin sanoen ns. putkimenetelmästä luovutaan ja rahoitusmeno määritetään nettoraahastointiin perustuen.
- IFRIC 20 Pintamaan poistosta aiheutuvat menot avolouhoksen tuotantovaiheessa (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- Muutos IFRS 7:ään Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutos tarkentaa liitetietovaatimuksia, jotka koskevat taseessa nettomääräisesti esitettyjä rahoitusinstrumentteja sekä yleisiä netotusjärjestelyjä tai vastaavanlaisia sopimuksia.
- IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (Annual Improvements to IFRS 2009–2011, toukokuu 2012, voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Hankkeeseen kuuluvat muutokset koskevat yhteensä viittä standardia.

MYÖHEMMIN SOVELLETTAVAT UUDET JA UUDISTETUT STANDARDIT JA TULKINNAT

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita konserni ei vielä ole soveltanut.

- IFRS 10 Konsernitilinpäätös (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRS 11 Yhteisjärjestelyt (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

- IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IAS 27 (uudistettu 2011) Erillistilinpäätös (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- Sijoitusyhteisöt – muutokset IFRS 10:een, IFRS 12:een ja IAS 28:ään (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IAS 28 (uudistettu 2011) Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- Muutos IAS 32:een rahoitusinstrumentit: esittämis-tapa (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IAS 36:n Omaisuuserien arvon alentuminen muutos Recoverable Amount Disclosures for Non-Financial Assets (sovellettava 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IAS 39:n Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen muutos Novation of Derivatives and Continuation of Hedge Accounting (sovellettava 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 21 Levies (sovellettava 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2012 aiheuttavat muutoksia seuraaviin standardeihin: IFRS 2, IFRS 3, IFRS 8, IFRS 13, IAS 16, IAS 38, IAS 24
- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2013 aiheuttavat muutoksia seuraaviin standardeihin: IFRS 1, IFRS 3, IFRS 13, IAS 40
- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2014 aiheuttavat muutoksia seuraaviin standardeihin: IFRS 5, IFRS 7, IAS 19, IAS 34
- Työntekijöiden tai kolmansien osapuolten maksusuorituksia koskeva muutos IAS 19:ään ”Työsuhde-etuudet” (sovellettava 1.7.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)
- Yhteisestä toiminnosta hankittavan osuuden kirjanpito-käsittelyä koskeva muutos IFRS 11:een ”Yhteisjärjestelyt” (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)
- Poistoja koskeva muutos IAS 16:een ”Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet” ja IAS 38:aan ”Aineettomat hyödykkeet” (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)
- Tuottavia kasveja koskeva muutos IAS 16:een ”Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja IAS 41:een ”Maatalous” (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)
- Sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välisiä omaisuuserien myyntejä tai niiden antamista panok-sena koskeva muutos IFRS 10:een ja IAS 28:aan (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)
- Pääomaosuusmenetelmää koskeva muutos IAS 27:ään ”Erillistilinpäätös” (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

- IFRS 14 Regulatory deferral accounts (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilla)
- IFRS 15 Revenue from contracts with customers (Myyntituotot asiakassopimuksista) (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilla)
- IFRS 9 ”Rahoitusinstrumentit” (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, aikaisempi sovel-taminen sallittu)
- Muutos IFRS 10:n, 11:n ja 12:n siirtymäsääntöihin. IFRS 10:n, 11:n ja 12:n siirtymäsääntöjä helpotetaan siten, että oikaistuja vertailutietoja vaaditaan vain yhdeltä tilikaudelta. Konsernitilinpäätökseen yhdiste-lemättömiä strukturoituja yhteisöjä koskevia vertailu-tietoja ei tarvitse esittää IFRS 12:n käyttöönottoa edeltäviltä tilikausilta.

3. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konsernin rahoitusriskit muodostuvat luotto- ja vasta-puoliriskistä, valuuttariskistä, korkoriskistä ja maksu-valmuisriskistä. Luotto- ja vastapuoliriski muodostuu asiakkailta tulevista myyntisaamisten maksuista ja asia-kaskunnan keskittymisestä sekä vastapuoliksi hyväksyt-tävistä yhteistyöpankeista. Alakonsernit altistuvat valuuttakurssivaihteluista johtuvalle transaktioriskille lähinnä vientitoimintansa johdosta. Konsernilla ei ole merkittäviä sijoituksia ulkomaisiin yhtiöihin, joten se ei altistu merkittävälle translaatoriskille. Korkotason muutosten vaikutukset korollisten velkojen ja saatavien arvoon sekä tulevien korkomaksujen määrään aiheutta-vat korkoriskin.

Konsernin rahoitustoiminnot on keskitetty emoyhti-ölle, joka vastaa pankkisuhteista, pitkäaikaisen rahoi-tuksen järjestelyistä, varojen sijoittamisesta sekä konser-nin sisäisestä rahoituksen allokoinnista eri konserniyhti-öiden likviditeettitarpeen mukaisesti yhdessä alakonsernien johdon kanssa. Konsernin riskien hallin-nan yleiset periaatteet hyväksyy hallitus ja niiden käy-tännön toteutuksesta vastaa emoyritys yhdessä tytäryri-tysten kanssa.

VALUUTTAKURSSIRISKI

Konserni toimii pääosin euroalueella ja on siten vain vähäisessä määrin alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille.

KORKORISKI

Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pää-osiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihtelusta. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta, jotka ovat hajautettu vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin lainoihin. Tilikauden lopussa veloista vaihtuvakorkoisia oli 33 423 tuhatta euroa (35 292 tuhatta euroa) ja kiin-teäkorkoisia 27 818 tuhatta euroa (27 066 tuhatta euroa).

Osa konsernin tytäryhtiöistä käyttää koronvaihotosopimuksia, joilla on suojattu 3,3 milj. euroa (11,5 milj. euroa) vaihtuvakorkoisista lainoista. Koronvaihtosopimuksella on se vaikutus, että ne muuntavat vaihtuvat korkomaksut kiinteiksi. Konserni ei sovelle suojauslaskentaa.

KORKORISKIN HERKKYYSANALYYSI

Seuraava taulukko havainnollistaa, miten korkojen kohtuullisen mahdollinen muutos, muiden muuttujien pysyessä vakiona, vaikuttaa konsernin tulokseen vaihtuvakorkoisten velkojen korkokustannuksen muutosten seurauksena.

1 000 euroa	1 %-yksikön korkeampi Tuloslaskelma	1 %-yksikön matalampi Tuloslaskelma
Korkomuutoksen vaikutus		
2014	-267	267
2013	-266	266

LUOTTORISKI

Luottoriskiä hallitaan konsernitasolla myyntisaamiisiin liittyvää riskiä lukuun ottamatta. Konserniyritykset tarkistavat asiakkaiden luottokelpoisuuden vähintään asiakassuhdetta perustettaessa. Luottoriskin minimoimiseksi pyritään saamaan turvaava vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä. Konsernilla on merkittävimpien asiakkaidensa kanssa pitkään jatkuneet vakiintuneet liikesuhteet. Konsernilla ei ole merkittävää luottoriskikeskittymää.

Konsernin rahavaroihin ja johdannaissopimuksiin liittyvä luottoriski on alhainen, sillä kyseisiä rahoitusso- pimuksia tehdään vain hyvän luottoluokituksen omaa- vien pankkien kanssa konsernin riskienhallinnan toi- mintaperiaatteiden mukaisesti.

MAKSUVALMIUSRISKI

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoi- minnan edellyttämän rahoituksen määrää, jotta konser- nilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoitta- miseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoit- usvelkojen maturiteettijakauma on esitetty liitetiedossa 29. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittäväillä luottolimiiteillä sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita rahoittajia ja eri rahoit- usmuotoja. Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli käytettä- vissään nostamattomia luottolimiittejä 2milj. euroa. Lisäksi Panostajalla on tilinpäätöshetkellä 9,1 milj. euroa rahavaroja. Rahasto-osuudet ovat vähäriskisiä ja sijoitus on nostettavissa haluttuna ajankohtana.

Vuonna 2011 yhtiö laski liikkeeseen vaihdettavan pääomalainan, jonka määrä oli 15.000.000 euroa, josta koko summa tuli merkityksi. Lainan pääomalle maksetaan kiinteää vuotuista korkoa 6,5 %. Laina-aika on 7.2.2011–1.4.2016. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä edellyttäen, että takaisinmaksuedellytykset täytty- vät.

Konsernin tärkeimmät lainakovenantit raportoidaan rahoittajille puolivuositain. Jos konserni rikkoo laina- kovenanttiehtoja, velkoja voi vaatia lainojen nopeutet- tua takaisinmaksua. Johto tarkkailee lainakovenanttieh- tojen täyttymistä säännöllisesti. Konsernin emoyhtiö on antanut vakuuksia rahoittajille tytäryhtiöiden puolesta velkojen vakuudeksi (Tilinpäätöksen liitetieto 29).

Velkoihin liittyvät laiminlyönnit ja sopimusehtojen rikkomiset:

Tilikauden aikana lainakovenantti rikkoutui yhdessä alakonsernissa. Rahoittajilta on saatu suostumus, että he eivät vaadi nopeutettua takaisinmaksua. Rikkoutu- nut kovenantit liittyi alakonsernin omavaraisuusaste- seen.

Takoma Oyj:n ja Takoma Gears Oy:n saneerausme- nettelyt alkoivat 17.1.2014 ja saneerausohjelmat vahvis- tettiin 30.9.2014 Pirkanmaan käräjäoikeudessa. Saneer- ausohjelmassa saneerausvelkojen takaisinmaksuaika- taulua pidennettiin ja velkarakennetta kevennettiin.

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset ja kasvat- taan osakkeen arvoa pitkällä aikavälillä. Pääomaraken- teeseen vaikutetaan osingonjaon, omien osakkeiden oston, pääomanpalautusten sekä osakeantien kautta. Konserniin ei sovelleta ulkopuolisia pääomavaatimuk- sia.

Panostaja Oyj laski toukokuussa 2013 liikkeeseen 7,5 miljoonan euron suuruisen kotimaisen hybridilainan (oman pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina). Liik- keeseen lasketulla hybridilainalla on vahvistettu yhtiön vakavaraisuutta ja rahoitusasemaa. Hybridilaina on käsitelty IFRS:n mukaisesti oman pääoman ehtoisena lainana ja esitetty taseessa oman pääoman ryhmässä. Hybridilaina kirjataan yhtiön omaan pääomaan, koska lainalla ei ole eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus, ei velvollisuutta, lunastaa laina takaisin. Korko maksetaan vain jos yhtiökokous päättää jakaa osinkoa. Jos osinkoa ei jaeta, konserni päättää mahdollisesta koron maksusta erikseen. Korot esitetään luonteensa mukaisesti osingon- jakona.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteella ja nettovelkaantumisasteella. Kon- sernin omavaraisuusaste oli 33,3 prosenttia (33,2 %) ja nettovelkaantumisaste 73,7 prosenttia (82,6 %).

1 000 euroa	2014	2013
Korolliset rahoitusvelat	58 131	60 867
Korolliset saamiset	4 487	3 980
Rahavarat	18 636	16 370
Nettovelat	35 008	40 517
Oma pääoma yhteensä	47 494	49 077
Nettovelkaantumisaste	73,7 %	82,6 %

4. JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAADINTAPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tehdyt arviot ja käytetty harkinta perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten oletuksiin tulevaisuuden tapahtumista. Tehtyjä arvioita ja käytettyä harkintaa tarkastellaan säännöllisesti. Alla on kuvattu tärkeimpiä alueita, joissa arvioita ja harkintaa on käytetty.

HANKITTUJEN VAROJEN KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTAMINEN

IFRS 3 edellyttää hankkijaa kirjaamaan aineettoman hyödykkeen erikseen liikearvosta, mikäli kirjauskriteerit täyttyvät. Aineettoman oikeuden kirjaaminen käypään arvoon edellyttää johdon arvioita tulevasta kassavirroista. Johto on mahdollisuuksien mukaan käyttänyt hankintamenon kohdistamisen perusteena saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämisessä. Kun tämä ei ole mahdollista, mikä on tyypillistä erityisesti aineettomien hyödykkeiden kohdalla, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon ja sen aiottuun käyttöön tulevassa liiketoiminnassa. Arvostukset perustuvat diskontattuihin kassavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- tai jälleenhankintahintoihin ja edellyttävät johdon arvioita ja oletuksia omaisuuserien tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset yhtiön liiketoimintojen painotuksissa ja suuntaamisessa voivat tulevaisuudessa aiheuttaa muutoksia alkuperäiseen arvostukseen (Tilinpäätöksen liitetieto 6,18).

Johto käyttää merkittävää harkintaa arvioidessaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä mahdollisten ehdollisten lisäkauppahintojen käypää arvoa.

YRITYSKAUPPOIHIN LIITTYVÄT EHDOLLISET KAUPPAHINNAT

KotiSun Group Oy on hankkinut tilikauden aikana KotiSun Oy:n koko osakekannan, jonka hankinnan yhteydessä arvioitu ehdollinen lisäkauppahinta on ollut 2,4 miljoonaa euroa. Johto on arvioinut ehdollisen lisäkauppahinnan tilinpäätöshetkellä 2,5 miljoonaksi euroksi. Alkuperäisen ehdollisen lisäkauppahinta-arvion ja tilinpäätöshetkellä tehdyn arvion erotus 0,1 miljoonaa euroa on kirjattu yhtiön liiketoiminnan muihin kuluihin tulosvaikutteisesti.

Flexim Security Oy on hankkinut edellisen tilikauden aikana Lappeenrannan Lukko- ja Varustepalvelu Oy:n liiketoiminnan, jonka hankinnan yhteydessä arvioitu ehdollinen lisäkauppahinta on ollut 0,6 miljoonaa euroa. Johto on arvioinut ehdollisen lisäkauppahinnan tilinpäätöshetkellä 0,3 miljoonaksi euroksi. Alkuperäisen ehdollisen lisäkauppahinta-arvion ja tilinpäätöshetkellä tehdyn arvion erotus 0,3 miljoonaa euroa on kirjattu yhtiön liiketoiminnan muihin tuottoihin tulosvaikutteisesti.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Konserni testaa vuosittain liikearvon sekä niiden aineettomien hyödykkeiden arvon, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, mahdollista arvonalentumista. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Vaikka yhtiön johdon näkemyksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat arvioidut kerrytettävissä olevat rahamäärät erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista (Tilinpäätöksen liitetieto 18).

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Johdon periaatteena on kirjata arvonalentumisvähennys hitaasti liikkuvasta ja vanhentuneesta vaihto-omaisuudesta perustuen johdon parhaaseen arvioon tilinpäätöshetkellä hallussa olevasta mahdollisesti käyttökelpottomasta vaihto-omaisuudesta. Johto perustaa arvionsa systemaattiselle ja jatkuvalla seurannalle ja arvioinnille. Lisäksi yhtiössä on käytössä vaihto-omaisuuden kierto-nopeuksiin perustuvat arvostussäännöt.

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN HYÖDYNNETTÄVYYS

Sen ratkaiseminen, merkitäänkö laskennalliset verosaamiset taseeseen, edellyttää harkintaa. Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain, kun niiden realisoituminen on todennäköisempää kuin realisoitumatta jääminen, minkä puolestaan määrää se, kertyykö tulevaisuudessa riittävästi verotettavaa tuloa. Verotettavan tulon kertymistä koskevat oletukset perustuvat johdon tekemiin arvioihin ja oletuksiin.

Näihin arvioihin ja oletuksiin liittyy riskejä ja epävarmuutta, ja näin ollen on mahdollista, että olosuhteissa tapahtuvat muutokset aiheuttavat muutoksia odotuksiin, ja tämä voi puolestaan vaikuttaa taseeseen merkittäviin laskennallisiin verosaamisiin samoin kuin mahdollisiin vielä kirjaamattomiin muihin verotuksellisiin tappioihin ja väliaikaisiin eroihin.

Jos Panostaja-konserniyhtiöiden verotettava tulo on tulevaisuudessa pienempi kuin mitä johto on ennakoinut kirjattavia laskennallisia verosaamisia määrittäessä, saamisten arvo alentuu tai ne käyvät kokonaan arvottomiksi. Tällöin taseeseen merkityt määrät voidaan mahdollisesti joutua peruuttamaan tulosvaikutteisesti.

Panostaja-konsernin taseessa on laskennallisia verosaamisia 2,6 miljoonaa euroa. Yhteisöverokannan muutos tilikauden laskennallisiin verosaamisiin oli 0,8 milj. euroa.

5. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Panostaja-konsernin liiketoiminta raportoidaan yhdeksässä segmentissä, jotka ovat Digitaaliset painopalvelut, Turvallisuus, Takoma, Sisäkattomateriaalit, Helat, Autovaraosat, Talotekniikkaremontointi, Lämpökäsittely sekä muut. Raportoivat segmentit on muodostettu, koska ne tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja. Segmenttien väliset liiketoimet ovat tapahtuneet normaalein kaupallisin ehdoin.

Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylintä operatiivista päätöksentekijää edustaa Panostaja -konsernin johtoryhmä.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT

- Digitaaliset Painopalvelut -segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa digitaalisten painopalvelujen myynnistä.
- Turvallisuus -segmentin tuotot muodostuvat turvallisuusteknologiasta ja -palveluista.
- Takoma -segmentin tuotot muodostuvat Takoma Oyj:n harjoittamasta konepajaliiketoiminnasta.
- Sisäkattomateriaalit -segmentin tuotot muodostuvat sisäverhousmateriaalien, metallialakattotuotteiden ja niiden kannatinjärjestelmien tukkukaupasta.
- Helat -segmentin tuotot muodostuvat rakennus- ja kalustehelejen tukkukaupasta.
- Autovaraosat -segmentin tuotot muodostuvat autojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuonnista, tukkukaupasta ja jälleenmyynnistä.
- Talotekniikkaremontointi -segmentin tuotot muodostuvat kiinteistöihin tehtävistä käyttövesi- ja lämpöverkkoremonteista.
- Lämpökäsittely -segmentin tuotot muodostuvat metallien lämpökäsittelypalveluista sekä metallien lämpökäsittelyssä tarvittavien koneiden ja laitteiden kehittämisestä, valmistamisesta ja markkinoimisesta.
- Muut -segmentissä on raportoitu konsernin emoyhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2014

1 000 euroa	Liikevaihto yhteensä	Sisäinen liikevaihto	Ulkoisen liikevaihto	Poistot ja arvonalentumiset	Liiketulos	Rahoitustuotot ja -kulut	Osuus osakkuus-yhtiöiden tuloksesta	Tuloverot	Tulos jatkuvista liike-toiminnoista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Digitaaliset painopalvelut	57 795	81	57 714	-2 503	7 146		50		45 051	21 519	497	
Turvallisuus	33 671	110	33 560	-875	2 113				20 551	17 377	249	
Takoma	15 339	0	15 339	-947	-365				13 292	13 048	92	
Sisäkatto	10 989	3	10 986	-202	544				4 879	2 735	13	
Helat	10 912	53	10 859	-177	818				10 538	8 000	33	
Autovaraosat	10 768	0	10 768	-110	714				4 423	3 173	47	
Talotekniikkaremontointi	8 758	0	8 758	-161	1 099				16 414	12 791	113	
Lämpökäsittely	6 832	0	6 832	-358	239				4 269	1 854	59	
Muut	0	0	0	-44	5 672		-186		31 073	22 499	9	
Eliminoinnit		-247	-16	-30	-7 810				-7 681	-7 681		
Konserni yhteensä	155 064	0 154 802	-5 408	10 169	-3 255	-137	-3 763	3 015	142 810	95 316	1 112	

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2013

1 000 euroa	Liikevaihto yhteensä	Sisäinen liikevaihto	Ulkoisen liikevaihto	Poistot ja arvonalentumiset	Liiketulos	Rahoitustuotot ja -kulut	Osuus osakkuus-yhtiöiden tuloksesta	Tuloverot	Tulos jatkuvista liike-toiminnoista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Digitaaliset painopalvelut	50 777	49	50 729	-2 204	6 351		40		42 782	18 810	451	
Turvallisuus	31 831	103	31 728	-841	1 574				19 657	17 372	205	
Takoma	14 149	0	14 149	-3 713	-4 106				20 058	18 033	163	
Sisäkatto	12 760	9	12 752	-213	873				5 718	3 615	15	
Helat	11 909	45	11 864	-192	-152				10 772	8 584	37	
Autovaraosat	10 274	0	10 274	-107	813				4 462	3 566	39	
Talotekniikkaremontointi	0	0	0	0	0				0	0	0	
Lämpökäsittely	5 744	0	5 744	-1 208	-1 469				4 906	2 817	62	
Muut	34	29	5	-76	-925		-150		46 955	33 437	323	
Eliminoinnit		-234	-200	0	-1 372				-6 677	-6 677		
Konserni yhteensä	137 478	0 137 044	-8 554	1 586	-2 734	-110	-968	-2 226	148 633	99 556	1 295	

* Vertailuvuonna Muut-rivi sisältää myytyjen liiketoimintojen varat ja velat sekä henkilöstön.

6. HANKITUT LIKETOIMINNOT

TYTÄRYHTIÖHANKINNAT

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö KotiSun Group Oy osti 7.5.2014 omakotitalojen käyttövesi- ja lämpöverkkoremontointipalveluita tarjoavan KotiSun Oy:n osakekannan. Yrityskaupan myötä Panostaja laajensi liiketoimintaansa ja perusti konserniin uuden pientalojen talotekniikkaremontointiin erikoistuvan segmentin. Osana järjestelyä KotiSun Oy:n omistajat jatkoivat uuden liiketoiminta-alueen vähemmistöomistajina. Tämän järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus KotiSun Group Oy:ssä on 60 %.

Yhtiön koko osakekannasta maksettava kauppahinta oli 11,7 milj. euroa. Lisäksi myyjillä on mahdollisuus enintään 3,0 milj. euron lisäkauppahintaan, joka määräytyy 2014 kalenterivuoden käyttökatteen perusteella. Yhtiö arvioi hankintahetkellä kokonaishankintahinnaksi 14 milj. euroa. Tilinpäätöshetkellä yhtiö on arvioinut kokonaishankintahinnaksi 14,2 milj. euroa.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käyvät arvot hankintahetkellä olivat seuraavat:

	Liitetieto	milj.euroa
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	19	1,0
Vaihto-omaisuus	24	0,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	1,1
Rahavarat	26	2,3
Varat yhteensä		4,8
Laskennalliset verovelat		
Rahoitusvelat	29	0,0
Muut velat	30	-2,0
Velat yhteensä		-2,0
Nettovarallisuus		2,8

LUOVUTTU VASTIKE	milj.euroa
Käteinen raha	11,7
Ehdollinen vastike	2,4
Aiemman liiketoimen selvitys	
Kokonaishankintameno	14,1

LIKEARVON SYNTYMINEN HANKINNASSA	milj.euroa
Luovutettu vastike	14,1
Määräysvallattomien omistajien osuus perustuen suhteelliseen osuuteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta	
Aiempi omistus käypään arvoon arvostettuna	
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	2,8
Liikearvo	11,3

RAHAVIRTALASKELMA	milj.euroa
Rahana maksettu kauppahinta	11,7
Hankitut rahavarat	-2,3
Hankinnan suorat kulut	0,1
Rahavirtavaikutus	9,5

TILIKAUDEN 2013 HANKINNAT

Tytäryhtiöhankinnat

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Selog Group Oy osti 7.11.2012 sisäkattomateriaalien tukkukauppapalveluita tarjoavan Selog Oy:n koko osakekannan. Osana järjestelyä Selog Oy:n omistajat jatkoivat uuden liiketoiminta-alueen vähemmistöomistajina. Tämän järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Selog Group Oy:ssä on 60 %.

Kauppahinta oli 2,5 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

Konserni on kirjannut yhteensä 0,01 milj. euron edestä palkkioita liittyen neuvonta-, arvonmääritys- tms. palveluihin. Palkkiot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut -erään.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käyvät arvot hankintahetkellä olivat seuraavat:

	Liitetieto	milj. euroa
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	19	1,9
Vaihto-omaisuus	24	0,8
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	2,6
Rahavarat	26	0,1
Varat yhteensä		5,4
Laskennalliset verovelat	23	-0,3
Rahoitusvelat	29	-1,5
Muut velat	30	-1,8
Velat yhteensä		-3,6
Nettovarallisuus		1,8

LIKEARVON SYNTYMINEN HANKINNASSA	milj. euroa
Luovutettu vastike	2,5
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	1,8
Liikearvo	0,7

Konserni on allokoanut kauppahintaa 0,9 milj. euroa asiakassuhteisiin. Yhtiöllä on merkittäviä pitkäaikaisia ja vakaita asiakassuhteita joiden odotetaan tuovan kasvavaa liikevaihtoa myös tulevaisuudessa. Lisäksi kauppahintaa kohdistettiin 0,1 milj. euroa hankittuun vaihto-omaisuuteen.

RAHAVIRTALASKELMA	milj.euroa
Rahana maksettu kauppahinta	2,5
Hankitun tytäryhtiön rahavarat	-0,1
Hankinnan suorat kulut	0,1
Rahavirtavaikutus	2,5

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Suomen Helasto Oy osti 6.11.2012 kalustehelojen tukkukauppapalveluita tarjoavan Oy Eurohela Trading Ltd:n koko osakekannan. Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Suomen Helasto Oy:ssä on noin 95 % (kts. enemmän liitetieto 8; 5 %:n myynti Hannu Rantaselle).

Kauppahinta oli 1,9 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

Konserni on kirjannut yhteensä 0,02 milj. euron edestä palkkioita liittyen neuvonta-, arvonmääritys- tms. palveluihin. Palkkiot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut -erään.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käyvät arvot hankintahetkellä olivat seuraavat:

	Liitetieto	milj. euroa
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	19	0,2
Vaihto-omaisuus	24	1,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	0,3
Rahavarat	26	0,2
Varat yhteensä		2,0
Laskennalliset verovelat	23	-0,1
Rahoitusvelat	29	0
Muut velat	30	-0,4
Velat yhteensä		-0,5
Nettovarallisuus		1,5

LIKEARVON SYNTYMINEN HANKINNASSA	milj.euroa
Luovutettu vastike	1,9
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	1,5
Liikearvo	0,4

RAHAVIRTALASKELMA	milj.euroa
Rahana maksettu kauppahinta	1,9
Hankitun rahavarat	-0,2
Hankinnan suorat kulut	0
Rahavirtavaikutus	1,7

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Digiprint Finland Oy osti 4.12.2012 solmitulla kaupalla DMP-Digital Media Partners Oy:n koko osakekannan. Kauppahinta oli 13,7 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä. Yrityskaupan myötä Panostaja laajentaa digitaalisiin painopalveluihin erikoistunutta liiketoimintasegmenttiään, johon entuudestaan kuuluu Kopijyvä-konserni.

Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Digiprint Finland Oy:ssä on noin 56 %. Osana järjestelyä DMP-Digital Media Partners Oy:n omistajista tuli

Digiprint Finland Oy:n vähemmistöomistajia. Järjestelyn jälkeen Digiprint Finland Oy omistaa kokonaan Kopijyvä Oy:n ja DMP-Digital Media Partners Oy:n sekä DMP-Digital Media Partners Oy:n tytäryhtiöistä DMP Diesel Oy:sta 51 %:a.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käyvät arvot hankintahetkellä olivat seuraavat:

	Liitetieto	milj. euroa
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	19	4,1
Vaihto-omaisuus	24	0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	2,6
Rahavarat	26	3,2
Varat yhteensä		10
Laskennalliset verovelat	23	-0,6
Rahoitusvelat	29	0
Muut velat	30	-3
Velat yhteensä		-3,6
Nettovarallisuus		6,4

LUOVUTETTU VASTIKE	milj. euroa
Käteinen raha	13,7
Ehdollinen vastike	0,0
Aiemman liiketoimen selvitys	0,0
Kokonaishankintameno	13,7

LIKEARVON SYNTYMINEN HANKINNASSA	milj. euroa
Luovutettu vastike	13,7
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	6,4
Liikearvo	7,3

RAHAVIRTALASKELMA	milj. euroa
Rahana maksettu kauppahinta	13,7
Hankitun rahavarat	-3,2
Hankinnan suorat kulut	0,1
Rahavirtavaikutus	10,6

7. TYTÄRYRITYSTEN JA LIIKETOIMINTOJEN MYYNNIT

Panostaja -konsernin myi 21.5.2014 yhdessä muiden Vindea Group Oy:n omistajien kanssa yhtiön koko osakekannan 16,7 miljoonalla eurolla Suomen Transval Group Oy:lle. Panostajan osuus kauppahinnasta oli 9,1 milj. euroa. Panostaja Oyj omisti tytäryhtiöstä 54,22 prosenttia. Panostaja -konserni kirjasi kaupasta 5,5 milj. euron myyntivoiton.

Lisäarvologistiikka -segmentin tulos on konsernin tilinpäätöksessä esitetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2014 sekä 31.10.2013 päättyneiltä tilikausilta.

LISÄARVOLOGISTIikka -SEGMENTIN TULOS, MILJ. EUROA	1.11.2013– 21.5.2014	1.11.2012– 31.10.2013
Tuotot	16,8	29,9
Kulut	-16,1	-28,3
Tulos ennen veroja	0,7	1,6
Verot	-0,1	-0,4
Tulos verojen jälkeen	0,6	1,2
Myyntivoitto	5,5	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	6,1	1,2

LISÄARVOLOGISTIikka -SEGMENTIN RAHAVIRRAT MYYNTIHETKEEN SAAKKA

	1.11.2013– 21.5.2014	1.11.2012– 31.10.2013
Liiketoiminnan rahavirta	2,2	1,8
Investointien rahavirta	-0,8	-0,2
Rahoituksen rahavirta	-1,5	-1,6
Rahavirrat yhteensä	0,0	0,0

LISÄARVOLOGISTIikka -SEGMENTIN MYYNNIN VAIKUTUS KONSERNIN TALOUDELLISEEN ASEMAAN:

	21.5.2014
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1,0
Aineettomat hyödykkeet	5,0
Vaihto-omaisuus	0,8
Laskennalliset verosaamiset	0,1
Muut varat	4,7
Rahavarat	0,5
Määräysvallattomien omistajien osuus	-3,2
Myydyt velat	-5,3
Nettovarallisuus	3,6
Rahana saatu vastike	9,1
Luovutetun yksikön rahavarat	0,5
Yritysmyyntien nettorahavirta	8,6

Panostaja -konserni myi 3.12.2013 yhdessä muiden Toimex Oy:n omistajien kanssa Toimex Oy:n osakekannan. Kaupassa ostajille siirtyi noin 80 prosenttia Kannake Oy:n osakekannasta. Kannake Oy oli Panostajan 70,42 prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Kaupan yhteydessä Panostaja luopuu koko omistusosuudestaan. Kaupasta ei syntynyt merkittävää myyntivoittoa.

Myytyjen liiketoimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

KANNAKE-SEGMENTIN TULOS, MILJ. EUROA	1.11.2013– 3.12.2013	1.11.2012– 31.10.2013
Tuotot	0,3	3,4
Kulut	-0,3	-3,2
Tulos ennen veroja	0,0	0,2
Verot	0,0	-0,0
Tulos verojen jälkeen	0,0	0,1
Myyntitappio	0,0	0,0
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	0,0	0,1

KANNAKE-SEGMENTIN RAHAVIRRAT MYYNTIHETKEEN SAAKKA

	1.11.2013– 3.12.2014	1.11.2012– 31.10.2013
Liiketoiminnan rahavirta	-0,1	0,2
Investointien rahavirta	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	0,0	-0,2
Rahavirrat yhteensä	-0,1	0,1

KANNAKE-SEGMENTIN MYYNNIN VAIKUTUS KONSERNIN TALOUDELLISEEN ASEMAAN:

	3.12.2013
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1
Aineettomat hyödykkeet	0,0
Vaihto-omaisuus	1,5
Laskennalliset verosaamiset	0,0
Muut varat	0,7
Rahavarat	0,1
Määräysvallattomien omistajien osuus	-0,6
Myydyt velat	-0,3
Nettovarallisuus	1,5
Rahana saatu vastike	1,5
Luovutetun yksikön rahavarat	0,1
Yritysmyyntien nettorahavirta	1,4

TILIKAUSI 2013

Tytäryhtiömyynnit

Panostaja konserni luopui Puusepänteollisuus -segmentistä ja myi 9.10.2013 yhdessä muiden Matti-Ovi Oy:n omistajien kanssa Matti-Ovi Oy:n koko osakekannasta noin 85 prosenttia Taaleritehtaan Sijoitustehdas Oy:lle. Myyty yhtiö oli Panostajan 71,25 prosenttisesti omistama tytäryritys.

Myytävien osakkeiden kokonaiskauppahinta oli 3,4 milj. euroa. Panostajan osuus myyntiin liittyvien kulujen vähentämisen jälkeen oli 2,7 milj. euroa. Panostaja kirjasi kaupasta 1,3 milj. euron myyntivoiton.

Puusepänteollisuus -segmentin tulos on konsernin tilinpäätöksessä esitetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2013 sekä 31.10.2012 päättyneiltä tilikausilta.

PUUSEPÄNTEOLLISUUS -SEGMENTIN TULOS, MILL. EUROA	1.11.2012– 9.10.2013	1.11.2011– 31.10.2012
Tuotot	4,9	5,6
Kulut	-4,2	-4,5
Tulos ennen veroja	0,7	1,1
Verot	-0,2	-0,3
Tulos verojen jälkeen	0,5	0,8
Myyntivoitto	1,3	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	1,8	0,8

PUUSEPÄNTEOLLISUUS -SEGMENTIN RAHAVIRRAT MYYNTIHETKEEN SAAKKA		
Liiketoiminnan rahavirta	0,6	1,3
Investointien rahavirta	-0,5	0,1
Rahoituksen rahavirta	-0,8	-0,7
Rahavirrat yhteensä	-0,7	0,7

PUUSEPÄNTEOLLISUUS -SEGMENTIN MYYNNIN VAIKUTUS KONSERNIN TALOUDELLISEEN ASEMAAN:	9.10.2013
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,7
Aineettomat hyödykkeet	0,1
Vaihto-omaisuus	1,1
Muut varat	0,6
Rahavarat	0,4
Määräysvallattomien omistajien osuus	-0,4
Myydyt velat	-1,1
Nettovarallisuus	1,4
Rahana saatu vastike	2,7
Luovutetun yksikön rahavarat	0,4
Yritysmyyntien nettorahavirta	2,3

Panostaja -konsernin Kiinnikkeet -segmentissä toteutettiin järjestely, jossa Panostaja Oyj:n 90 prosenttisesti omistama tytäryhtiö Suomen Kiinnikekeskus Oy:n koko osakekanta myytiin 0,2 miljoonalla eurolla Länsi-Suomen Sähkötukku Oy:lle. Panostaja kirjasi kaupasta 1,1 milj. euron myyntitappion.

Suomen Kiinnikekeskus Oy:n tulos on konsernin tilinpäätöksessä esitetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2013 sekä 31.10.2012 päättyneiltä tilikausilta.

Myytyjen liiketoimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

SUOMEN KIINNIKEKESKUS OY:N TULOS	1.11.2012– 17.10.2013	1.11.2011– 31.10.2012
Tuotot	2,5	2,6
Kulut	-2,6	-2,8
Tulos ennen veroja	-0,1	-0,2
Verot	0,0	0,0
Tulos verojen jälkeen	-0,1	-0,2
Myyntitappio	-1,1	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	-1,2	-0,2

SUOMEN KIINNIKEKESKUS OY:N RAHAVIRRAT MYYNTIHETKEEN SAAKKA	1.11.2013– 17.10.2014	1.11.2012– 17.10.2013
Liiketoiminnan rahavirta	-0,0	-0,1
Investointien rahavirta	-0,4	-0,3
Rahoituksen rahavirta	0,4	0,4
Rahavirrat yhteensä	0,0	0,0

SUOMEN KIINNIKEKESKUS OY:N MYYNNIN VAIKUTUS KONSERNIN TALOUDELLISEEN ASEMAAN:	17.10.2013
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,0
Aineettomat hyödykkeet	0,7
Vaihto-omaisuus	0,8
Laskennalliset verosaamiset	0,2
Muut varat	0,7
Rahavarat	0,0
Myydyt velat	-1,1
Nettovarallisuus	1,3
Rahana saatu vastike	0,2
Luovutetun yksikön rahavarat	0,0
Yritysmyyntien nettorahavirta	0,2

8. TYTÄRYHTIÖOMISTUSOSUUKSIEN MYYNNIT JA HANKINNAT, JOTKA EIVÄT JOHTANEET MUUTOKSEEN MÄÄRÄYSVALLASSA

Panostaja Oyj on ostanut 325 tuhannella eurolla 0,9 % Digiprint Finland Oy:n osakekannasta 19.2.2014. Konserni omisti yhtiöstä 56,4 % ennen hankintaa. Määräysvallattomien omistajien osuus Digiprint Finland Oy:n nettovaroihin oli ostohetkellä 10,0 milj. euroa.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty Digiprint Finland Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2014	
Hankittu määräysvallattomien omistajien osuus	204 793
Maksettu vastike	(325 186)
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovaroihin	(120 393)

Digiprint Finland Oy lunasti 20.2.2014 vähemmistö-osakkaalta 4,1 milj. eurolla 9,8 % Digiprint Finland Oy:n osakekannasta. Konserni omisti yhtiöstä 57,3 % ennen hankintaa. Määräysvallattomien omistajien osuus Digiprint Finland Oy:n nettovaroihin oli ostohetkellä 9,9 milj. euroa.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty Digiprint Finland Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2014	
Hankittu määräysvallattomien omistajien osuus	1 680 463
Maksettu vastike	(4 129 003)
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovaroihin	(2 448 540)

Konserni on myynyt 1,2 miljoonalla eurolla 40 % KotiSun Group Oy:n osakekannasta 7.5.2014. Konserni omisti KotiSun Group Oy:stä 100 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 1,2 miljoonaa euroa. Kaupalla ei ollut vaikutusta konsernin voittovaroihin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty KotiSun Group Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2014	
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	(1 224 000)
Saatu vastike	1 224 000
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovaroihin	0

Panostaja Oyj on ostanut 387 tuhannella eurolla 20 % Heatmasters Group Oy:n osakekannasta 10.10.2014. Konserni omisti Heatmasters Group Oy:stä 80 % ennen hankintaa. Määräysvallattomien omistajien osuus Heatmasters Group Oy:n nettovaroihin oli ostohetkellä 462 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Heatmasters Group Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2014	
Hankittu määräysvallattomien omistajien osuus	455 272
Maksettu vastike	(387 288)
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovaroihin	67 984

TILIKAUSI 2013

Panostaja Oyj on ostanut 65 tuhannella eurolla 10 % Kiinnikekeskus Services Oy:n osakekannasta 23.10.2013. Konserni omisti Kiinnikekeskus Services Oy:stä 90 % ennen hankintaa. Määräysvallattomien omistajien osuus Kiinnikekeskus Services Oy:n nettovaroihin oli ostohetkellä -166 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Kiinnikekeskus Services Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2013	
Hankittu määräysvallattomien omistajien osuus	(166 209)
Maksettu vastike	(65 282)
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovaroihin	(231 491)

Konserni on myynyt 600 tuhannella eurolla 40 % Selog Group Oy:n osakekannasta 7.11.2012. Konserni omisti Selog Group Oy:stä 100 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 600 tuhatta euroa. Kaupalla ei ollut vaikutusta konsernin voittovaroihin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Selog Group Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2013	
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	(600 000)
Saatu vastike	600 000
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovaroihin	0

Konserni on myynyt 250 tuhannella eurolla marraskuussa 2012 Suomen Helasto Oy:n osakekannasta 4,7 % Hannu Rantaselle. Konserni omisti Suomen Helasto Oy:stä 100 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 256 tuhatta euroa ja konsernin voittovarot pieniä 6 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Suomen Helasto Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2013	
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	(255 899)
Saatu vastike	250 000
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovaroihin	(5 899)

Suomen Helasto Oy on myynyt 250 tuhannella eurolla marraskuussa 2012 Rakennushelasto Oy:n osakekannasta 35,5 % Heikki Savolalle. Suomen Helasto Oy omisti Rakennushelasto Oy:stä 100 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 250 tuhatta euroa ja konsernin voittovarot 5 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Rakennushelasto Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2013	
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	(244 586)
Saatu vastike	250 000
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovaroihin	5 414

Konserni on myynyt 4,3 miljoonalla eurolla 8,9 % Digiprint Finland Oy:n osakekannasta 4.12.2012. Konserni omisti Digiprint Finland Oy:stä 65,34 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus Digiprint Finland Oy:n nettovaroista oli myyntihetkellä 5,9 miljoonaa euroa. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 3,4 miljoonaa euroa ja konsernin voittovarot 887 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Digiprint Finland Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovaroihin:

2013	
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	(3 365 328)
Saatu vastike	4 252 296
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovaroihin	886 968

9. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 euroa	2014	2013
Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot	198	480
Vakuutuskorvaukset	9	23
Muut tuotot	1 353	773
Yhteensä	1 560	1 276

10. OSUUS OSAKKUUSYHTIÖIDEN TULOKSESTA

Tiedot yhtiön osakkuusyhtiöistä on esitetty liitetietokohdassa 20. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin.

11. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

Konsernilla on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

Tiedot lähipiiriin luettavan johdon työsuhde-etuuksista on esitetty liitetietokohdassa 36. Lähipiiritapahtumat.

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 204 (1 251) henkilöä. Tilikauden lopussa henkilöstöä oli 1 112 (1 295).

1 000 euroa	2014	2013
Palkat ja palkkiot	39 836	35 409
Eläkekulut+maksupohjaiset järjestelyt	7 302	6 451
Muut henkilösivukulut	2 239	1 943
Yhteensä	49 377	43 803

12. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 euroa	2014	2013
Poistot hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	0	220
Koneet ja kalusto	2 790	2 924
Muut aineelliset hyödykkeet	12	21
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	0
Kehitysmenot	593	290
Aineettomat oikeudet	1 538	1 629
Muut pitkävaikutteiset menot	398	328
Yhteensä	5 331	5 412
Arvonalentumiset hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Koneet ja kalusto	77	0
Muut aineelliset hyödykkeet		
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	2 273
Kehitysmenot	0	869
Aineettomat oikeudet		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Yhteensä	77	3 142
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	0	220
Koneet ja kalusto	2 867	2 924
Muut aineelliset hyödykkeet	12	21
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	2 273
Kehitysmenot	593	1 159
Aineettomat oikeudet	1 538	1 629
Muut pitkävaikutteiset menot	398	328
Yhteensä	5 408	8 554

13. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1 000 euroa	2014	2013
Aineellisten hyödykkeiden myyntitappiot ja romutukset	37	66
Vuokrakulut	6 105	4 511
Ulkopuoliset palvelut	8 992	8 839
Muut kuluerät	9 474	8 957
Yhteensä	24 608	22 373

14. RAHOITUSTUOTOT

1 000 euroa	2014	2013
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	11	6
Rahoitustuotot omistusyhteisyrityksiltä	135	111
Korkotuotot rahavaroista/lainoista ja muista saamisista	434	205
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista		
korkojohdannaiset, ei suojauslaskennassa	0	0
Rahoitusvaroista joita hallinnoidaan käypään arvoon perustuen	90	0
Yhteensä	580	322

15. RAHOITUSKULUT

1 000 euroa	2014	2013
Valuuttakurssitappiot	6	22
Korkokulut	3 646	3 035
Yhteensä	3 652	3 057

16. TULOVEROT

1 000 euroa	2014	2013
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-2 392	-2 927
Edellisten tilikausien verot	-261	-37
Laskennalliset verot	-1 111	540
Tuloverot yhteensä	-3 763	-2 423

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla 20,0 % laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

	2014	2013
Tulos ennen veroja	6 778	-3 704
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	-1 356	907
Verovapaat tulot	1	181
Vähennykselvottomat kulut	-164	-726
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-1 279	-2 722
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	-123	0
Laskennallisen veron muutos Suomen verokannan muuttuminen	-491	0
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	-27	-27
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-324	-37
Verot tuloslaskelmassa	-3 763	-2 423

Vertailuvuoden tiedoista ei ole erotettu myytyjen liike-toimintojen lukuja.

17. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva kauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa on otettu huomioon laimentavana tekijänä emoyhtiön vaihtovelkakirjalaina sekä osakeoptiot. Osakeoptioilla on laimentava vaikutus, kun osakeoptioiden merkintähinta on alempi kuin osakkeen käypä arvo. Laimennusvaikutukseksi tulee se määrä osakkeita, joka joudutaan laskemaan liikkeeseen vastikkeettomana, koska optioiden käytöstä saatavilla varoilla konserni ei voisi laskea liikkeeseen samaa määrää osakkeita käypään arvoon. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeiden tilikauden keskimääräiseen hintaan. Tilikaudella 2014 eikä vertailuvuoden tilikaudella 2013 optioilla ei ollut laimentavaa vaikutusta, koska optioita ei ole merkitty. Vaihtovelkakirjalainan osalta osuudet on katsottu vaihdettavaksi kaupparekisteriin merkitsemisajankohdasta. Kauden tulosta on oikaistu vaihtovelkakirjalainan verovaikutuksella vähennetyillä korkokuluilla ja oman pääoman ehtoisen lainan korolla. Yhtiöllä ei ole tilinpäätöshetkellä voimassa olevia optiojärjestelyjä.

1 000 euroa	2014	2013
Jatkuvat toiminnot	-142	-3 285
Myytyt toiminnot	5 526	-1 343
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (1 000 euroa),	5 384	-4 628
Oman pääoman ehtoisen lainan korko (verovaikutus huomioon ottaen)	-583	-257
Osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos	4 801	-4 885
Vaihtovelkakirjalainan korko (verovaikutus huomioon ottaen)	780	780
Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos	5 581	-4 105
Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa	51 733	51 733
josta yhtiön hallussa	429	491
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskim. lukumäärä, 1 000 kpl	51 284	51 211
Vaihtovelkakirjalainan muunto osakkeiksi, 1000 kpl	6 818	6 818
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	58 102	58 029

	2014	2013
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:		
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €		
Laimentamaton	-0,014	-0,069
Laimennettu	-0,014	-0,069
Tulos/osake myydyistä liiketoiminnoista		
Laimentamaton	0,108	-0,026
Laimennettu	0,095	-0,026
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä liiketoiminnoista		
Laimentamaton	0,094	-0,095
Laimennettu	0,094	-0,095

18. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1 000 euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Kehitysmenot	Muut aineett. hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2013	48 032	11 159	2 039	3 812	65 042
Lisäykset		521	547	1 272	2 873
Vähennys		-64	-68		-132
Yrityksen hankinnan vaikutus	11 801	187		5	11 460
Yrityksen myynnin vaikutus	-4 038	-1 427		-627	-6 092
Liiketoimintakauppa					0
Kurssierot					0
Siirto taseryhmien välillä		-170	1 945	141	1 916
Hankintameno 31.10.2014	55 795	10 206	4 463	4 603	75 067
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2013	-6 103	-5 937	-838	-2 157	-15 035
Tilikauden poistot		-1 538	-593	-398	-2 529
Vähennykset		-12		0	-12
Yrityksen myynnin vaikutus		647		312	959
Siirrot taseryhmien välillä					
Arvonalentuminen		-51			-51
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2014	-6 103	-6 891	-1 431	-2 243	-16 668
Kirjanpitoarvo 31.10.2014	49 692	3 315	3 032	2 360	58 399
Hankintameno 1.11.2012	38 178	6 423	2 612	3 583	50 796
Lisäykset	933	397	110	652	2 092
Vähennys			-850	-59	-909
Yrityksen hankinnan vaikutus	9 561	4 339	167	43	14 110
Yrityksen myynnin vaikutus	-640			-407	-1 047
Liiketoimintakauppa					0
Kurssierot					0
Siirto taseryhmien välillä					0
Hankintameno 31.10.2013	48 032	11 159	2 039	3 812	65 042
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2012	-3 830	-3 921	-548	-2 068	-10 367
Tilikauden poistot		-1 909	-290	-463	-2 662
Vähennykset				44	44
Yrityksen myynnin vaikutus				330	330
Siirrot taseryhmien välillä					
Arvonalentuminen	-2 273	-107			-2 380
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2013	-6 103	-5 937	-838	-2 157	-15 035
Kirjanpitoarvo 31.10.2013	41 929	5 222	1 201	1 655	50 007

LIKEARVON ARVONALENTUMISTESTAUS

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille (tai yksikköjen ryhmille) on kohdistettu liikearvoa:

milj. euroa	2014	2013
Turvallisuus (Flexim Security)	5,9	5,9
Lämpökäsittely (Heatmasters Group)	0,3	0,3
Digitaaliset painopalvelut (Grano)	20,5	20,0
Autovaraosat (KL-Varaosat)	1,9	1,9
Helat (Suomen Helasto)	6,0	6,0
Takoma (Takoma)	2,2	2,2
Sisäkattomateriaalit (Selog)	1,6	1,6
Talotekniikkaremontointi (KotiSun)	11,3	-
Lisäarvologistiikka (Vindea)	-	4,0
Yhteensä	49,7	41,9

Liikearvon arvonalentumistestausta on tilikaudella suoritettu 30.9 tilanteesta.

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Määritetyt ennakoitujen rahavirrat perustuvat konsernin johdon näkemykseen seuraavan kolmen vuoden kehityksestä. Ennustejakson jälkeiset vuodet on ekstrapoloitu 2 %:n kasvuarviota käyttäen.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu liikevaihto ja budjetoitu liikevoitto. Liikevoiton osalta on huomioitu myös sellaisten uudelleenjärjestelyjen, jotka on jo toteutettu tai joihin on sitouduttu, tuottamat kustannussäästöt ja muut hyödyt. Näihin uudelleenjärjestelyihin ei liity merkittävässä määrin tarkasteluhetken jälkeisiä lähteviä rahavirtoja.

Laskelmissa käytetyt diskonttokorot ennen veroja ovat (vertailuvuonna käytetty diskonttokorko-%):

Turvallisuus 7,6 % (9,0 %), Lämpökäsittely 9,8 % (11,4 %), Digitaaliset painopalvelut 7,6 % (9,0 %), Autovaraosat 8,4 % (9,9 %), Helat 7,7 % (9,0 %), Takoma 11,4 % (12,1 %), Talotekniikkaremontointi 9,7 % (n/a) ja Sisäkattomateriaalit 8,8 % (10,4 %).

Yhtiön jatkuvassa testauksessa testattujen yksiköiden testin mukainen käyttöarvo on ollut niiden kirjanpitoarvoa suurempi kaikissa yksiköissä. Myöskään minkään yksikön osalta eivät kohtuulliset muutokset laskelmissa käytetyissä parametreissa johda siihen, että omaisuuserien kirjanpitoarvo ylittäisi niistä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Vertailuvuonna Takoma-yksikön arvonalentumistestien perusteella Takoma-yksikön konserniliikearvoa kirjattiin alas noin 2,3 milj. euroa.

TAKOMA-SEGMENTIN TILIKAUSIEN 2014 JA 2013 ARVONALENTUMIS-TESTIEN KESKEISET OLETTAMAT

	2014	2013
Liikevaihdon kasvu p.a. 3 vuoden ennusteet	10 %	-12 %
WACC (verojen jälkeen)	-13 %	-25 %
Diskonttaus korko (WACC ennen veroja)	9,5 %	9,8 %
Pitkän aikavälin kasvu	11,4 %	12,1 %
	2,0 %	2,0 %
Liikevoitto-%, painotettu keskiarvo ennustejaksolta	5,2 %	4,0 %
Liikearvo, 1 000 euroa	2 224	4 497
Kirjanpitoarvo, 1 000 euroa	6 944	14 708
Arvonalentumistestin tulos, 1000 euroa	3 148	- 2 273
(kerrytettävissä oleva rahamäärä vs. kirjanpitoarvo)	Ylittää	Alittaa

19. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

1 000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset	Ennakkomaksut käyttöomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2013	194	11 024	30 808	304	1 943	44 273
Lisäykset			2 325		540	2 865
Yrityksen hankinnan vaikutus			806			806
Siirto myytävänä olevaksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin						0
Yrityksen myynnin vaikutus		-11 024	-5 798	-11		-16 833
Vähennykset			-30		-37	-67
Siirrot taseryhmien välillä					-2 094	-2 094
Kurssierot			-26			-26
Muut muutokset						0
Hankintameno 31.10.2014	194	0	28 085	293	352	28 924
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2013	-179	-7 484	-21 193	-264	0	-29 665
Tilikauden poistot			-2 790	-21		-2 811
Yrityksen myynnin vaikutus		7 484	1 077	9		8 570
Vähennykset			3 550			
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot			16			16
Muut muutokset						0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2014	-179	0	-19 340	-276	0	-23 890
Kirjanpitoarvo 31.10.2014	15	0	8 745	17	352	9 129
Hankintameno 1.11.2012	194	11 041	33 738	304	929	46 206
Lisäykset		5	2 282		1 970	4 257
Yrityksen hankinnan vaikutus			789		41	830
Siirto myytävänä olevaksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin						0
Yrityksen myynnin vaikutus			-2 890		-371	-3 261
Vähennykset		-21	-1 507		-230	-1 758
Siirrot taseryhmien välillä			-1 586		-396	-1 982
Kurssierot		-1	-18			-19
Muut muutokset						0
Hankintameno 31.10.2013	194	11 024	30 808	304	1 943	44 273
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2012	-179	-7 264	-19 570	-197	0	-27 496
Tilikauden poistot		-220	-3 850	-21		-4 091
Yrityksen myynnin vaikutus			2 555	-36		2 519
Vähennykset			259			
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot			8			8
Muut muutokset			-595	-10		-605
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2013	-179	-7 484	-21 193	-264	0	-29 665
Kirjanpitoarvo 31.10.2013	15	3 540	9 615	40	1 943	15 153

20. SJOITUKSET OSAKKUUSYHTIÖIHIN

1000 euroa	2014	2013
Kirjanpitoarvo 1.11.	3 714	3 824
Osuus tilikauden tuloksesta	-136	-110
Lisäykset	234	0
Vähennykset	-201	0
Kirjanpitoarvo 31.10.	3 611	3 714

Keski-Suomen Painotuote Oy ja As Koopia Kolm ovat Grano Oy:n osakkuusyhtiöitä. Yhtiöiden tässä raportoidut luvut on annualisoitu yhtiöiden tulosraportoinnin 1.1.–31.10.2014 pohjalta.

Spectra Oy on Panostaja Oyj:n 39,0 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö. Tulos perustuu tilikauden tulokseen.

Ecosir Group Oy on Panostaja Oyj:n 49,78 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö. Tulos perustuu tilikauden tulokseen. Osakkuusyhtiön tulosta oikaistaan IFRS säännösten mukaisella liikearvon poiston palautuksella.

PE Kiinteistörahasto I Ky:n yhtiömiehet päättivät tilikaudella 2012 purkaa rahaston. Purkuprosessi on edelleen kesken.

OSAKKUUSYRITYS	Kotipaikka	Omistusosuus	Varat	Oma pääoma	Velat	Liikevaihto	Tulos
31.10.2014							
Keski-Suomen Painotuote Oy	Äänekoski	22,5 %	483	95	388	1 132	23
As Koopia Kolm	Tallinna, Viro	47,0 %	1 410	463	947	1 146	95
Spectra Oy	Lohja	39,0 %	652	55	597	4 078	-719
Ecosir Group Oy	Tampere	49,8 %	1 838	-2 189	4 027	1 349	-145
PE Kiinteistörahasto I Ky	Helsinki	27,1 %	-	-	-	-	-

21. MUUT PITKÄAIKAISET VARAT

1000 euroa	2014	2013
Lainasaaminen	3 725	4 506
Myytavissä olevat rahoitusvarat	331	330
Muut saamiset	4 073	3 863
Yhteensä	8 129	8 699
Pitkäaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat		
Noteeraamattomat osakesijoitukset:		
Tilikauden alussa 1.11.	330	315
Liiketoimintojen yhdistämisestä aiheutuneet lisäykset	0	0
Lisäykset	1	18
Vähennykset	0	-3
Tilikauden lopussa 31.10.	331	330

Panostaja Oyj:llä on pääomalainasaaminen osakkuusyhtiö Ecosir Group Oy:ltä yhteensä 1,5 milj. euroa, konsernin johtoryhmältä 0,8 milj. euroa liittyen palkitsemisjärjestelmään ja erääntymätön saaminen 3,6 milj. euroa vuonna 2008 tapahtuneeseen yritysmyyntiin liittyen. Palkitsemisjärjestelmästä on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 36. Lähipiiritapahtumat.

22. KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

1000 euroa	2014	2013
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Tilikauden alussa 1.11.	8 400	0
Tulosvaikutteisiksi siirretyt nettovoitot/-tappiot	90	0
Lisäykset	9 000	8 400
Vähennykset	-8 000	0
Tilikauden lopussa 31.10.	9 490	8 400

Noteeratut korkorahasto-osuudet sisältää sijoituksen Fennian Varainhoito Oy:n Kassa -varainhoitosalkkuun. Salkku koostuu pääosin lyhyen koron rahastoista sekä sijoituksista yrityslainarahastoihin. Rahasto on vähäris-käinen ja sijoitus on nostettavissa haluttuna ajankohtana.

23. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

LASKENNALLISTEN VEROJEN MUUTOKSET TILIKAUDEN 2014 AIKANA:

1000 euroa	1.11.2013	Kirjattu tulosvaikuttaisesti	Ostetut liiketoiminnot	Myydyt liiketoiminnot	Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu	Aikaisempien tilikausien oikaisu	31.10.2014
Laskennalliset verosaamiset:							
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	4 070	-731			-825		2 514
Muut väliaikaiset erot	0		0				0
Yhteensä	4 070	-731	0	0	-825	0	2 514
Laskennalliset verovelat:							
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1 672	-114		-228	-334	0	996
Muut väliaikaiset erot	0					0	0
Yhteensä	1 672	-114	0	-228	-334	0	996
Laskennallinen vero, netto	2 398	-617	0	228	-491	0	1 518

LASKENNALLISTEN VEROJEN MUUTOKSET TILIKAUDEN 2013 AIKANA:

1000 euroa	1.11.2012	Kirjattu tuloslaskelmaan	Ostetut liiketoiminnot	Myydyt liiketoiminnot	Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu	Aikaisempien tilikausien oikaisu	31.10.2013
Laskennalliset verosaamiset:							
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	4 510	-111		-207		-122	4 070
Muut väliaikaiset erot	113		0	-113			0
Yhteensä	4 623	-111	0	-320	0	-122	4 070
Laskennalliset verovelat:							
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1 418	-651	1 020	-115		0	1 672
Muut väliaikaiset erot	87			-87		0	0
Yhteensä	1 505	-651	1 020	-202	0	0	1 672
Laskennallinen vero, netto	3 118	540	-1 020	-118	0	-122	2 398

Konsernissa on emon vahvistetuista tappioista 31.10.2014 kirjattu laskennallinen verosaaminen. Tytäryhtiöiden vahvistetusta tappioista yhteensä 5,3 milj. euroa ei ole kirjattu verosaamista. Käyttämättömät verotukselliset tappiot vanhenevat vuosien 2017–2023 aikana.

24. VAIHTO-OMAISUUS

1 000 euroa	2014	2013
Aineet ja tarvikkeet	5 442	6 479
Keskeneräiset tuotteet	3 654	3 786
Valmiit tuotteet ja tavarat	5 836	5 172
Yhteensä	14 932	15 437

Yhteensä konsernissa on tilikaudelle 2014 kirjattu kuluksi 263 tuhatta euroa (968 vuonna 2013), jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastamaan sen nettorealisoitietarvoa.

25. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

Myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo vastaa niihin liittyvän luottoriskin enimmäismäärää tilinpäätöshetkellä.

1 000 euroa	2014	2013
Myyntisaamiset	22 100	26 594
Lainasaamiset	376	283
Siirtosaamiset	3 948	3 248
Saamiset osakkuusyhtiöiltä	207	90
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	150	150
Muut saamiset	680	515
Yhteensä	27 461	30 835

MYYNTISAAMISTEN IKÄJAKAUMA

1 000 euroa	2014	2013
Erääntymättömät	16 525	19 954
1–30 päivää erääntyneet	3 689	4 830
31–180 päivää erääntyneet	1 260	1 306
181–360 päivää erääntyneet	157	250
Yli vuoden erääntyneet	469	254
Myyntisaamisten tasearvo	22 100	26 594

Konserni on kirjannut tilikaudella myyntisaamisista arvonalennustappioita 111 tuhatta euroa. (131 tuhatta euroa vuonna 2013).

SIIRTOSAAMISIIN LIITTYVÄT OLENNAISET ERÄT

1 000 euroa	2014	2013
Palkat ja sosiaalimaksut	21	55
Vuosialennukset	856	918
Ennakot	1 043	971
Muut	2 028	1 304
Yhteensä	3 948	3 248

Saamisten tasearvon vastaavat olennaisilta osin niiden käypää arvoa.

26. RAHAVARAT

1 000 euroa	2014	2013
Käteinen raha ja pankkitilit	9 146	7 970
Yhteensä	9 146	7 970

27. MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT

1 000 euroa	2014	2013
a) Myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0	2 081
Aineettomat hyödykkeet	0	0
Vaihto-omaisuus	0	1 395
Muut lyhytaikaiset varat	0	872
Yhteensä	0	4 348
b) Myytävänä oleviksi luokiteltuihin varoihin liittyvät velat		
Ostovelat	0	112
Muut velat	0	75
Siirtovelat	0	128
Yhteensä	0	315

28. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT TIEDOT

	Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa 1 000 kpl	Osakepääoma 1 000 EUR	Ylikurssirahasto 1 000 EUR	Muut rahastot 1 000 EUR	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 1 000 EUR	Yhteensä 1 000 EUR
1.11.2012	51 733	5 569	4 647	0	16 522	26 738
Osakeanti						
Osakemerkintä						
Omien osakkeiden myynti					38	38
Pääomanpalautus					-2 040	-2 040
Palkitsemisjärjestelmä					-13	-13
Hybridilaina				7 390		7 390
31.10.2013	51 733	5 569	4 647	7 390	14 507	32 113
Osakeanti						
Osakemerkintä						
Omien osakkeiden myynti					48	48
Pääomanpalautus						0
Palkitsemisjärjestelmä					13	13
Hybridilaina						0
31.10.2014	51 733	5 569	4 647	7 390	14 568	32 174

Tilikauden lopussa Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa ja osakkeiden lukumäärä on 51 733 110 kappaletta.

YLIKURSSIRAHASTO

Ylikurssirahastoon kirjataan osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksama määrä, joka ylittää osakkeiden nimellisarvon. Ylikurssirahastoon kirjatut määrät liittyvät aikaisemman, 31.8.2006 saakka voimassa olleen osakeyhtiölain (29.9.1978/734) mukaisiin osakeantteihin.

Niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista on päätetty vanhan osakeyhtiölain aikana, optioihin perustuvista osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyehtojen mukaisesti.

MUUT RAHASTOT

Konserni laski 27.5.2013 liikkeeseen 7,5 milj. euron suuruisen oman pääoman ehtoisen joukkovelkakirjalainan. Oman pääoman ehtoosella lainalla ei ole eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus, ei velvollisuutta, lunastaa laina takaisin neljän vuoden kuluttua. Sopimuksen mukainen vuotuinen korko on 9,75 %. Korko maksetaan vain, jos yhtiö päättää jakaa osinkoa. Mikäli osinkoa ei jaeta, konserni päättää koron maksusta erikseen. Konsernitilinpäätöksessä laina on luokiteltu omaksi pääomaksi ja korot esitetään luonteensa mukaisesti osingonjakona.

SIOJITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset ja uuden osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaantulon jälkeen (1.9.2006) päätettyjen osakeantien yhteydessä osak-

keenomistajien maksaman määrän siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan kirjata osakepääomaan. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää lisäksi vaihtovelkakirjalainan oman pääoman komponentin.

OSAKEANTI

Tilikaudella 2014 eikä vertailukaudella 2013 ole toteutettu osakeantia.

OSAKEMERKINTÄ

Tilikaudella 2014 eikä vertailukaudella 2013 ole toteutettu osakemerkintöjä.

OMAT OSAKKEET

Ostettujen osakkeiden hankintahinta transaktiokuluneen esitetään sijoitetun vapaan pääoman vähennyksenä. Panostaja ei ole hankkinut omia osakkeita tilikauden 2014 aikana. Tilikauden 2014 lopussa omia osakkeita oli 429 058 kappaletta (490 956 kappaletta).

Panostaja luovutti omia osakkeita hallituksen palkkioina yhteensä 61 898 kappaletta.

OSINGOT

Tilikaudelta 2013 ei maksettu osinkoa tai pääomanpalautusta. Tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot olivat 1,6 milj. euroa.

29. RAHOITUSVELAT

1 000 euroa	2014	2013
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat		
Lainat rahoituslaitoksilta	28 461	24 591
Vaihtovelkakirjalaina	14 691	14 556
Rahoitusleasingvelat	585	2 526
Muut lainat	5 201	929
Yhteensä	48 939	42 602
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat		
Pitkäaikaisten rahoituslainojen lyhennykset	10 932	14 598
Muut lainat rahoituslaitoksilta	2 342	2 844
Rahoitusleasingvelat	361	757
Yhteensä	13 636	18 199

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 33. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Konsernin lainat ovat sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisia. Korkokantojen painotettu keskiarvo 31.10.2014 oli 5,15 % (31.10.2013: 4,66 %). Rahoitusveloista kiinteäkorkoisia on 27 221 tuhatta euroa ja muut velat ovat vaihtuvakorkoisia. Korolliset pitkäaikaiset- ja lyhytaikaiset velat ovat euromääräisiä.

VELKOIHIN LIITTYVÄT JÄRJESTELYT JA SOPIMUSEHTOJEN RIKKOMISET

Tilikauden aikana lainakovenetti rikkoutui yhdessä alakonsernissa. Rahoittajilta on saatu suostumus, että he eivät vaadi nopeutettua takaisinmaksua. Rikkoutunut kovenantti liittyi alakonsernin omavaraisuusasteeseen.

Pirkanmaan käräjäoikeus hyväksyi Takoma Oyj:n ja Takoma Gears Oy:n saneerausohjelmat 30.9.2014. Takoman hallitus on tarkastellut kokouksissaan toiminnan kehitystä sekä sen edellyttämää rahoitusta. Saneerausohjelman perustana ovat olleet tietyt kannattavuuteen ja rahoitukseen liittyvät oletukset, joita päivitetään kuukausittain sekä mikäli olosuhteissa tapahtuu olennaisia muutoksia. Saneerausohjelmassa saneerausvelkojen takaisinmaksuaikataulua pidennettiin ja velkarakennetta kevennettiin. Takoma Gears Oy:n saneerausvelkojen takaisinmaksuaikaa pidennettiin noin 0,5 vuodesta noin 6,5 vuoteen päättyen 31.3.2021. Takoma Gears Oy:n velkoja ei leikattu lainkaan. Takoma Oyj:n saneerausvelkoja leikattiin 35 % ja ohjelman pituudeksi tuli noin 7,5 vuotta päättyen 30.6.2022. Lisäksi Takoma Oyj:n suurin omistaja Panostaja Oyj konvertoi 1,3 milj. euron saatavansa korottomaksi pääomalainaksi. Takoma -konserni on sopinut 3,0 milj. euron factoring-rahoituksesta, josta on tilinpäätöshetkellä käytössä 2,1 milj. euroa.

Saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen Takoma -konsernilla ei ole rahoitusvelkoja, joihin liittyyi kovenantteja.

OMAN PÄÄOMAN EHTOISET VAIHTOVELKAKIRJALAINAT

Vaihtovelkakirjalaina

Yhtiökokouksen 18.12.2007 antamalla valtuutuksella hallitus päätti osakkeenomistajien merkintäoikeudesta poiketen tarjota kotimaisten institutionaalisten sijoittajien merkittäväksi vaihdettavan pääomalainan 2011. Tarjottavan vaihdettavan pääomalainan määrä oli 15.000.000 euroa, josta koko summa tuli merkityksi. Lainan pääomalle maksetaan kiinteää vuotuista korkoa 6,5 %. Laina-aika on 7.2.2011–1.4.2016. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä edellyttäen, että takaisinmaksuedellytykset täyttyvät.

Osakkeen alkuperäinen vaihtokurssi on 2,20 euroa. Lainaosuusvaihtoaika alkoi 1.8.2011 ja päättyi 1.3.2016. Osakkeiden vaihto merkitään yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Kukin 50.000 euron lainaosuus oikeuttaa lainaosuuden haltijan vaihtamaan lainaosuuden Panostajan uusiin osakkeisiin.

Vaihto-oikeuden perusteella annettavien osakkeiden määrä määritellään jakamalla lainaosuus vaihtokursilla, joka on kiinteä. Yhtiön osakkeiden lukumäärä voi vaihtojen seurauksena nousta 6 818 181 osakkeella.

Vaihdettavan pääomalainan perusteella vaihdettavien osakkeiden osuus on 11,0 % yhtiön osakkeista ja äänistä.

Uudet Osakkeet oikeuttavat osingonjakoon ja tuottavat haltijalleen muut osakkeenomistajan oikeudet siitä hetkestä lähtien, kun uudet osakkeet on merkitty kaupparekisteriin ja yhdistetty yhtiön olemassa oleviin osakkeisiin.

Lainaehdoissa määritellyin edellytyksin Panostajalla on ollut 01.01.2012 lukien oikeus maksaa lainan pääoma kokonaisuudessaan ennenaikaisesti takaisin kurssiin sata (100) prosenttia lisätynä maksupäivään saakka kertyneillä koroilla.

Mikäli lainaa ei voida maksaa takaisin lainan eräpäivänä, lainan maksamatta olevalle pääomalle maksetaan korkoa määrä, joka on kaksi (2) prosenttiyksikköä yli lainalle vahvistetun vuotuisen koron.

Vaihtovelkakirjalaina on jaettu omaan ja vieraaseen pääomaan tilinpäätöksessä. Lainan vieraan pääoman komponentti on kirjattu alun perin taseeseen käypään arvoon, joka on määritelty käyttämällä vastaavan velan markkinakorkoa lainan liikkeellelaskuhetkellä. Oman pääoman komponentti on laskettu lainan liikkeellelaskusta saadun rahamäärän ja velan käyvän arvon erotuksena. Vaihtovelkakirjalaina muotoisen pääomalainan oman pääoman komponentti 598 tuhatta euroa, on kirjattu sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

PITKÄAIKAISTEN VELKOJEN ERÄÄNTYMISAJAT

LYHENNYKSET 1 000 euroa	RAHALAITOSLAINAT		MUUT LAINAT	
	2014	2013	2014	2013
< 1 vuotta	12 719	13 128	187	537
1–2 vuotta	12 535	10 517	15 405	755
2–3 vuotta	18 810	8 019	94	15 684
3–4 vuotta	5 805	4 617	0	462
4–5 vuotta	1 305	2 284	0	452
> 5 vuotta	580	452		

30. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

1 000 euroa	2014	2013
Saadut ennakot	115	577
Ostovelat	8 961	13 650
Siirtovelat	14 797	13 272
Muut lyhytaikaiset velat	7 724	8 459
Yhteensä	31 597	35 958
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkka sosiaalikuluihin	5 138	6 396
Palkkajaksotukset	1 219	1 661
Korkojaksotukset	1	969
Verojaksotukset	267	586
Työl-jaksotukset	587	577
Muut erät	7 585	3 083
Yhteensä	14 797	13 272

31. VARAUKSET

1 000 euroa	Takuuvaraukset	Tappiolliset-sopimukset	Yhteensä
1.11.2013	249	559	808
Varausten lisäykset	29	0	29
Yrityksen myynnin vaikutus	-36	-559	-595
Käytetyt varaukset	-91	0	-91
31.10.2014	151	0	151

1 000 euroa	Takuuvaraukset	Tappiolliset-sopimukset	Yhteensä
1.11.2012	292	0	292
Varausten lisäykset	59	559	618
Yrityksen myynnin vaikutus	0	0	0
Käytetyt varaukset	-102	0	-102
31.10.2013	249	559	808

1 000 euroa	2014	2013
Pitkäaikaiset varaukset	0	0
Lyhytaikaiset varaukset	151	249
Yhteensä	151	249

TAKUUVARAUKSET

Konserni antaa tietyille tuotteilleen 1–3 vuoden takuun. Takuun aikana tuotteissa havaitut viat korjataan konsernin kustannuksella tai asiakkaalle annetaan vastaava uusi tuote. Takuuvaraus kirjataan todennäköisten takuukustannusten arvion perusteella. Takuuvaraukset odotetaan käytettävän seuraavan kolmen vuoden aikana, painottuen kuitenkin ensimmäiseen 12 kuukauteen.

32. RAHOITUSLEASINGVELKOJEN ERÄÄNTYMISAJAT

1 000 euroa	2014	2013
Rahoitusleasingvelat – vähimmäisvuokrien kokonaismäärä		
Yhden vuoden kuluessa	387	789
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	615	2 040
Yli viiden vuoden kuluessa	0	457
Yhteensä	1 002	3 286
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	-56	-135
Rahoitusleasingvelkojen kokonaismäärä	946	3 151
Rahoitusleasingvelat – vähimmäisvuokrien nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa	362	757
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	585	1 707
Yli viiden vuoden kuluttua	0	819
Yhteensä	947	3 283

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingosimuksilla hankittuja koneita ja kalustoa.

33. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

2014 TASE-ERÄ

1 000 euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävikissä olevat rahavarat	Jaksotettuun hankinta- menoon arvostetut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut pitkäaikaiset varat	21		7 795			7 795	7 795
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25		23 363			23 363	23 363
Rahoitusarvopaperit	22	9 490				9 490	9 490
Rahoitusvarat yhteensä		9 490	31 158	0	0	40 648	40 648
Pitkäaikaiset velat							
Lainat rahoituslaitoksilta	29				29 047	29 047	30 544
Vaihtovelkakirjalaina	29				14 691	14 691	16 530
Muut pitkäaikaiset velat	29				5 716	5 716	5 716
Lyhytaikaiset velat							
Korolliset velat	29				13 636	13 636	13 636
Ostovelat	30				8 961	8 961	8 961
Muut velat	30	61			7 480	7 541	7 541
Rahoitusvelat yhteensä		61	0	0	79 531	79 592	82 928

2013 TASE-ERÄ

1 000 euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävikissä olevat rahavarat	Jaksotettuun hankinta- menoon arvostetut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut pitkäaikaiset varat	21		8 369	330		8 699	8 699
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	45	27 481			27 526	27 526
Rahoitusarvopaperit	22	8 400				8 400	8 400
Rahoitusvarat yhteensä		8 445	35 850	330	0	44 625	44 625
Pitkäaikaiset velat							
Lainat rahoituslaitoksilta	29				24 591	24 591	24 591
Vaihtovelkakirjalaina	29				14 556	14 556	14 556
Muut pitkäaikaiset velat	29				3 385	3 385	3 385
Lyhytaikaiset velat							
Vaihtovelkakirjalaina	29				0	0	0
Korolliset velat	29				18 199	18 199	18 199
Ostovelat	30				13 650	13 650	13 650
Muut velat	30	156			7 480	7 636	7 636
Rahoitusvelat yhteensä		156	0	0	81 861	82 017	82 017

Myyntisaamisten ja muiden lyhytaikaisten saamisten, sekä ostovelkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot vastaavat niiden kirjanpitoarvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen. Siksi niiden käypää arvoa ei ole määritetty liitetietoihin.

Muiden jaksotettuun hankintamenoan arvostettujen saamisten ja velkojen käyvät arvot on määritetty diskonttaamalla niiden tulevat rahavirrat tasepäivänä käyt-

täen markkinakorkoja, jolla yhtiö saisi vastaavaa lainaa tilinpäätöspäivänä, tai saamisten kohdalla markkinakorkoja, joilla yhtiö voisi myöntää vastapuolelle lainaa tilinpäätöspäivänä. Korot sisältävät yhtiön oman arvion luottoriskistä, minkä takia arvostukset luokitellaan tasolle 3 käyvän arvon hierarkiassa (ks. liite 34.)

Käypään arvoon taseessa arvostettujen erien käyvän arvon määrittämisestä on kerrottu liitetiedossa 34.

34. KÄYVÄN ARVON HIERARKIA KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUISTA RAHOITUSVAROISTA JA -VELOISTA

31.10.2014	KÄYVÄT ARVOT RAPORTOINTIKAUDEN LOPUSSA		
	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset		46	
Korkorahasto-osuudet	0	90	
Myytävässä olevat rahoitusvarat			
Rahoitusarvopaperit		9 400	
Noteeraamattomat osakesijoitukset			331
Yhteensä	0	9 536	331
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Koronvaihtosopimukset		61	
Yhteensä	0	61	0

31.10.2013

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset		42	
Valuttatermiinit	0	3	
Myytävässä olevat rahoitusvarat			
Rahoitusarvopaperit		8 400	
Noteeraamattomat osakesijoitukset			330
Yhteensä	0	8 445	330
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Koronvaihtosopimukset		156	
Yhteensä	0	156	0

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Tason 2 käyvät arvot perustuvat muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Rahastosijoitukset arvostetaan perustuen rahastoyhtiöiden arvostusraportteihin. Johdannaiset arvostetaan käyttäen diskontattujen rahavirtojen menetelmään.

Tason 3 käyvät arvot perustuvat muuhun kuin markkinoilta saatavaan hintaan, ja saattavat sisältää johdon tekemiä arvioita.

MYYTÄVISSÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET RAHAVARAT

Myytävässä olevat pitkäaikaiset rahavarat ovat kaikki noteeraamattomia osakesijoituksia. Ne ovat arvostettu hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla. Siksi niitä ei ole sisällytetty käypään arvonhierarkiaan.

35. VAKUUDET JA VASTUUSITOUUMUKSET

1 000 euroa	2014	2013
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	44 277	41 449
Annetut pantit	67 947	72 939
Muut vastuut	4 562	2 950

Annetut pantit sisältävät pantatut tytäryhtiöosakkeet 72,9 milj. euroa. Vastuiden arvona on käytetty vakuuden nimellis – tai kirjanpitoarvoa.

Muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa	6 238	9 227
Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	13 320	16 854
Yli viiden vuoden kuluttua	2 006	2 438
Yhteensä	21 564	28 519
Rahalaitoslainojen yhteismäärä	42 683	45 316

36. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

PALKITSEMISJÄRJESTELMÄ

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän osalta on käytössä osakepalkkiojärjestelmä. Yhtiön johto omistaa suoraan ja vaikutusvaltaisten kautta osakkeita. Panostaja Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Johtoryhmän jäsenen palkka on kiinteää ja eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan. Hallitus päätti 16.12.2010 uudesta Panostajan johtoryhmän jäsenten pitkäaikaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä. Johtoryhmän jäsenillä on tilinpäätöshetkellä henkilökohtaisessa tai määräysvallassaan olevan yhtiön omistuksessa yhteensä 880 500 kpl Panostajan osaketta.

Pravia Oy/Juha Sarsama	440 500 kpl
Artaksan Oy/Simo Mustila	240 000 kpl
Comito Oy/Tapio Tommila	200 000 kpl
Yhteensä	880 500 kpl

Järjestelyn tekohetkellä silloiset johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjäriskin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta. Vuosina 2011–2015 järjestelmään kuuluvilla johtoryh-

män jäsenille voidaan myöntää palkkiona asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella yhteensä enintään 237.500 Panostajan osaketta. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiona saatujen osakkeiden osalta johtoryhmän jäsenillä on velvollisuus olla luovuttamatta osakkeita 27 kuukauden aikana niiden saamisesta.

Hallitus tarkensi 5.5.2014 johdon palkitsemisjärjestelmää siten, että tulos/osake (EPS) tavoite muutetaan jaksolle 1.11.2013–31.12.2018 kumulatiiviseksi 0,80 euroa/osake.

Tilikauden 2014 päättyessä osakkeita on mahdollisuus ansaita yhteensä enintään 172 249 kappaletta, mikäli asetetut tavoitteet saavutetaan.

LAINAT LÄHIPIIRILLE

1 000 euroa	2014	2013
Tilikauden alussa	2 817	1 125
Tilikauden aikana myönnettyt lainat	210	1 696
Lainojen takaisinmaksut	0	-5
Lähipiiristä poistuneisiin liittyvät vähennykset	-288	
Veloitetut korot	5	18
Tilikauden aikana saadut korkomaksut	-5	-18
Tilikauden lopussa	2 739	2 817

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lainaehdot ovat seuraavat:

Nimi	Lainan määrä	Takaisinmaksuehdot	Korko
Pravia Oy (Juha Sarsama)	230	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	0,549
Pravia Oy (Juha Sarsama)	113	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	0,559
Artaksan Oy (Simo Mustila)	213	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	0,559
Comito Oy (Tapio Tommila)	209	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	0,559
Comito Oy (Tapio Tommila)	79	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	0,567
Yhteensä	844		

Myönnettyjen lainojen vakuutena on yhtiön osakkeita, joiden käypä arvo 31.10.2014 oli 0,6 milj. euroa.

Muiden lähipiirilainojen lainaehdot ovat seuraavat: Oman pääoman ehtoinen vaihtovelkakirjalaina, johon sovelletaan osakeyhtiölain 12 luvun säännöksiä. Mikäli yhtiö ei ole maksanut lainaa takaisin laina-ajan päätyttyä lainan antajalla on oikeus erityisten oikeuksien perusteella vaihtaa nämä vaihtovelkakirjalainat yhtiön osakkeisiin.

	Lainan määrä
Rollock Oy	410

Pääomalaina, joka maksetaan kokonaisuudessaan takaisin 30.4.2016. Ecosir Group Oy on velvollinen suorittamaan lainan pääoman ja sille kertyvän koron takaisinmaksu vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää viimeiseksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun tai sitä uudemman tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. Jos lainan pääomaa tai korkoa yhtiön purkautuessa, selvitystilassa tai konkurssissa on maksamatta, se suoritetaan yhtiön kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Yhtiö ei ole antanut lainan pääoman tai sen koron maksamisesta vakuutta.

	Lainan määrä
Ecosir Group Oy	1 496

JOHDON TYÖSUHDE-ETUUDET

1 000 euroa	2014	2013
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte- etuudet	686	788
Osakeperusteiset etuudet	0	0
Yhteensä	686	788
Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja	190	186
Toimitusjohtajan suoriteperusteinen työnantajan lakisääteinen eläkemeno	35	34
Hallituksen jäsenet		
Ala-Mello Jukka	40	40
Martikainen Hannu	0	5
Tarkkonen Hannu	15	0
Satu Eskelinen	5	20
Eero Eriksson	20	20
Koskenkorva Mikko	20	20
Terhonen Jukka	20	15
Virtanen Antero (Antti)	20	0

Panostaja Oyj:n yhtiökokous päätti 29.1.2014 hallituksen kokouspalkkioiden maksamisesta, että noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Lisäksi Panostaja Oyj:n hallitus päätti yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa toteuttaa yhtiökokouksen päätös hallituksen jäsenten palkkioista osakkeiden osalta siten, että palkkio toimitetaan neljä kertaa vuodessa aina osavuositarkastuksen/tilinpäätöksen julkistamista seuraavana päivänä.

37. TYTÄRYHTIÖT 31.10.2014

KONSERNIN EMO- JA
TYTÄRYITYSSUHTEET

	Kotipaikka	Osuus ääni- vallasta	Emo- yhtiön omistus- osuus-%
Emoyritys			
Panostaja Oyj	Tampere		
Tytäritykset			
Copynet Finland Oy	Vilna	68,0	68,0
Digiprint Finland Oy	Jyväskylä	64,6	64,6
Grano Diesel Oy	Helsinki	51,0	51,0
Eurotermo Holding Oy	Helsinki	81,4	81,4
Flexim Group Oy	Helsinki	70,0	70,0
Flexim Security Oy	Helsinki	70,0	70,0
Grano Oy	Jyväskylä	64,6	64,6
Heatmasters Group Oy	Lahti	100,0	100,0
Heatmasters Lämpökäsittely Finland Oy	Lahti	100,0	100,0
Heatmasters Technology Oy	Lahti	100,0	100,0
Heatmasters Sp.zoo	Puola	100,0	100,0
Heatmasters Sweden Ab	Ruotsi	100,0	100,0
Kannake Holding Oy	Tampere	100,0	100,0
KL-Parts Oy	Tampere	75,0	75,0
KL-Varaosat Oy	Tampere	75,0	75,0
KfZ Nord Oy	Tampere	75,0	75,0
KotiSun Group Oy	Jyväskylä	60,0	60,0
KotiSun Oy	Jyväskylä	60,0	60,0
Lingoneer Oy	Tampere	51,0	51,0
Rakennushelasto Oy	Seinäjoki	64,5	64,5
Selog Group Oy	Helsinki	60,0	60,0
Selog Oy	Helsinki	60,0	60,0
Suomen Helakeskus Oy	Seinäjoki	95,3	95,3
Suomen Helasto Oy	Seinäjoki	95,3	95,3
Takoma Eesti AS	Tallinna	63,1	63,1
Takoma Gears Oy	Parkano	63,1	63,1
Takoma Norge AS	Drammen	63,1	63,1
Takoma Oyj	Tampere	63,1	63,1

38. OIKEUDELLISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole tilinpäätöshetkellä avoimia olevia riita- tai oikeustapauksia, joihin liittyen konserniin voisi kohdistua merkittäviä vaateita.

Yhtiön tytäryhtiötä vastaan on nostettu oikeuskanne. Korvausvaatimus on n. 0,1 milj. euroa, jonka yhtiön johto kokonaisuudessaan kiistää. Haasteeseen liittyen ei ole kirjattu kuluja.

Takoman tuotteiden edustaja on esittänyt vaatimuksen menetettyjen provisioiden ja kulujen osalta, kun Takoma-konserni hakeutui saneerausmenettelyyn, mikä on vaikeuttanut yhtiön pääsyä myyntitavoitteisiin. Vaatimus on noin 240 tuhatta euroa. Takoman näkemyksen mukaan vaatimus on perusteeton eikä Takomalle tulisi sopimukseen perustuen tulla korvausvelvoitteita kuin korkeintaan vähäisten todellisten kulujen osalta, joten yhtiö ei ole varautunut kuluihin.

39. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET
TAPAHTUMAT

Ei merkittäviä tilikauden jälkeisiä tapahtumia.

40. TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	2014	2013	2012
Liikevaihto, Me	154,8	137,0	147,9
Liikevoitto, Me	10,2	1,6	3,2
% liikevaihdosta	6,6	1,2	2,2
Tilikauden voitto	8,2	-5,5	-2,5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	17,1	-11,7	-5,4
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	15,4	3,7	1,8
Omavaraisuusaste, %	33,3	33,2	34,1
Gearing, %	1)	73,7	82,6
Current ratio	1,3	1,1	1,3
Bruttoinvestoinnit, Me	19,9	20,1	6,2
% liikevaihdosta	12,9	14,7	4,2
Konsernin henkilökunnan lukumäärä keskim.	1 204	1 251	1 152
Tulos/Osake (EPS), e, laimennettu	0,09	-0,09	-0,04
Tulos/Osake (EPS), e, laimentamaton	0,09	-0,09	-0,04
Oma pääoma/Osake, e	0,62	0,59	0,56
Pääoman palautus/Osake,	2)	0,04	0
Osinko/Osake, e			
Osinko/Tulos %, laimennettu			
Pääoman palautus/Tulos %, laimennettu	2)	42,7	0
Osinko/Tulos %, laimentamaton			
Pääoman palautus/Tulos %, laimentamaton	2)	41,6	0
Efektiiivinen osinkotuotto %			
Hinta/Voitto-suhde			
Tilikauden keskimäär. osakemäärä, 1 000 kpl	51 284	51 210	51 157
Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa, 1 000 kpl	51 733	51 733	51 733
Osakkeiden antioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana, 1 000 kpl	58 102	58 029	57 957
Osakkeen tilikauden päätöskurssi, e	0,82	0,80	0,76
Osakkeen alin kurssi, e	0,69	0,66	0,73
Osakkeen ylin kurssi, e	0,91	0,86	1,05
Osakkeen keskiarvo tilikaudella, e	0,78	0,75	0,89
Osakekannan markkina-arvo, Me	42,4	41,4	39,3
Osakkeen vaihto, 1 000 kpl	7 909	3 815	5 726
Osakkeen vaihto, %	15,4	7,4	11,2

1) Velat sisältävät vaihdettavan pääomalainan

2) Hallituksen esitys

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	= $\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{rahoituskulut} + \text{voitto/tappio myydyistä liiketoiminnoista} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{koroton vieras pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	= $\frac{\text{Tilikauden tulos} \times 100}{\text{Oma pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, %	= $\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Korolliset nettovelat	= Korolliset velat – rahoitusvarat
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	= $\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$
Oma pääoma/Osake	= $\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Tulos/Osake (EPS)	= $\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$
Current Ratio	= $\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$
Osinko/Osake	= $\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko/Tulos, %	= $\frac{\text{Osinko/osake} \times 100}{\text{Tulos/osake (EPS)}}$
Effektiivinen osinkotuotto, %	= $\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakkeen kurssi tilinpäätöspäivänä}}$
Hinta/Voitto (P/E)	= $\frac{\text{Osakkeen kurssi tilinpäätöspäivänä}}{\text{Tulos/osake}}$

EMOYHTIÖN
TUOSLASKELMA

1 000 euroa	Liite	1.11.13- 31.10.14	1.11.12- 31.10.13
LIKEVAIHTO	1.1.	0	34
Liiketoiminnan muut tuotot	1.2.	8 329	1 565
Henkilöstökulut	1.3.	-1 272	-1 292
Poistot ja arvonalentumiset	1.4.	-44	-51
Liiketoiminnan muut kulut	1.5.	-1 342	-1 168
LIKEVOITTO/-TAPPIO		5 672	-913
Rahoitustuotot ja -kulut	1.6.	1 216	-11 458
VOITTO/-TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		6 888	-12 371
Satunnaiset erät	1.7.	59	59
VOITTO/-TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		6 946	-12 312
Tuloverot	1.9.	0	0
TILIKAUDEN VOITTO/-TAPPIO		6 946	-12 312

EMOYHTIÖN
TASE

VASTAAVAA 1 000 euroa	Liite	31.10.14	31.10.13
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	2.1.	165	95
Aineelliset hyödykkeet	2.2.	77	100
Sijoitukset	2.3.	22 421	22 129
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		23 664	22 325
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	2.4.	12 324	9 949
Lyhytaikaiset saamiset	2.5.	2 829	2 854
Rahoitusarvopaperit	2.6.	9 400	8 400
Rahat ja pankkisaamiset		268	736
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		24 821	21 940
VASTAAVAA YHTEENSÄ		48 485	44 265
VASTATTAVAA 1 000 euroa		31.10.14	31.10.13
OMA PÄÄOMA	2.7.		
Osakepääoma		5 569	5 569
Ylikurssirahasto		4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		17 795	17 747
Edellisten tilikausien voitto/-tappio		-17 874	-5 561
Tilikauden voitto/-tappio		6 946	-12 312
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		17 127	10 133
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	2.8.	0	0
VIERAS PÄÄOMA	2.9.		
Pitkäaikainen vieras pääoma		24 165	25 740
Lyhytaikainen vieras pääoma		7 192	8 391
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		31 357	34 132
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		48 485	44 265

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	1.11.13- 31.10.14	1.11.12- 31.10.13
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden voitto/-tappio	6 946	-12 312
Oikaisut:	-9 307	10 076
Suunnitelman mukaiset poistot	44	51
Alaskirjaukset	0	0
Myyntivoitot	-8 154	-1 375
Myyntitappiot	77	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 216	11 458
Tilinpäätössiirrot yhteensä	0	0
Verot	0	0
Vähemmistöosuus	0	0
Osakkuusyhtiön tulos	0	0
Satunnaiset tuotot ja kulut	-59	-59
MUUTOKSET		
Myyntisaamisten muutos	869	120
Varaston muutos	0	0
Ostovelkojen muutos	99	-258
Varausten muutos	0	0
Korot ja muut rahoituskulut	-1 941	-1 333
Korko- ja muu rahoitustulot	805	791
Muu rahoitustulo	0	0
Maksetut verot	0	0
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-2 529	-2 915
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	-2 529	-2 915
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineell. ja aineett. hyödykk	-91	-141
Investoinnit liiketoimintaan	0	0
Investoinnit tytäryhtiöihin	-2 608	-964
Investoinnit osakkuusyhtiöihin	-235	0
Investoinnit muihin sijoituksiin	0	0
Aineell. ja aineett. hyöd. luovutustulot	0	79
Divestoinnit liiketoimintakaupat	0	0
Tytäryhtiöiden myynnin luovutustuotot	10 426	2 668
Osakkuusyhtiöiden myynnin luovutustuotot	0	0
Muiden osakkeiden myynnin luovutustulot	0	0
Sisäisten saamisten nettomuutos	-2 914	2 486
Myönnetyt lainat	-496	-160
Lainasaamisten takaisinmaksut	195	120
Saadut osingot	1 655	1 841
Muutos muut investoinnit	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	5 933	5 929

1 000 euroa	1.11.13- 31.10.14	1.11.12- 31.10.13
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Osakeanti	0	0
Omien osakkeiden hankinta ja myynti	48	46
Satunnaiset tuotot ja kulut	59	0
Lyhytaikaisten korollisten saamisten muutos	-1 224	-767
Lyhytaikaisten korollisten velkojen muutos	-1 670	0
Lainojen nostot	1 419	7 500
Lainojen takaisinmaksut	-2 604	-2 175
Pitkäaikaisten sisäisten lainojen muutos	0	0
Maksetut osingot	0	-2 040
Muu rahoituksen rahavirta	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 872	2 564
RAHAVAROJEN MUUTOS		
	531	5 578
Rahavarat tilikauden alussa	9 136	3 558
RAHAVAROJEN MUUTOS	531	5 578
Rahavarat tilikauden lopussa	9 668	9 136

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.10.2014

LUKUJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tilikauden ja edellisen tilikauden luvut ovat vertailukelpoisia keskenään.

ARVOSTUSPERIAATTEET

Kuluva käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenuun vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Käyttöomaisuus osakkeet arvostetaan hankintahintaan.

ELÄKKEET

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on hoidettu ulkopuolisessa eläkevakuutusyhtiössä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

POISTOT

Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista on laskettu todennäköisen käyttöiän perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:	Vuotta
Aineettomat oikeudet	3
Liikearvo	5–10
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10
Rakennukset	20–40
Koneet ja kalusto	3–10
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT 1.1.–1.8.

1 000 euroa

1.1. LIKEVAIHTO	2014	2013
Hallintokuluveloitukset konserniyhtiöiltä	0	29
Muu myynti	0	5
	0	34

1.2. LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	2014	2013
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	8 154	1 375
Saadut tuet	20	24
Muut	156	166
	8 329	1 565

1.3. HENKILÖSTÖKULUT	2014	2013
Palkat ja palkkiot	1 038	1 059
Eläkekulut	173	164
Muut henkilösivukulut	60	69
	1 272	1 292
Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin:		
Toimihenkilöitä	9	9

1.4. POISTOT JA ARVONALENTUMISET	2014	2013
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	7	7
Muut pitkävaikutteiset menot	14	21
Koneet ja kalusto	23	24
Arvonalentumiset	0	0
	44	51

1.5. LIKETOIMINNAN MUUT KULUT	2014	2013
Liiketoiminnan muut kulut sisäinen	21	24
Liiketoiminnan muut kulut	418	403
Markkinointikulut	173	160
Tietohallintokulut	117	128
Asiantuntijapalvelukulut	405	318
Käyttöomaisuusosakkeiden myyntitappio	77	0
Vuokrakulut	131	135
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	1 342	1 168
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastuspalkkiot	49	35
Oheispalvelut	7	12
	56	47

1.6. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	2014	2013
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	1 655	1 841
Muilta	0	0
Osinkotuotot yhteensä	1 655	1 841
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	526	479
Muilta	159	192
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	685	671
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista ja muut korkotuotot yhteensä	685	671
Rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	59	59
Muille	1 864	1 579
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	1 923	1 637
Konserniosuuksien arvonalentumiset	-799	12 334
Omistusyhteisyyssyysaamisten arvonalentumiset	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	1 216	-11 458

1.7. SATUNNAISET ERÄT	2014	2013
Satunnaiset tuotot/konserniavustus	59	59
Satunnaiset kulut/akordit	0	0
Satunnaiset kulut/fuusiotappio	0	0
	59	59

1.8. TULOVEROT	2014	2013
Tuloverot tilikaudelta	0	0
Tuloverot edelliseltä tilikaudelta	0	0
	0	0

TASEEN LIITETIEDOT 2.1.–2.9.

1 000 euroa

2.1. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	2014	2013
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.11.	59	46
Lisäykset 1.11.–31.10.	0	14
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	59	59
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-30	-23
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-7	-7
Kirjanpitoarvo 31.10.	22	30
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.11.	292	280
Lisäykset 1.11.–31.10.	91	13
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	383	292
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-227	-206
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-14	-21
Kirjanpitoarvo 31.10.	143	65
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 1.11.	352	325
Lisäykset 1.11.–31.10.	91	26
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	443	352
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-256	-229
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-21	-27
Kirjanpitoarvo 31.10.	165	95

2.2. AINEELLISET HYÖDYKKEET	2014	2013
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.11.	629	574
Lisäykset 1.11.–31.10.	0	115
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	-60
Hankintameno 31.10.	629	629
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-528	-504
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-23	-24
Kirjanpitoarvo 31.10.	77	100
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 1.11.	629	574
Lisäykset 1.11.–31.10.	0	115
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	-60
Hankintameno 31.10.	629	629
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-528	-504
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-23	-24
Kirjanpitoarvo 31.10.	77	100

2.3. SJOITUKSET

	2014	2013
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.11.	18 158	28 353
Lisäykset 1.11.–31.10.	3 608	2 634
Vähennykset 1.11.–31.10.	-2 349	-12 828
Hankintameno 31.10.	19 417	18 158
Osuudet omistusyhteisyriksissä		
Hankintameno 1.11.	3 964	3 964
Lisäykset 1.11.–31.10.	235	0
Vähennykset 01.11.–31.10.	-201	0
Hankintameno 31.10.	3 997	3 964
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.11.	8	8
Lisäykset 1.11.–31.10.	0	0
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	8	8
Sijoitukset yhteensä		
Hankintameno 1.11.	22 129	33 193
Lisäykset 1.11.–31.10.	3 842	2 634
Vähennykset 1.11.–31.10.	-2 550	-13 698
Hankintameno 31.10.	23 421	22 129

2.4. PITKÄAIKAISET SAAMISET

	2014	2013
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 551	1 289
Pääomalainasaamiset omistusyhteisyriksiltä	1 496	1 560
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	3 034	1 308
Lainasaamiset	1 743	1 442
Muut saamiset	3 500	4 350
	12 324	9 949

2.5. LYHYTAIKAISET SAAMISET

	2014	2013
Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	637	14
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 330	1 881
Konserniavustussaamiset	59	59
Muut saamiset	95	90
Osinkosaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Osinkosaamiset	105	105
Lainasaamiset omistusyhteisyriksiltä	207	90
Muut lainasaamiset	74	0
Korkosaaminen saman konsernin yrityksiltä		
Korkosaaminen	78	197
Siirtosaamiset	39	37
	2 829	2 854
Siirtosaamisten oleelliset erät		
Korkosaaminen lähipiirilainoista	4	4
Korkosaaminen Danske Bankin talletuksesta	0	2
Ecosir Group Oy	13	14
Rollock Oy	4	0
Ennakot	0	2
Kulujen jaksotukset	18	12
Muut	1	3
	39	37

2.6. RAHOITUSARVOPAPERIT

	2014	2013
Muut osakkeet ja osuudet		
Sijoitusrahasto-osuudet	9 400	8 400
	9 400	8 400

2.7. OMA PÄÄOMA

	2014	2013
Osakepääoma 1.11.	5 569	5 569
Osakepääoman korotus ja osakeanti	0	0
Osakepääoma 31.10.	5 569	5 569
Ylikurssirahasto 1.11. = 31.10.	4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.11.	17 747	19 748
Osakepääoman korotus ja osakeanti	0	0
Omien osakkeiden osto/myynti	0	0
Hallituspalkkiot omina osakkeina	48	46
Pääoman palautus	0	-2 047
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.10.	17 795	17 747
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 1.11.	-17 874	-5 561
Osingonjako	0	0
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 31.10.	-17 874	-5 561
Tilikauden voitto/-tappio	6 946	-12 312
Oma pääoma yhteensä	17 127	10 133
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma 31.10.	6 867	-127

2.8. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

	2014	2013
Tilinpäätössiirtojen kertymä muodostuu kertyneestä poistoerosta.	0	0

2.9. VIERAS PÄÄOMA

2.9.1 Pitkäaikaiset velat	2014	2013
Hybridilaina 2013	7 500	7 500
Vaihdettava pääomalaina 2011	15 000	15 000
Lainat rahoituslaitoksilta	788	2 363
Muut pitkäaikaiset velat	3	3
	23 291	24 866

Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	875	875
	875	875

Pitkäaikaiset velat yhteensä

	24 165	25 740
--	---------------	---------------

2.9.2. Lyhytaikaiset velat	2014	2013
Lainat rahoituslaitoksilta	2 565	2 175
Ostovelat	109	115
Muut velat	207	205
Siirtovelat	4 174	4 101
	7 055	6 595

Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	137	126
Muut velat	0	1 670
	137	1 796

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkat sosiaalikuluihin	103	89
Vuosilomapalkkojen TyEL-jaksotus	19	16
	61	0
Kiinteistörahaston purkuennakko	3 038	3 038
Korkojaksotukset	896	915
Muut erät	57	43
	4 174	4 101

Lyhytaikaiset velat yhteensä

	7 192	8 391
--	--------------	--------------

MUUT LIITETIEDOT

1 000 euroa	2014	2013
Vakuudet ja vastuusitoumukset		
Konserniyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	9 041	11 751
Osakkuusyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	1 342	575
Muiden puolesta		
Annetut takaukset	1 700	129
Vuokravastuut		
Yhden vuoden kuluessa	154	148
Yli yhden enint. 5 vuoden kuluessa	616	593
Yli viiden vuoden kuluessa	526	741
Leasing-vastuut		
Yhden vuoden kuluessa	42	35
Yli yhden enit. 5 vuoden kuluessa	12	37
Yli viiden vuoden kuluessa	0	0
Pantatut osakkuusyhtiöosakkeet		
Omien velkojen vakuudeksi	0	600
Muut annetut pantit		
Omien velkojen vakuudeksi	4	4

HYBRIDILAINA 2013

Laina on oman pääomanehtoinen joukkovelkakirjalaina ja sen määrä 31.10.2013 on 7 500 000 euroa. Laina-aika on 27.05.2013–27.05.2017.

VAIHDETTAVA PÄÄOMALAINA 2011

Lainan jäljellä oleva määrä 15 000 000 euroa. Laina-aika on 07.02.2011–01.04.2016. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä 01.04.2016 edellyttäen, että lainaehtojen mukaiset takaisinmaksun edellytykset täyttyvät.

EMOYHTIÖN HALLITUKSEN EHDOTUS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYKSI JA VOITONJAAKSI

Panostaja Oyj:n jakokelpoiset varat, joihin on lisätty tilikauden voitto 6 946 487,62 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 17 794 562,87 euroa ovat 6 867 393,73 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osakkeenomistajille pääoman palautusta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta 0,04 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4.700.000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojen jakoon liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

Tampereella 11. päivänä joulukuuta 2014

Jukka Ala-Mello
puheenjohtaja

Mikko Koskenkorva

Eero Eriksson

Hannu Tarkkonen

Antero Virtanen

Jukka Terhonen

Juha Sarsama
Toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

PANOSTAJA OYJ:N YHTIÖKOKOUKSELLE

Olemme tilintarkastaneet Panostaja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.11.2013–31.10.2014. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VASTUU

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkimme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä

tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

LAUSUNTO KONSERNITILINPÄÄTÖKSESTÄ

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

LAUSUNTO TILINPÄÄTÖKSESTÄ JA TOIMINTAKERTOMUKSESTA

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tampereella 19. päivänä joulukuuta 2014

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Launis
KHT

Janne Rajalahti
KHT

PANOSTAJA OYJ:N SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

SUOMEN LISTAYHTIÖIDEN HALLINNOINTIKOODIN (CORPORATE GOVERNANCE) NOUDATTAMINEN TILIKAUDELLE 2014

Panostaja Oyj noudattaa toiminnassaan ja hallintonsa järjestämisessä Suomen Listayhtiöiden Hallinnointikoodia (2010). Hallinnointikoodi on saatavilla arvopaperimarkkinayhdistyksen ylläpitämältä verkkosivulta internetosoitteesta www.cgfinland.fi

YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n ylin päättävä elin on varsinainen yhtiökokous. Yhtiökokous vahvistaa vuosittain yhtiön tilinpäätöksen, päättää osingonjaosta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valitsemisesta ja heille maksettavista palkkioista. Varsinaisen yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus. Varsinainen yhtiökokous on yhtiöjärjestyksen mukaan pidettävä vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Kutsu yhtiökokoukseen on julkaistava yhtiön internet-sivuilla aikaisintaan kaksi (2) kuukautta ja viimeistään kolme (3) viikkoa ennen yhtiökokousta, mutta kuitenkin yhdeksän päivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää. Hallitus voi lisäksi harkintansa mukaan ilmoittaa yhtiökokouksesta yhdessä tai useammassa sanomalehdessä. Yhtiökokoukseen osallistuvat toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja sekä hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla oleva henkilö, ellei heidän poissaolleen ole painavia syitä.

HALLITUS

Panostaja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kuusi varsinaista jäsentä. Hallitukseen on kuulunut tilikaudella 2014 kuusi jäsentä. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Tilikaudella 2014 hallitus kokoontui 13 kertaa. Keskimääräinen osallistuminen hallituksen kokouksiin tilikaudella oli 97 %.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja mahdollisen varapuheenjohtajan. Hallitus on laatinut toimintaansa varten kirjallisen työjärjestyksen. Hallitus käsittelee laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainittujen tehtä-

vien lisäksi yhtiön ja konsernin kannalta tärkeitä ja laajakantoisia asioita kuten pitkän aikavälin strategiset tavoitteet, konserniin kuuluvien yhtiöiden budjetit osana konsernin budjettia, konsernin olennaiset investoinnit, liiketoiminnan olennaiset laajentumiset tai supistumiset sekä merkittävät yritys- ja liiketoimintakaupat. Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työtapojaan. Hallituksella ei ole erillisiä valiokuntia ja siten hallitus vastaa tarkastusvaliokunnan tehtävistä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Yhtiön hallituksen kuudesta jäsenestä kuusi on riippumattomia yhtiöstä ja viisi yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.1.2014 hallitukseen valittiin

- Jukka Ala-Mello s. 1963, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2011, hallituksen jäsen vuodesta 2006, Kauppatieteiden maisteri ja KHT, KONE Oyj:n johtaja ja hallituksen sihteeri, aikaisempi työkokemus: PricewaterhouseCoopers Oy:n osakas 1995–2006, KHT-tilintarkastaja 1993–2006 ja tilintarkastaja 1987–1990 sekä Panostaja Oyj:n taluspäällikkö 1990–1993, muut luottamustehtävät: hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja Security Trading Oy:ssä ja Holding Manutas Oy:ssä sekä hallituksen puheenjohtaja OWH-Yhtiöt Oy:ssä ja hallituksen jäsen Oy Hacklin Ltd:ssä. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Eero Eriksson s.1963, hallituksen jäsen vuodesta 2011, Valtiotieteen maisteri, Fennian varatoimitusjohtaja, aikaisempi työkokemus: Fennia-konsernin sijoitusjohtaja vuodesta 2002 alkaen, Eläke-Fennian sijoitusjohtaja 1998–2001, Merita Henkivakuutus Oy:n sijoitusjohtaja, Suomen Yhdyspankin pankinjohtaja, muut luottamustehtävät: Fennia Varainhoidon hallituksen jäsen, Henki-Fennian hallituksen jäsen, Diabetes tutkimussäätiön sijoitusvaliokunnan jäsen, Oulun Diakonissalaitoksen säätiön varainhoitovaliokunnan jäsen. Kyllikki ja Uolevi Lehiköisen säätiön hallituksen jäsen. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Hannu Tarkkonen s. 1950, hallituksen jäsen vuodesta 2014, hallituksen jäsen myös vuosina 2007–2012, Yo-merkonomi, aikaisempi työkokemus: Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran toimitusjohtaja 2010–

2014, Eläkevakuutusyhtiö Eteran varatoimitusjohtaja 2005–2009, Eteran sijoitusjohtaja 1997–2004, muut luottamustehtävät: Icecapital Pankkiiriliike Oy:n hallituksen jäsen, Pohjola Rakennus Oy Sisä-Suomen hallituksen jäsen, Raisio Oyj:n hallituneuvoston jäsen, nimitystyöryhmän jäsen 2007–2014, Työeläkevakuuttajat TELA ry:n hallituksen jäsen 2010–2014 ja Hypoteekkiyhdistyksen hallituneuvoston jäsen 2007–2013. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

- Jukka Terhonen s. 1954, hallituksen jäsen vuodesta 2013. Diplomi-insinööri, aikaisempi työkokemus: Lemminkäinen Talo Oy toimitusjohtaja 2009–2013, Rakennustoimisto Palmberg Oy, toimitusjohtaja 2001–2009, YIT Oyj, talonrakennus-toimialajohtaja, Tampere-Vaasa aluejohtaja, PKS asuntotuotannon johtaja, toimitusjohtaja (Otto Wuorio Oy), Tuotantojohtaja (Otto Wuorio Oy) KVR-päällikkö (Otto Wuorio Oy), 1985–2001, muut luottamustehtävät: Tampereen Kauppakamari, puheenjohtaja 2010–2013, hallituksen jäsen 2007–2009, Talonrakennusteollisuus TRT ry, hallituksen jäsen 2007–2012, Rakennusteollisuus RT, asuntoryhmä, puheenjohtaja 2004–2012, SFHP (asunto- ja kaupunkisuunnittelualan yhdistys) hallituksen jäsen 1994-, Design-Talo Oy hallituksen jäsen 2013-, Paavo Nurmen säätiö hallituksen jäsen 2013-, Pohjola Rakennus Oy Sisä-Suomi, hallituksen puheenjohtaja 2013-. Tampereen Aikuisopetuskeskuksen hallituksen jäsen 2013-. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Antero Virtanen s. 1954, hallituksen jäsen vuodesta 2013. Kauppatieteiden maisteri, HHJ-Pj, aikaisempi työkokemus: Jesura Oy:n toimitusjohtaja 2010-, Wavin Nordic hallituksen jäsen 2004–2009, Wavin-Labkon Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen 2003–2009, Labko Oy:n toimitusjohtaja 1988–2003, hallituksen jäsen 1976–2003, puheenjohtaja 1996–2003, toimitusjohtaja Elarne Ky 1986–1988, muut luottamustehtävät: Tampereen kauppakamarin hallituksen jäsen 1991–1998. Vuodesta 1976 useita hallituksen jäsenyyksiä ja puheenjohtajuuksia, 2008 alkaen Hallituspartnereiden jäsen. Hallituspartnereiden puheenjohtaja 2010–2013. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- Mikko Koskenkorva s.1982, hallituksen jäsen vuodesta 2011, Ylioppilas, Pajakulma Oy:n IT-Projektipäällikkö, muut luottamustehtävät: Johtopanos Oy:n hallituksen jäsen, Rollock Oy:n hallituksen jäsen, Treindex Oy:n hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja. Riippumaton yhtiöstä.

Hallituksen järjestäytymiskokous valitsi puheenjohtajaksi Jukka Ala-Mellon ja varapuheenjohtajaksi Eero Erikssonin.

TOIMITUSJOHTAJA

Yhtiön hallitus nimittää toimitusjohtajan. Toimitusjohtajana toimii varatuomari Juha Sarsama (s. 1965, toimi-

tusjohtaja vuodesta 2007, Varatuomari, M.S.M Boston University Brussel, aikaisempi työkokemus: toimitusjohtaja OpusCapita Oy, hallintojohtaja Saarioinen Oy, talousjohtaja OpusCapita Oyj). Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräyksien mukaisesti. Toimitusjohtaja toimii emoyhtiön johtoryhmän jäsenten esimiehenä. Liiketoimintasegmentin hallituksen puheenjohtajana toimiva emoyhtiön johtoryhmän jäsen toimii segmentin toimitusjohtajan esimiehenä. Emoyhtiön toimitusjohtaja valmistelee ja esittelee hallitukselle päätettäväksi pitkän aikavälin strategiset tavoitteet, konserniin kuuluvien yhtiöiden budjetit osana konsernin budjettia, konsernin olennaiset investoinnit, liiketoiminnan olennaiset laajentumiset tai supistumiset sekä merkittävät yritys- ja liiketoimintakaupat.

LIKETOIMINNAN ORGANISOINTI

Panostaja-konsernin johtoryhmään on kuulunut tilikaudella 2014 toimitusjohtaja Juha Sarsama, talousjohtaja Simo Mustila, sijoitusjohtaja Tapio Tommila ja kehitysjohtaja Minna Telanne. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja ja se kokoontuu säännöllisesti. Toimitusjohtaja vastaa lakisääteisten vastuidensa lisäksi Panostaja Oyj:n toiminnan organisoinnista, koko konsernin johtamisjärjestelmästä ja sen kehittamisestä sekä asioiden valmistelusta ja esittelystä yhtiön hallitukselle. Talousjohtaja vastaa talouden raportointiprosessista sekä riskienhallintaprosessista sekä näiden kehittämisestä. Sijoitusjohtaja vastaa yritysostoprosessista sekä siihen liittyvästä analyysi- ja arvonmääritysprosessista. Kehitysjohtaja vastaa konsernin johtamisjärjestelmästä, sen kehittamisestä, konsernin kehityshankkeista sekä tukee segmenttejä näiden omista kehityshankkeissaan.

Johtoryhmä toimii toimitusjohtajan johdolla ja sen tehtävänä on Panostaja Oyj:n prosessien kehittäminen. Johtoryhmässä valmistellaan liiketoimintasegmenttien omistaja-arvon kehittämiseen liittyvät toimenpiteet sekä konsernin laajuiset kehityshankkeet ja konsernin strategia.

Panostaja-konsernin operatiivinen liiketoiminta tapahtuu toimialoitain muodostetuissa liiketoimintasegmenteissä (alakonserni). Johtoryhmän jäsenten osake- ja optio-omistus selviää yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.panostaja.fi. Kunkin liiketoimintasegmentin hallitukseen kuuluu segmentin toimitusjohtajan lisäksi Panostaja Oyj:n kaksi johtoryhmän jäsentä, joista toinen toimii hallituksen puheenjohtajana, sekä pääsääntöisesti vähintään yksi konsernin ulkopuolinen asiantuntijajäsen. Liiketoimintasegmenttiä koskevat operatiiviset päätökset tehdään kussakin segmentissä.

PÄÄPIIRTEET TALOUDELLISEEN RAPORTOINTI-PROSESSIIN LIITTYVÄSTÄ SISÄISESTÄ VALVONNASTA JA RISKIENHALLINNASTA

Taloudellisella raportointiprosessilla tarkoitetaan toimintoja, jotka tuottavat yhtiön johtamisessa käytettävää taloudellista tietoa sekä lakien, standardien ja muiden

yhtiötä koskevien säännösten mukaisesti julkistettavaa taloudellista tietoa. Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvällä sisäisellä valvonnalla on tavoitteena varmistaa, että Panostaja-konsernin toiminta on tuloksellista ja että päätöksenteko perustuu luotettavaan informaatioon ja riittävään liiketoimintariskien tunnistamiseen. Tilinpäätöshetkellä kahdeksassa liiketoimintaa harjoittavassa segmentissä on oma talousjohto, ja lisäksi emoyhtiössä on erillinen konsernin talousjohtajan alaisuudessa työskentelevä taloushallinnon organisaatio. Liiketoimintasegmenteillä on käytössään useita eri kirjanpidon ja taloudellisen raportoinnin tietojärjestelmiä. Konsernin talousraportointia hoidetaan yhden keskitetysti hallinnoidun tietojärjestelmän avulla. Liiketoimintasegmentit vastaavat tietojen tuottamisesta konsernin raportointijärjestelmään.

Yhtiön kaikki liiketoimintasegmentit valmistelevat oman budjettinsa, joka hyväksytään kyseisen segmentin hallituksessa. Emoyhtiön budjetti yhdistettynä liiketoimintasegmenttien budjettiin muodostaa Panostaja Oyj:n konsernibudjetin. Segmentit raportoivat emoyhtiölle tilikauden aikana kuukausittain etukäteen sovitun raportointiaikataulun mukaisesti. Kuukausittainen raportointi ja sen yhteydessä tehtävät analyysit ja vertailut ovat keskeinen osa taloudellisen raportoinnin avulla suoritettavaa ohjausta ja valvontaa. Jokaisen vuosineljänneksen jälkeen segmentit päivittävät tarvittaessa lopputilikauden ennusteen. Panostaja Oyj:llä ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota. Emoyhtiön taloushallinnon organisaatio ohjaa ja valvoo säännöllisesti liiketoimintasegmenttien raportointia sekä puuttuu raportoinnissa havaittuihin poikkeamiin ja tarvittaessa tekee joko omia tai teettää erillisiä sisäisen tarkastuksen selvityksiä ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Emoyhtiössä toimivan taloushallinnon organisaation vastuulla on yhtenäisten laskenta- ja raportointiperiaatteiden määrittely ja ohjeistaminen, raportointijärjestelmän jatkuva kehittäminen sekä liiketoimintasegmenttien taloushallinnon organisaation kouluttaminen. Sekä kehittämisessä että koulutuksessa otetaan huomioon sisäisen valvonnan tarpeet.

TILINTARKASTUS

Panostaja-konserniin kuuluvien yhtiöiden lakisääteisestä tilintarkastuksesta vastaa yhtiökokouksen valitsemat tilintarkastajat. Tilikaudella 2014 tilintarkastajana emoyhtiössä ja konsernissa ovat toimineet KHT Markku Launis ja PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö.

Tilintarkastajat antavat yhtiön osakkeenomistajille lain edellyttämän tilintarkastuskertomuksen tilinpäätöksen yhteydessä. Panostaja Oyj:n hallitus saa tilinpäätöstä käsitellessään vastuulliselta tilintarkastajalta selostuksen tarkastuksen toteutumisesta ja havainnoista. Tarvittaessa tilintarkastajat osallistuvat hallituksen kokouksiin ja raportoivat muutoinkin hallitukselle. Tilikaudella 2014 PricewaterhouseCoopersille maksetut palkkiot lakisääteisestä tilintarkastuksesta olivat 77 tuhatta euroa ja muista palveluista 136 tuhatta euroa.

SISÄPIIRIHALLINTO

Panostaja -konsernissa noudatetaan Arvopaperimarkkinain mukaisia ohjeita sisäpiiri-ilmoituksista, sisäpiirirekisterin ja yrityskehittämisen sisäpiirirekisterin ylläpitämisestä sekä NASDAQ Helsinki Oy:n hyväksymiä sisäpiiriohjeita.

Panostaja Oyj:n julkisiin sisäpiiriläisiin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, johtoryhmä sekä tilintarkastajat. Yhtiön pysyviä sisäpiiriläisiä ovat emoyhtiön koko henkilökunta ja ne yhteistyökumppanit, jotka yhteistyösuhteen perusteella on katsottu kuuluvan pysyvästi sisäpiiriin, mutta heidän omistuksensa ei ole julkista. Merkittävistä hankkeista pidetään hankekohtaista sisäpiirirekisteriä. Panostaja Oyj:n julkinen sisäpiirirekisteri on nähtävillä Euroclear Finland Oy:n NetSire:ssä sekä yhtiön omilla www-sivuilla kohdassa yritys; hallinto; sisäpiiri.

TIEDOTTAMINEN

Panostajan tavoitteena on, että kaikilla markkinaosapuolilla on oikeat, ajantasaiset ja riittävät tiedot yhtiöstä. Panostajan kotisivuilla julkaistaan yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevat tiedot ja pörssitiedotteet heti niiden julkistamisen jälkeen sekä muuta keskeistä sijoittajatietoa.

Panostaja soveltaa kahden viikon ajan ennen tuloksen julkistamista niin sanotun hiljaisen jakson periaatetta. Kyseisenä ajankohtana yhtiön edustajat eivät kommentoi markkinanäkymiä.

RISKIENHALLINTA

Panostaja Oyj:n riskienhallinnan tavoitteena on turvata liiketoiminnan jatkuvuus ja tukea Panostajaa ja sen omistamia liiketoimintasegmenttejä määritettyjen tavoitteiden ja strategioiden saavuttamisessa.

Riskiksi luokitellaan sellaiset tekijät, jotka saattavat vaarantaa tai estää Panostajan tai sen omistaman segmentin strategisten tavoitteiden saavuttamisen tai toiminnan jatkuvuuden tai muutoin aiheuttaa merkittäviä seuraamuksia Panostajalle, sen omistajille, liiketoimintasegmentille, henkilöstölle tai muille sidosryhmille. Merkittävimpiä yhtiön hallituksen tietoon tulleita riskejä ja epävarmuustekijöitä on kuvattu yhtiön toimintakertomuksessa.

Riskienhallinta on olennainen osa osakeyhtiölain mukaista hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoimivaltaa ja hyvää hallintotapaa sekä Panostajan liiketoiminnan suunnittelua ja johtamista.

Panostajassa riskienhallinta perustuu riskien tunnistamiseen, arviointiin ja raportointiin. Konsernitason riskien tunnistaminen, arviointi ja raportointi ovat emoyhtiön toimitusjohtajan vastuulla ja liiketoimintasegmenteissä vastuu on kyseisen segmentin toimitusjohtajalla. Kaikki olennaiset riskit raportoidaan konsernin emoyhtiön hallitukselle.

Panostajassa käytetään yhtenäistä mallia konsernin ja liiketoimintasegmenttien riskien tunnistamiseen. Riskien tunnistaminen, arviointi ja raportointi segmenttikohtai-

sesti mahdollistaa tehokkaiden riskienhallinta-toimenpiteiden luomisen ja ylläpitämisen.

Riskejä tunnistetaan ja arvioidaan niiden todennäköisyyden, merkittävyyden ja vaikuttavuuden kautta. Toimenpiteissä korostuvat kehityssuunnan seuraaminen ja riskin hallintatoimet.

Riskianalyysit ja -arvioinnit toteutetaan itsearviointina ja yhteenveto käsitellään ja hyväksytään liiketoimintasegmentin hallituksessa. Riskejä kartoitetaan ja käsitellään myös yhdessä vahinkovakuutusyhtiön riskienhallintapalveluiden kanssa. Analyysien ja arviointien perusteella päätetään riskienhallinnan kehityshankkeista, jotka voidaan toteuttaa joko konsernin laajuisina tai yhtä segmenttiä koskevana.

Panostaja luokittelee keskeiset riskit neljään pääryhmään: strategiaan, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Panostajan hallitus vastaa yhtiön riskienhallinnasta ja valvoo sen toteutumista. Hallitus hyväksyy yhtiön riskienhallintapolitiikan.

Panostajan toimitusjohtaja ja johtoryhmä ovat vastuussa riskienhallintaperiaatteiden määrittämisestä, käyttöönotosta ja siitä, että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty. He myös vastaavat siitä, että riskit otetaan huomioon yhtiön suunnitteluprosesseissa ja että niistä raportoidaan riittävällä ja asianmukaisella tavalla hallitukselle. Lisäksi he vastaavat riskienhallinnan kehittämistä sekä arvioivat jatkuvasti hallitustyöskentelyn kautta segmentin johdon kyvykkyyttä myös riskienhallinnan osa-alueella.

Liiketoimintasegmenttien toimitusjohtajat ja hallitus vastaavat oman vastuualueensa riskien tunnistamisesta, arvioinnista ja hallinnasta Panostajan ohjeistuksen mukaisesti sekä riskienhallinnan kehitystoimenpiteiden toteutuksesta ja raportoinnista.

Panostajan talousjohtaja vastaa riskienhallinnan toimintamallista ja raportoinnista konsernitasolla sekä konsernin liiketoimintamallin ja riskienhallintapolitiikan mukaisesta käytännön toimeenpanosta ja valvonasta liiketoimintasegmenteissä. Rahoitusriskeistä raportoidaan säännöllisesti Panostajan hallitukselle.

Jokainen työntekijä vastaa omaan työhönsä liittyvien ja muutoin havaitsemiensa riskien tunnistamisesta ja raportoinnista esimiehelle.

PALKITSEMINEN

Yhtiökokous vahvistaa hallituksen palkkiot vuosittain. Vuoden 2014 varsinainen yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten palkkiot seuraavasti: Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 40.000 euroa vuodessa, ja jokaiselle hallituksen muulle jäsenelle 20.000 euroa vuodessa.

Noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiö-

kokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiön hallituksen jäsenille luovutettiin tilikauden 2014 aikana palkkioina yhteensä 61.898 yhtiön osaketta.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu Panostajan palkitsemisjärjestelmään, eivätkä he ole työsuhteessa yhtiöön.

Toimitusjohtajan palkasta ja muista eduista päättää hallitus. Toimitusjohtajalla on kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka mukainen palkka on kiinteä. Toimitusjohtajan eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan. Toimitusjohtajasopimuksen mukainen irtisanomisaika on 6 kuukautta ja eroraha vastaa 12 kuukauden palkkaa. Tilikaudella 2014 toimitusjohtajan vuosiansiot ja muut etuudet olivat yhteensä 189 974 euroa. Toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen. Toimitusjohtajan osake- ja optio-omistus selviää yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.panostaja.fi.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän osalta on käytössä osakepalkkiojärjestelmä. Yhtiön johto omistaa suoraan ja vaikutusvaltaisyhteisöjen kautta osakkeita. Panostaja Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Johtoryhmän jäsenen palkka on kiinteää ja eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan. Hallitus päätti 16.12.2010 uudesta Panostajan johtoryhmän jäsenten pitkäaikaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä. Johtoryhmän jäsenillä on tilinpäätöshetkellä henkilökohtaisessa tai määräysvallassaan olevan yhtiön omistuksessa yhteensä 750 000 kpl osakepalkkiojärjestelmään liittyvää Panostajan osaketta.

Kannustin- ja sitouttamisjärjestelmässä oleva johdon osakeomistus jakaantuu seuraavasti:

Pravia Oy/Juha Sarsama	350 000 kpl
Artaksan Oy/Simo Mustila	200 000 kpl
Comito Oy/Tapio Tommila	200 000 kpl
Yhteensä	750 000 kpl

Järjestelyn tekohetkellä silloiset johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjäriskin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta. Panostajalla on käytössä viisivuotinen osakepalkkiojärjestelmä, jossa siihen kuuluville johtoryhmän jäsenille voidaan myöntää palkkiona Panostajan osakkeita asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella. Tilikauden 2014 päättyessä osakkeita on mahdollista saavuttaa yhteensä enintään 172 249 kappaletta, mikäli asetetut tavoitteet saavutetaan. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiona saatujen osakkeiden osalta johtoryhmän jäsenillä on velvollisuus olla luovuttamatta osakkeita 27 kuukauden aikana niiden saamisesta.

Tämä selvitys on saatavilla yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.panostaja.fi. Selvitys on annettu toimintakertomuksesta erillisenä kertomuksena.

TIETOJA OSAKKEISTA

OSAKEPÄÄOMA JA OSAKKEET

Tilikauden lopussa yhtiön osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden liikkeelle laskettu osakemäärä oli tilikauden lopussa 51 733 110 kappaletta. Yhtiöllä on osakasluettelon 31.10.2014 mukaan 3 493 (3 743) osakkeenomistajaa.

Yhtiön osakkeet on julkisesti noteerattu vuodesta 1989. Tällä hetkellä yhtiön osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 429 058 kappaletta (tilikauden alussa 490 956 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,83 prosenttia koko tilikauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä. Yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan yhteenlaskettu omistusosuus yhtiön osakkeista on 8 710 812 kappaletta. Omistus edustaa 17 % osakemäärästä.

Yhtiökokouksen 29.1.2013 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2013 hallituksen jäsenille kokouspalkkioiden maksuna yhteensä 16 439 kappaletta, 11.3.2014 yhteensä 16 000 kappaletta, 5.6.2014 yhteensä 14 459 kappaletta sekä 4.9.2014 yhteensä 15 000 kappaletta osakkeita.

Yhtiökokous 29.1.2014 valtuutti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta siten, että omia osakkeita hankitaan yhdessä tai useammassa erässä siten, että valtuutuksen perusteella voidaan omia osakkeita hankkia enintään 5 100 000 osaketta. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Hallitus ei ole käyttänyt yhtiökokouksen antamaa valtuutusta omien osakkeiden hankinnasta katsauskauden aikana.

Vaihdeettavaa pääomalainaa 2011 oli katsauskauden lopussa jäljellä 15 000 000 euroa. Lainan korko on 6,5 prosenttia ja laina-aika 7.2.2011–1.4.2016. Osakkeen alkuperäinen vaihtokurssi on 2,20 euroa ja lainaosuudet voidaan vaihtaa enintään 6 818 181 yhtiön osakkeeseen. Lainaosuuksia on yhteensä 300 kappaletta ja ne ovat kaupankäynnin kohteena NASDAQ Helsinki Oyj:n pörssilistalla. Osakkeiden vaihtokurssi merkitään yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Panostaja Oyj vastaanotti 16.12.2013 arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaisen ilmoituksen omistusosuuden muutoksesta yhtiössä. Matti Koskenkorvan osuus alitti 10 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Matti Koskenkorvan osuus ilmoituspäivänä oli 4 300 000 osaketta, joka edusti 8,31 %:a Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä.

Panostaja Oyj vastaanotti 16.12.2013 arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaisen ilmoituksen

omistusosuuden muutoksesta yhtiössä. Treindex Oy:n osuus ylitti 10 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Treindex Oy:n osuus ilmoituspäivänä oli 5 192 200 osaketta, joka edusti 10,04 %:a Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen kurssi vaihteli tilikauden aikana 0,69 euron ja 0,91 euron välillä. Osakkeiden osakevaihto katsauskaudella oli 7 908 686 kappaletta, mikä edustaa 15,4 % osakekannasta. Osakkeen tilikauden päätöskurssi oli 0,82 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo oli tilikauden lopussa 42,4 milj. euroa.

Hallitus päätti 16.12.2010 uudesta Panostajan johtoryhmän jäsenten pitkäaikaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä. Johtoryhmän jäsenillä on tilinpäätöshetkellä henkilökohtaisessa tai määräysvallassaan olevan yhtiön omistuksessa yhteensä 880 500 kpl Panostajan osaketta (lähtötilanne 950 000 osaketta). Heikki Nuutila ei ole enää 1.1.2013 lähtien ollut yhtiön palveluksessa. Hänen omistuksessaan on 200 000 kappaletta Panostajan osakkeita.

Pravia Oy/Juha Sarsama	440 500 kpl
Artaksan Oy/Simo Mustila	240 000 kpl
Comito Oy/Tapio Tommila)	200 000 kpl
Yhteensä	880 500 kpl

Järjestelyn tekohetkellä silloiset johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjärisikin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta. Vuosina 2011–2015 järjestelmään kuuluville johtoryhmän jäsenille voidaan myöntää palkkiona asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella yhteensä enintään 237 500 Panostajan osaketta. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiona saatujen osakkeiden osalta johtoryhmän jäsenillä on velvollisuus olla luovuttamatta osakkeita 27 kuukauden aikana niiden saamisesta.

Hallitus tarkensi 5.5.2014 johdon palkitsemisjärjestelmää siten, että tulos/osake (EPS) tavoite muutetaan jaksolle 1.11.2013–31.12.2018 kumulatiiviseksi 0,80 euroa/osake.

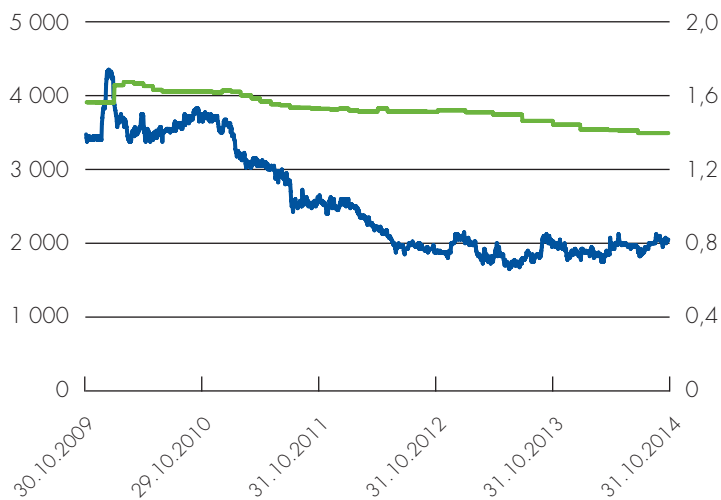
Tilikauden 2014 päättyessä osakkeita on mahdollisuus ansaita yhteensä enintään 172 249 kappaletta, mikäli asetetut tavoitteet saavutetaan.

OSAKKEEN VAIHTO SEKÄ KURSSIT

	OSAKEANTIOIKAISTU			
	Alin, €	Ylin, €	vaihto kpl	%-osakkeista
2014	0,69	0,91	7 908 686	15,4
2013	0,66	0,86	3 814 701	7,4
2012	0,73	1,05	5 725 530	11,1
2011	0,97	1,51	3 841 477	7,7
2010	1,32	1,75	5 301 507	11,2
2009	0,89	1,4	8 108 040	17,5

	A-OSAKE		OSAKEANTIOIKAISTU		B-OSAKE		OSAKEANTIOIKAISTU	
	Alin, €	Ylin, €	vaihto kpl	%-osakkeista	Alin, €	Ylin, €	vaihto kpl	%-osakkeista
2008	1,02	1,75	1 230 729	2,7	1,00	1,73	4 185 846	9,4
2007	1,21	1,83	1 646 454	9,5	1,20	1,79	4 317 106	23,3
2006	0,94	1,24	507 956	2,9	0,92	1,2	999 167	8,7
2005	0,59	1,06	1 353 791	7,8	0,65	1,09	94 059	9,3
2004	0,35	0,85	2 410 488	13,4	0,37	0,76	2 213 432	23,7

OSAKKEEN KURSSIKEHITYS JA OSAKSMÄÄRÄN KEHITYS

- Panostaja (B-osake, yhdistetty 14.11.2008)
- Osakkeenomistajien lukumäärä

SUURIMMAT OSAKKEENOMISTAJAT

20 SUURINTA OSAKKEENOMISTAJAA 31.10.2014

	Osakkeita kpl	% osakkeista		Osakkeita kpl	% osakkeista
1 Treindex Oy	5 679 200	10,98 %	11 Porkka Harri	945 000	1,83 %
2 Koskenkorva Matti	4 300 000	8,31 %	12 Leino Satu	831 653	1,61 %
3 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera	4 259 000	8,23 %	13 Koskenkorva Karri	774 905	1,50 %
4 Koskenkorva Maija	3 729 542	7,21 %	14 Koskenkorva Helena	741 101	1,43 %
5 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	3 468 576	6,70 %	15 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	674 000	1,30 %
6 Koskenkorva Mauno	1 640 769	3,17 %	16 Haajanen Taru	610 917	1,18 %
7 Koskenkorva Mikko	1 245 139	2,41 %	17 Koskenkorva Pekka	433 502	0,84 %
8 Johtopanos Oy	1 030 000	1,99 %	18 Pravia Oy	432 500	0,84 %
9 Malo Hanna	982 207	1,90 %	19 Pentti Kalervo	430 000	0,83 %
10 Kumpu Minna	982 170	1,90 %	20 Panostaja Oyj	429 058	0,83 %
				33 619 239	64,99 %
			Muut osakkeenomistajat	18 113 871	35,01 %
			Yhteensä	51 733 110	100,00 %

OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN SUURUUSLUOKITTAIN 31.10.2014

Osakemäärä	Omistajia kpl	Osakkeita/ääniä %	kpl	%
1-1000	1 732	49,58 %	871 012	1,69 %
1001-10000	1 443	41,31 %	4 883 041	9,47 %
10001-100000	271	7,76 %	6 798 223	13,19 %
100001-1000000	31	0,89 %	7 093 846	13,71 %
1000001-	16	0,46 %	31 894 339	61,65 %
Yhteensä	3 493	100,00 %	51 540 461	99,71 %
joista hallintarekisteröityjä	6		20 098	0,04 %
Yhteistilillä			192 949	0,37 %
Liikkeeseenlaskettu määrä			51 733 110	100,00 %

OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN SEKTOREITTAIN 31.10.2014

Sektoriluokka	Omistajia kpl	%	Osakkeita/ääniä kpl	%
Yritykset	137	3,92 %	9 350 529	18,07 %
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	11	0,31 %	4 916 305	9,50 %
Julkisyhteisöt	2	0,06 %	4 259 000	8,23 %
Kotitaloudet	3 323	95,13 %	32 932 128	63,66 %
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	10	0,29 %	63 282	0,12 %
Ulkomaat	10	0,29 %	18 917	0,04 %
Yhteensä	3 493	100,00 %	51 540 161	99,63 %
Hallintarekisteröityjä	6		20 098	0,04 %
Yhteistilillä			192 949	0,37 %
Liikkeeseenlaskettu määrä			51 733 110	100,00 %

Kalevantie 2
33100 Tampere
panostaja@panostaja.fi
www.panostaja.fi

AKTIV INEN KEHT